

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศิริจรรยา ประพุดติกิจ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
พฤษภาคม 2553

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศิริจรรยา ประพุดติกิจ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
พฤษภาคม 2553
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บทคัดย่อ
ของ
ศิริจรรยา ประพุดติกิจ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
พฤษภาคม 2553

ศิริจรรยา ประพตติกิจ. (2553). *การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. ปริญญาโท วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ดร.รักษนก โคโธ, ดร.นลินา ประไพรักษ์สิทธิ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาสภาพทรัพยากร ด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพของ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเสนอเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และแบบประเมิน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ภาครัฐ จำนวน 24 คน ภาคเอกชน จำนวน 24 คน ประชาชนท้องถิ่น จำนวน 24 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิธีการและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การประเมินแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด 12 แห่ง ดังนี้ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ได้แก่ วัดบุปผาราม วัดโยธานิมิต ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง วัดไผ่ล้อม โบราณสถานจวนเรชชิงกัมปอต ย่านตลาดเก่าริมคลองบางพระ 2) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน น้ำตกสะพานหิน หาดลานทราย สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านห้วยน้ำขาว จากการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวโดยรวมมีศักยภาพในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม และ ด้านธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก โดยมีผลคะแนนเฉลี่ย 3.60 และ 3.55 ตามลำดับ เมื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวโดยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว พบว่า ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก จากนั้นนำผลการวิจัยมาจัดเส้นทางจำนวน 4 เส้นทาง **เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1** ได้แก่ วัดบุปผาราม สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) และล่องแก่งคลองห้วยแร้ง **เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2** ได้แก่ วัดไผ่ล้อม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง โบราณสถานจวนเรชชิงกัมปอต และ วัดโยธานิมิต **เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3** ได้แก่ หาดลานทราย สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว และศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน **เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4** ได้แก่ วัดบุปผาราม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ตลาดเก่าริมคลองบางพระ สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) ผลการวิเคราะห์ พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4 มีจุดแข็งมากที่สุด โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกในการเข้าถึง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ รองลงมา คือ เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1, 2 และ 3 โดยมีจุดอ่อน คือ แหล่งท่องเที่ยวมี

ป้ายบอกทางแหล่งเที่ยวที่น้อย และขาดการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โอกาส คือ แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละเส้นทางสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่น ตลอดจนสามารถพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุปสรรค คือ ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ข้อจำกัดด้านเวลา ตลอดจนขาดบุคลากรด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว 2) ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อขยายจำนวนนักท่องเที่ยว 3) นำเส้นทางทั้ง 4 เส้นทางมาปรับปรุง และพัฒนาให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอเมือง จังหวัดตราด

AN EVALUATION OF ATTRACTION SITE IN AMPHUR MUANG
CHANWAD TRAD TO CREATE THE ECOTOURISM ROTUE

AN ABSTRACT
BY
SIRICHANYA PRAPRUTKIT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science Degree in Ecotourism Planning and Management
at Srinakharinwirot University
May 2010

Sirichanya Praprutkit. (2010). *An Evaluation of Attraction Site in Amphur Muang, Changwad Trad to Create the Ecotourism Route*. Master thesis, M.Sc. (Ecotourism Planning and Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor Committee : Dr. Rakchanok Koto, Dr. Nalena Praphairaksit.

The purpose of this research is to study the resource condition for tourism and ecological tourism potential in order to offer transportation routes that connect tourist spots and organize ecological tourism in Amphur Meung, Changwad Trat. The tools used in this research are tourism resource inspection form, tourism infrastructure inspection form, and tourism potential evaluation form. Sample groups in this research are 24 government officers, 24 private officers, 24 local population and 60 tourists. The tools used to gather information are questionnaire and interviews. The process and statistic used to analyze the information are content analysis, internal and external environment analysis, average, percentage and variance. The result of the research can be concluded as following.

The evaluation of tourist spots in Amphur Meung, Changwad Trat 1) Historical and archaeological tourism includes Bubpharam temple, Yothanimid temple, shrine of the city-god, Pailom temple, Juanrasidungkumpod archaeology and old market near Bangpra river. 2) Natural tourism includes study area in Baan Prednai mangrove forest, Sapanhin waterfall, Lansai beach, Research and development station for resources in the fourth mangrove forest (Trat), and Huayrang canal 3) Agricultural tourism includes agricultural tourism in Baan Wongnamkao. From the study, it can be found that the overall tourism has intermediate potential. Considering in each aspect, the opinion in art and cultural aspect and natural aspect are in high level, which has the average score of 3.60 and 3.55, respectively. Considering each tourist spot, it can be found that Huayrang canal is in high level condition. Therefore, the result of the research is used to offer 4 transportation routes. The first tourist transportation route includes Bubparam temple, Research and development station for resources in the fourth mangrove forest (Trat), and Huayrang canal. The second tourist transportation route includes Pailom temple, shrine of the city-god, Juanrasidungkumpod archaeology and Yothanimid temple. The third tourist transportation route includes Lansai beach, Baan Huangnamkao orchard, and study area in Baan Prednai mangrove forest. The fourth tourist transportation route includes Bubpharam temple, shrine of the city-god, old market near Bangpra River and Research and development station for resources in the fourth mangrove forest (Trat). From the analysis, the fourth tourist transportation route has the most strength because the tourist spots are accessible,

interesting and attractive. Next, tourist transportation route 1, 2, and 3 have weaknesses, which are limited number of the direction signs to each tourist spots and lack of infrastructure management. The opportunity is that each tourist spot can be connected to other transportation routes and is able to be developed to become ecological tourism routes. However, the threat is the lack of public relation of the tourist spots, time limitation, lack of tourist human resources, and lack of financial support to development tourism. The recommendations in this research are 1) Related government sectors initiate appropriate concepts and activities for ecological tourism to support the tourist demand 2) The media of public relation for tourism should be developed to increase the number of tourists 3) All 4 tourist transportation routes should be renovated and developed to become ecological tourist spots of Meung district in Trat province.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ของ
ศิริจรรยา ประพุดติกิจ

ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ดร. รักษนก โคโต)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุขสีเหลือง)

..... กรรมการ
(ดร. นลินา ประไพรัชสิทธิ์)

..... กรรมการ
(ดร. รักษนก โคโต)

..... กรรมการ
(ดร. นลินา ประไพรัชสิทธิ์)

..... กรรมการ
(ดร. ปัญญา ชีระวิทย์เลิศ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ ดร. รักชนก โคโต อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และ ดร. นลินา ประไพรัก ษ์สิทธิ์ ที่เป็นกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ ซึ่งให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำที่มีคุณค่า อีกทั้งดูแลตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สุภาพร สุขสีเหลือง และดร. ปัญญา ชีระวิทย์เลิศ ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการในการสอบปากเปล่า และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่การทำปริญญานิพนธ์ของผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการวางแผน และการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่ได้ให้ความกรุณาในการให้ข้อมูล และเสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถาม รวมถึงประชาชน นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการเอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณ เจ็กอล์ฟ จี๋งาม ผู้พันปูเป้ เจ็๋อ้ย อูม่า น้องทราย เอ็กซ์ และเพื่อนๆ ทุกท่านที่ได้เอ่ยนาม ที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีตลอดมาตั้งแต่ครั้งแรกที่รู้จัก จนถึงปัจจุบัน คอยห่วงใย คอยเตือน คอยให้คำปรึกษา คอยให้กำลังใจกันและกัน รวมถึงคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ขอคุณสิ่งดีๆ ที่เพื่อนมีให้ ขอขอบคุณสา และ แอม เพื่อนที่มอบแต่สิ่งที่ดีให้ตลอดมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ กำลังใจสำคัญ จากบิดา มารดา ผู้ให้การสนับสนุนทั้งร่างกาย และแรงใจ รวมถึงให้โอกาสทางการศึกษาที่ดีตลอดมา

ศิริจรรยา ประพุดติกิจ

สารบัญ

บทที่ หน้า

1 บทนำ

ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	4
แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมและการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว.....	26
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว.....	28
ลักษณะของพื้นที่ที่ทำการศึกษา.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43

3 วิธีดำเนินการวิจัย

การสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่งท่องเที่ยว.....	45
การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	47
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	50

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
การนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด.....	140
ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยว เชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด.....	145

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	150
อภิปรายผล.....	155
ข้อเสนอแนะ.....	157
บรรณานุกรม.....	159
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	165
ภาคผนวก ข.....	169
ภาคผนวก ค.....	174
ภาคผนวก ง.....	180
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	182

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1	จำนวนตัวแทนภาครัฐ.....	48
2	จำนวนตัวแทนภาคเอกชน.....	49
3	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	77
4	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	78
5	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ.....	79
6	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	80
7	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ.....	81
8	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้.....	82
9	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด.....	83
10	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านลักษณะทางกายภาพ.....	84
11	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม.....	85
12	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านเศรษฐกิจและสังคม.....	87
13	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านศิลปวัฒนธรรม.....	89
14	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านธรรมชาติ.....	89
15	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการเกษตร.....	90
16	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการบริหารและการจัดการ.....	90
17	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว.....	93
18	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด	
19	ด้านลักษณะทางกายภาพ จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว.....	96
20	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการรักษาสีสิ่งแวดล้อม จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว.....	102

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง หน้า		๑
21 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด		
ด้านเศรษฐกิจและสังคม จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว.....		109
22 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด		
ด้านศิลปวัฒนธรรม จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว.....		116
23 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด		
ด้านธรรมชาติ จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว.....		119
24 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด		
ด้านการเกษตร จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว.....		121
25 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด		
ด้านการบริหารและการจัดการ จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว.....		123
26 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด.....		130
27 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว		
จำแนกตามลักษณะการเดินทาง.....		132
28 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว		
จำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง.....		133
29 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว		
จำแนกตามวัตถุประสงค์การเดินทาง.....		134
30 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว		
จำแนกตามประสบการณ์การท่องเที่ยว.....		135
31 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว		
จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว.....		136
32 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว		
จำแนกตามสื่อและแหล่งข้อมูล.....		137
33 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว		
จำแนกตามค่าใช้จ่าย.....		138
34 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว		
จำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว.....		139

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนา.....	25
3 ตราประจำจังหวัดตราด.....	32
4 ธงประจำจังหวัดตราด.....	32
5 วัดบุปผาราม.....	52
6 ทางเข้าวัด และที่จอดรถ.....	53
7 ป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยว.....	53
8 วัดโยธานิมิต.....	54
9 ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว และป้ายอธิบายแหล่งท่องเที่ยว.....	55
10 สภาพถนน และที่จอดรถ.....	55
11 ห้องน้ำ.....	55
12 ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง.....	56
13 ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว และป้ายอธิบายแหล่งท่องเที่ยว.....	57
14 สภาพถนน และที่จอดรถ.....	57
15 ห้องน้ำ.....	57
16 วัดไผ่ล้อม.....	58
17 ที่จอดรถ.....	59
18 ห้องน้ำ.....	59
19 ถังขยะ.....	59
20 โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต.....	60
21 สภาพถนน.....	61
22 ป้ายอธิบายแหล่งท่องเที่ยว.....	61
23 ย่านตลาดเก่าริมคลองบางพระ.....	61
24 สภาพถนน และทางเดินเรียบคลอง.....	62
25 ป้ายภายในแหล่งท่องเที่ยว และสถานีส่งน้ำดับเพลิง.....	62
26 ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน.....	63
27 สภาพถนน.....	64

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ หน้า

28	ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว.....	64
29	ที่จอดรถ และหอสังเกตการณ์.....	65
30	ป้ายอธิบายแหล่งท่องเที่ยว และป้ายสื่อความหมาย.....	65
31	น้ำตกสะพานหิน.....	66
32	สภาพถนน.....	67
33	ที่จอดรถ.....	67
34	ห้องน้ำและถังขยะ.....	67
35	หาดลานทราย.....	68
36	ที่จอดรถ และร้านอาหาร.....	69
37	ที่พัก.....	69
38	ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว.....	69
39	ห้องน้ำ.....	70
40	สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด).....	70
41	ป้ายบอกเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยว.....	71
42	ป้ายแสดงแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว.....	72
43	เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ.....	72
44	ช่องแก่งคลองห้วยแร้ง.....	73
45	จุดลงเรือ.....	74
46	สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว.....	74
47	สภาพถนน.....	75
48	ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว.....	76
49	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	77
50	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	78
51	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ.....	79
52	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	80
53	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ.....	81
54	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้.....	82

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ หน้า	๑
55 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะการเดินทาง.....	132
56 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว.....	133
57 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกวัตถุประสงค์การเดินทาง.....	134
58 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกประสบการณ์การท่องเที่ยว.....	135
59 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว	136
60 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามสื่อและแหล่งข้อมูล.....	137
61 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามค่าใช้จ่าย.....	138
62 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกประเภทแหล่งท่องเที่ยว.....	139
63 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1.....	141
64 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2.....	142
65 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3.....	143
66 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4.....	144

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเดินทางท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมธรรมชาติของมนุษย์ที่มีมาในอดีต และได้มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ ยังมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยเฉพาะการคมนาคมขนส่งก็ยิ่งทำให้การเดินทางท่องเที่ยวขยายวงกว้างขวางออกไป โดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ หลากหลาย ทั้งเพื่อธุรกิจ เพื่อนันทนาการ หรือเพื่อศึกษาหาความรู้ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับความนิยมทั่วโลก มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี อย่างต่อเนื่องนี้ทำให้หลายประเทศให้ความสนใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้นด้วย

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาล ทั้งยังมีบทบาทและเป็นกลยุทธ์สำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว โดยกำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) ต่อเนื่องถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีศักยภาพทางทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ ซึ่งสามารถนำมาทดแทนการถดถอยของภาคเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมสาขาอื่น ๆ ทำให้รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งและก่อให้เกิด ความสมดุลทางเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งทำให้เกิดการพัฒนาสาขาธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องให้กระจายทั่วทุกพื้นที่ นับเป็นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวจะมีความสำคัญ หากแต่ผลกระทบของการท่องเที่ยว มิได้มีแต่เฉพาะด้านบวกเท่านั้นแต่ยังมีผลกระทบด้านลบ การพัฒนาและขยายตัวของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว มุ่งเน้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของจำนวน นักท่องเที่ยว การตัดทวงเอาผลประโยชน์จากทรัพยากรให้ได้มากที่สุด โดยขาดการพิจารณาถึงผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงขาดการวางแผนและจัดการ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีระบบในทิศทางที่ถูกต้อง ดังจะเห็นได้จากความเสื่อมโทรมของระบบ นิเวศ และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปัญหามลภาวะ ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเสีย

ปัญหาอาชญากรรม และการบุกรุกทำลายแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ทำให้ความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สูญเสียไป การพัฒนาในลักษณะดังกล่าวนี้จึงเป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน

ในหลายประเทศได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงได้เกิดแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่มุ่งเน้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวม ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการที่เปลี่ยนจากสังคมที่มุ่งเน้นบริโภคนิยมเข้าสู่สังคมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน จุดมุ่งหมายหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการสร้างความสมดุลย์ให้เกิดขึ้นระหว่างการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ดังนั้นขอบเขตของการพัฒนาจึงครอบคลุมทุกองค์ประกอบของท่องเที่ยวหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมุ่งสู่ความยั่งยืน ฉะนั้นหากประเทศใดสามารถกำหนดมาตรการในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้มีคุณภาพก็สามารถนำการพัฒนาการท่องเที่ยวมาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อทิศทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ตราดเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่สุดเขตแผ่นดินภาคตะวันออก ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เป็นป่าดงดิบผืนใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออก คือมีพื้นที่ป่าประมาณ 495,625 ไร่ คิดเป็น 27 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด (กฤษกร วงศ์กรวุฒิ. 2550: 4) และชายฝั่งติดทะเลอ่าวไทย ทำให้มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล มีหาดทรายขาวและแนวปะการังน้ำตื้นที่สมบูรณ์ รวมถึงเกาะน้อยใหญ่ ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ได้แก่ เกาะช้าง เกาะกูด และเกาะหมาก เป็นต้น นอกจากนี้จังหวัดตราดยังมีเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่สำคัญตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ชื่อเมืองตราดหรือเมืองทุ่งใหญ่ปรากฏในทำเนียบหัวเมืองว่าเป็นหัวเมืองชายทะเล สังกัดฝ่ายการต่างประเทศ เป็นเมืองท่าชายทะเลที่มีชัยภูมิเหมาะกับการแวะจอดเรือ เพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า เติมน้ำเสบียงอาหารและน้ำจืด บริเวณอ่าวเมืองตราดจึงเป็นที่ตั้งชุมชน ครั้นเมืองสงครามกู้เอกราช (พ.ศ. 2310) สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงเลือกตราดเป็นเมืองหน้าด่าน ทำหน้าที่ส่งเสบียงอาหารก่อนเคลื่อนทัพออกจากจันทบุรียกไปขับไล่พม่าเพื่อกอบกู้เอกราช ในสมัยรัตนโกสินทร์ฝรั่งเศสได้บังคับให้ไทยมอบเมืองตราด รัฐบาลเห็นว่าตราดมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ และพลเมืองส่วนใหญ่เป็นคนไทย ด้วยพระปรีชาสามารถของสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ฝรั่งเศสจึงยอมคืนเมืองตราด โดยแลกเปลี่ยนกับเมืองพระตะบอง เมืองเสียมราฐ และเมืองศรีโสภณ และในสมัยสงครามอินโดจีน (พ.ศ. 2483-2484) ฝรั่งเศสพยายามเข้ายึดเมืองตราดอีกครั้ง โดยส่งเรือรบล่องลำน้ำน่านน้ำทะเลตราดบริเวณเกาะช้าง ก่อเกิดเป็นวีรกรรมของทหารเรือไทยที่รู้จักในนามยุทธนาวีเกาะช้าง (ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. 2551 : ออนไลน์) ปัจจุบันมีร่องรอยประวัติศาสตร์เหล่านี้ยังคงเหลือให้ศึกษาและเรียนรู้ ประเพณี ภูมิปัญญาดั้งเดิม ลักษณะวิถีชีวิตที่สงบเรียบง่ายของชุมชนเก่าแก่ และความหลากหลายของชนชาติ ได้แก่ ชนชาติของ ชนชาติญวน ชนชาติจีน ชนชาติแขก และชนชาติกุหลาบ หรือไทยใหญ่ ส่งผลให้จังหวัดตราดมีวัฒนธรรมที่ผสมผสาน และสะท้อนออกมาในรูปของสำเนียงภาษาพูดที่

มีความเป็นเอกลักษณ์ แตกต่างไปจากคนไทยภาคกลางทั่วไป อำเภอเมืองตราด เป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งเหมาะแก่การท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดตราดยังไม่ขยายตัวไปยังอำเภออื่น ๆ เท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวแบบกระจุกตัว จึงเป็นสาเหตุทำให้ได้รับผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวน้อย ไม่เกิดการกระจายรายได้ ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นมีความเสื่อมโทรม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ สามารถเป็นแหล่งรองรับการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว รวมถึงสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งก่อนการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวอื่นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
3. เพื่อเสนอเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และการเกษตร รวมถึงแหล่งเรียนรู้ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยว ที่มีฐานข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารสิ่งพิมพ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมถึงฐานข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารสิ่งพิมพ์ของจังหวัดตราด โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ วัดบุปผาราม วัดโยธานิมิต ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง วัดไผ่ล้อม โบราณสถานจวนเรซิดังกัมปอต ย่านตลาดเก่าริมคลองบางพระ ศูนย์ศึกษาป่ายายเลนบ้านเปร็ดโน น้ำตกสะพานหิน หาดลานทราย สถานีวิจัยป่ายายเลนที่ 4 (ตราด) ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง และ สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

- 2.1 ภาครัฐ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
- 2.2 ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการบริการท่องเที่ยว โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร และร้านค้าขายของที่ระลึก
- 2.3 ประชาชนท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
- 2.4 นักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยได้เลือกไว้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง ทรัพยากรทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และการบริการที่มีอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว ในอำเภอเมืองตราด โดยใช้อย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ให้นาน และให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นทางด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน และการเกษตร ที่มีอยู่ภายในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของทรัพยากรในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยพื้นที่จะต้องมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการบริหารจัดการที่ดี

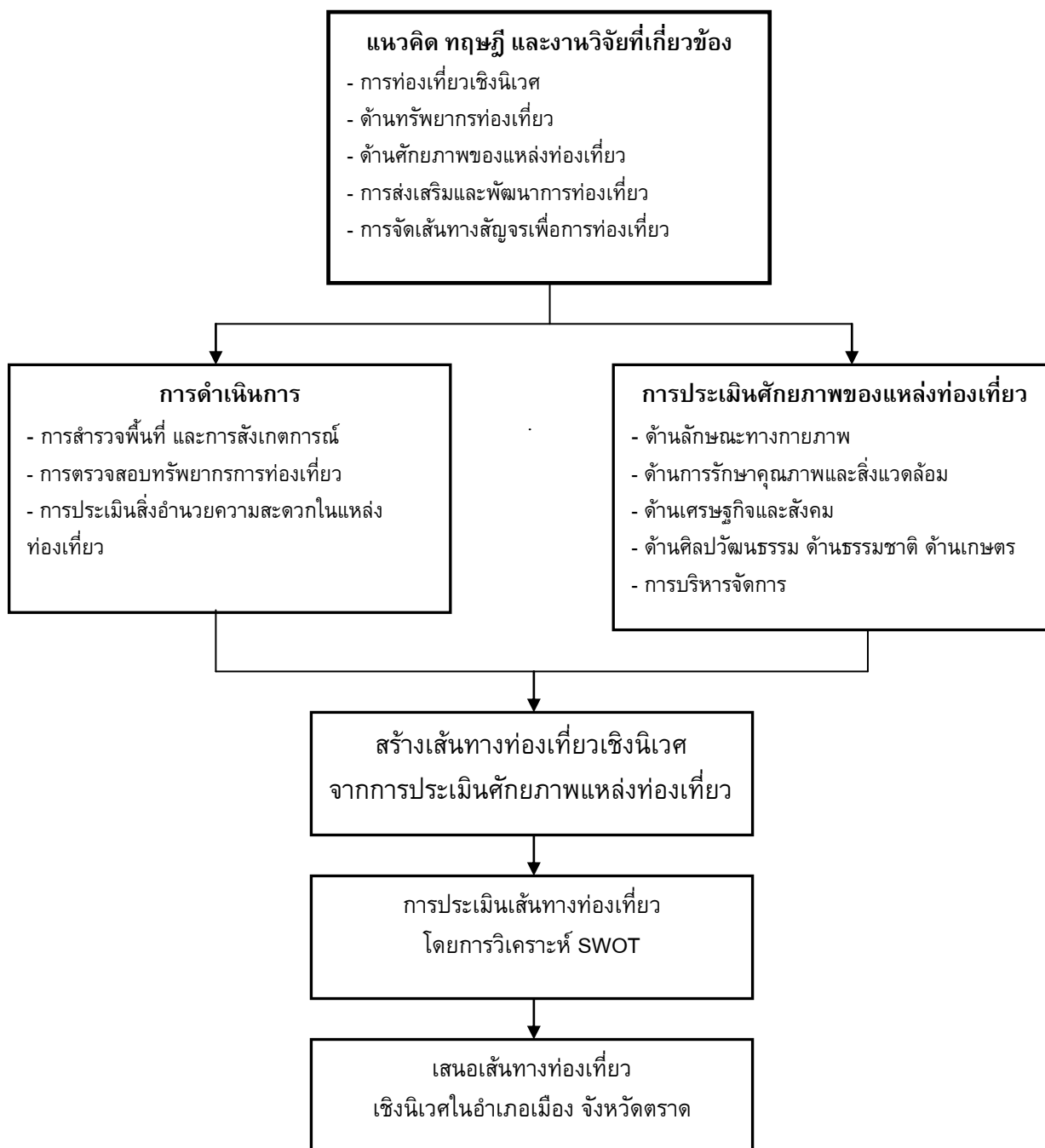
การประเมินศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยพิจารณาตามลักษณะทางกายภาพ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติ ด้านการเกษตร และด้านการบริหารจัดการ

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง เส้นทางที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น โดยการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญภายในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยเป็นเส้นทางมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และการเกษตร เพื่อเสนอเป็นเส้นทางท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เข้าร่วมเดินทางท่องเที่ยวในอำเภอเมืองตราด ตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์และสนับสนุนผลการศึกษาวิจัย ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. แนวคิดด้านทรัพยากรท่องเที่ยว
3. แนวคิดด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
4. แนวคิดด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว
5. แนวคิดด้านการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว
6. แนวคิดด้านการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว
7. บริบทพื้นที่ศึกษา
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.1 นิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) มีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นที่ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ได้แก่ Nature tourism, Biotourism, Green tourism เป็นต้น จากการประชุม Globe 1990 Conference ณ ประเทศแคนาดา ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย และการท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคมและความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย โดยมีลักษณะที่สำคัญคือเป็นการท่องเที่ยวที่ดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีต่อการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ (สฤษฎ์ แสงอรุณ. 2541: 33) สำหรับความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้มีผู้ให้ความหมาย และคำจำกัดความไว้มากมาย พอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

เซบาลอส-ลาสคูเรน (Ceballos-Lascurain. 1988) เป็นบุคคลแรกที่กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า หมายถึงการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

The Ecotourism Society (1991) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า หมายถึงการเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และธรรมชาติด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ และในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชน

เจเน็ต ริชาร์ดสัน (Jenet Richardson. 1993: 15) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าหมายถึง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ทางธรรมชาติ โดยการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ด้วยการสื่อความหมายในเรื่องธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนท้องถิ่น

The Commonwealth Department of Tourism ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งนิยามไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือ การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่าธรรมชาติสิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ารักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้น หมายถึงการบรรลุประโยชน์ต่าง ๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ดวงพร โรจน์เจริญวัฒนา. 2543: 20)

จากการให้นิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พอจะสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายถึง การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เรียนรู้ หรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง โดยเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ไม่ก่อให้เกิดความรบกวน หรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันสามารถสร้างประโยชน์ การมีส่วนร่วม และการสร้างจิตสำนึกของชุมชนในท้องถิ่น

1.2 แนวคิดพื้นฐานและหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ธีรพัฒน์ ตี๋อดัน (2546: 26) ได้กำหนดแนวคิดพื้นฐาน หรือหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเอาไว้ 4 ประการ ดังนี้

1.2.1 การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

กิจกรรมการท่องเที่ยวในเวทจะให้ความระมัดระวังเป็นพิเศษในการเข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติรวมถึงไปถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และข้อพึงระมัดระวังประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือ หากนักท่องเที่ยวขาดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือความรับผิดชอบกับแหล่งท่องเที่ยวแล้วเข้าไปประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ก็อาจส่งผลกระทบต่อด้านลบแก่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติได้สูงกว่าการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ เพราะกิจกรรมส่วนใหญ่ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ และห่างไกลจากสายตาของเจ้าหน้าที่

1.2.2 การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หากธรรมชาติและระบบนิเวศได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่ธรรมชาติและระบบนิเวศเหล่านั้นจะเสื่อมโทรมลงหรือถูกทำลายคุณค่าไปก็มีโอกาสเกิดขึ้นได้สูง ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือนเกี่ยวกับความจำเป็นในการปกป้องรักษาธรรมชาติแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวให้คงอยู่ เพื่อสนองความต้องการของคนทั่วไปจึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ นอกจากนี้การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ยังรวมไปถึงบุคคลกลุ่มอื่น ๆ เช่น ราษฎรท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบของแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย

1.2.3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

หลักการข้อนี้มีความสัมพันธ์กับการสร้างจิตสำนึกโดยตรง กล่าวคือนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนา หรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์จากธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น นิยมที่จะเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำหาย และมักจะไม่สนใจกับความสะดวกสบาย กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงต้องการการบริการและการอำนวยความสะดวกประเภทที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อมมากกว่า ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงควรต้องพิจารณาถึงการจัดให้มีการสื่อความหมายธรรมชาติ เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งในระดับกว้างและระดับลึกซึ้ง ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวและได้รับความพึงพอใจกลับไป

1.3.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

การเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อ

สิ่งแวดล้อมต่ำ การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริการอื่น ๆ เป็นต้น

1.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ธีรพัฒน์ ตี้อตัน (2546: 28) ได้แบ่ง องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 4 ประการ คือ

1.3.1 องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่นั้น ๆ ดังนั้นองค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

1.3.2 องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขตจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

1.3.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง แก่นักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา

1.3.4 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การปฏิบัติตามแผน ได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในพื้นที่เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า จนถึง การปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง

1.4 รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นภดล ปราศราณี (2547: 11-12) ได้กล่าวถึงรายงานของ Queensland Ecotourism Policy 1995 เกี่ยวกับรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1.4.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบผจญภัยส่วนตัว (Frontier ecotourism) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวส่วนตัวหรือกลุ่มเล็ก ๆ ไม่เกิน 10 คน และ

ใช้ยานพาหนะแบบไม่มีเครื่องยนต์ เช่น การเดินป่า การล่องเรือ ล่องแพ เพื่อเดินทางท่องเที่ยวไปในพื้นที่ธรรมชาติที่ห่างไกลและมีคนไปน้อย โดยทั่วไปนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะต้องพึ่งพาตนเองสูงมาก ใช้บริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกน้อยมาก ชอบสิ่งท้าทายและอาศัยความรู้ความชำนาญในการเอาตัวรอด

1.4.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกลุ่มเล็ก (Small group ecotourism) เป็นรูปแบบที่มีความเป็นส่วนตัวหรือเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 15 คน มักใช้ยานพาหนะที่มีเครื่องยนต์ การท่องเที่ยวไปในซึ่งคนส่วนใหญ่ไม่ไป รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบนี้ไม่จำเป็นต้องใช้ความสามารถพิเศษในการเอาตัวรอดสูงเหมือนแบบแรก เช่น การขี่จักรยาน การเดินป่า เป็นต้น

1.4.3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบกลุ่มใหญ่ (Popular ecotourism) รูปแบบนี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับยานพาหนะที่สามารถบรรจุนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก เช่น รถบัส หรือเรือขนาดใหญ่ มีความต้องการในการพึ่งพาตนเองได้น้อย และไม่ชอบการท้าทาย แต่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อาหาร เครื่องดื่ม และห้องน้ำ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบนี้รวมความหลากหลายของนักท่องเที่ยวทั้งอายุ และสมรรถภาพของร่างกาย

1.5 หลักเกณฑ์การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกับสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยได้กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้ (อิทธิพล ไทยกมล. 2545: 9)

- เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์
- มีความพร้อมในการบริหารจัดการ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ภายในศูนย์มีบริการอำนวยความสะดวกเบื้องต้น มีเคาน์เตอร์บริการข่าวสาร มุมนิทรรศการ ห้องสุขา มุมจำหน่าย อาหารและเครื่องดื่ม
- มีการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทั้งเส้นทางไปและกลับทางเดิม เส้นทางแบบวงรอบหรือวงกลม ระยะทางตั้งแต่ 1 กิโลเมตร ขึ้นไป
- มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
- มีแผนที่และคู่มือแนะนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมาย เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
- มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อครั้งต่อวัน
- มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
- มีบริการจัดการพื้นที่และมีบริการร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น องค์การภาครัฐ องค์การเอกชน องค์การบริหารท้องถิ่น

- มีนโยบายในการรักษาสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นชัดเจน เช่น การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย และการจัดการมลพิษต่าง ๆ เป็นต้น
- มีแผนพัฒนาบุคลากรและบริการสู่ระดับมาตรฐานสากล
- แหล่งท่องเที่ยวที่มีที่พักแรมจะต้องเป็นที่พักแรมระดับการรักษาสิ่งแวดล้อม

1.6 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

ปรีชา แดงโรจน์ (2544: 229-230) ได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1.6.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural attractions) หมายถึง สถานที่ธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ลำธาร ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เกาะแก่ง น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำแร่ เขตสงวนพันธุ์สัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ พื้นที่ชุ่มน้ำ ปะการัง ธรรมชาติใต้ทะเล และซากดึกดำบรรพ์ ฯลฯ ที่เปิดให้สาธารณชนเข้าใช้สถานที่เพื่อการท่องเที่ยว

1.6.2 แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานและศิลปวัฒนธรรม (Archaeological and cultural attractions) หมายถึง สถานที่โบราณหรือสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ ศาสนสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน แหล่งโบราณคดี รวมถึงสถานที่จัดตกแต่ง หรือรวบรวมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น ศูนย์วัฒนธรรม แหล่งผลิตสินค้าพื้นเมือง หัตถกรรมพื้นบ้าน สถานที่แสดงการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของคนพื้นบ้าน เป็นต้น

1.6.3 แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ (Recreational attractions) หมายถึง สถานที่สร้างขึ้นเพื่อนันทนาการต่าง ๆ เพื่อให้ความเพลิดเพลิน ให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก Theme park พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

1.6.4 แหล่งท่องเที่ยวเมืองและชุมชน (Towns and communities attractions) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวในเมืองหรือชุมชนที่สะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนในท้องถิ่นนั้น

1.7 นโยบายหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากแนวคิดและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งให้ความสำคัญกับองค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบด้านพื้นที่ การจัดการ กิจกรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น รัฐบาลได้กำหนดนโยบายหลักด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

ก. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการควบคุมดูแลรักษา รวมถึงการจัด การทรัพยากรให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหวง่ายต่อการถูกกระทบกระเทือน และฟื้นตัวได้ยาก

ข. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงศักยภาพทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดการที่เหมาะสม และปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบ และกิจกรรมเดิมที่มีอยู่ หลีกเลี่ยงความขัดแย้งต่อการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ

ค. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน มากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ และการมีรายได้เพียงอย่างเดียว

ง. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ

จ. ให้ความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นความจำเป็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ให้องค์กรต่าง ๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสม

ฉ. นำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เข้าสู่แผนการพัฒนาระดับต่าง ๆ อย่างมีความสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งให้มีการจัดสรร และกระจายงบประมาณอย่างเพียงพอและทั่วถึง

ช. สนับสนุนการศึกษา วิจัย และประเมินผลการพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหา และการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน

ซ. การใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือน รวมถึงการสร้างวินัยด้านการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย

ณ. จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือการจัดการแก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

ญ. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้มีการประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารและการจัดการร่วมกันทุกระดับนโยบายด้านต่าง ๆ ในการจัดการเชิงนิเวศ

1.8 กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้ในระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่ไปกับความเพลิดเพลิน โดยต้องเป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบน้อยที่สุด หรือสามารถป้องกันแก้ไขได้ สามารถแบ่งกิจกรรมได้ 3 กลุ่มดังนี้

1.8.1 กิจกรรมการท่องเที่ยว (กิจกรรมหลัก)

- กิจกรรมการเดินป่า (Hiking / Trekking)
- กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ (Nature education)
- กิจกรรมถ่ายรูป / บันทึกเทปวีดีโอ / เทปเสียงธรรมชาติ (Nature photography / Video taping and sound of Nature audio taping)
- กิจกรรมส่องสัตว์ / ดูนก (Wildlife / Bird watching)
- กิจกรรมศึกษาถ้ำ / น้ำตก (Cave exploring / Waterfall)
- กิจกรรมศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์ (Sky interpretation)
- กิจกรรมล่องเรือศึกษาธรรมชาติ (Boat sightseeing)
- กิจกรรมพายเรือแคนู (Canoeing) / เรือคายัค (Kayak) / เรือใบ (Browbeating) / เรือใบ (Sailing)
- กิจกรรมดำน้ำชมปะการังน้ำตื้น (Snorkel skin diving)
- กิจกรรมดำน้ำลึก (Scuba Diving)

1.8.2 กิจกรรมท่องเที่ยวชื่นชมธรรมชาติและกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทตื่นเต้นผจญภัย (กิจกรรมเสริม)

- กิจกรรมชมทิวทัศน์ธรรมชาติในบรรยากาศที่สงบ (Relaxing)
- กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ (Terrain / Mountain biking)
- กิจกรรมปีน / ไต่เขา (Rock / Mountain climbing)
- กิจกรรมพักแรมด้วยเต็นท์ (Tent camping)
- กิจกรรมเครื่องร่อนขนาดเล็ก (Hang glider)
- กิจกรรมล่องแพยาง / แพไม้ไผ่ (White water rafting)
- กิจกรรมพักผ่อนรับประทานอาหาร (Picnicking)
- กิจกรรมเที่ยวน้ำตก (Waterfall visits / Exploring)
- กิจกรรมวินด์เซิร์ฟ (Wind surfing)

1. 8.3 กิจกรรมทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

- ชมความงาม ความเก่าแก่ ลักษณะเฉพาะตัวของแหล่งประวัติศาสตร์
- ศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของแหล่งโบราณคดีและ ประวัติศาสตร์ ศึกษาชื่นชมความงามศิลปกรรม วัฒนธรรม และกิจกรรม เรียนรู้พฤติกรรมของคน

- การศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง

2. แนวคิดด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชม ประโยชน์มากมายจากทรัพยากรการท่องเที่ยวก่อให้เกิดกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม การสร้างจิตสำนึก รวมถึงการมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวคงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

2.1 ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นมีทั้งประเภทที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่มีคุณค่าของประเทศ นับได้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยมีความสำคัญดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2545: 5-7)

ก. ความสำคัญด้านจิตวิทยา คือ เป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการเดินทางท่องเที่ยว และเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความสุขลดความตึงเครียด

ข. ความสำคัญด้านเศรษฐกิจ คือ เป็นแหล่งที่มาของรายได้ของท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาครัฐ

ค. ความสำคัญด้านสังคม คือ ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน และช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับประชาชน รวมถึงช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่

ง. ความสำคัญด้านวัฒนธรรม คือ แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ สะท้อนให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพชน

จ. ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นสิ่งดึงดูดในนักท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่นที่เน้นการนำเอาทรัพยากรมาใช้ประโยชน์

2.2 หลักการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบด้วยหลักการ 10 ประการ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2545: 19-22)

ก. อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using resource sustainable) หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ดั้งเดิมอย่างเพียงพอหรือ

ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้อย่างประหยัดให้คุ้มค่า โดยคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่า คุณภาพ ของธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข. ลดการบริโภค ใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นและลดการก่อของเสีย (Reducing over-consumption and waste) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องร่วมกันวางแผนกับผู้เกี่ยวข้อง จัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพหรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติ มี คุณภาพเหมือนกัน ใช้ทดแทนกันได้เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก เช่น สิ่งก่อสร้างที่ใช้ไม้จาก ธรรมชาติหากลดการใช้ไม้ลง โดยใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติคล้ายไม้สร้างเสริมประกอบ จะเป็นการช่วย ลดการตัดไม้ลงได้ เป็นต้น

ค. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม (Maintain diversity) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษา และส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการเพื่อให้ นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้น หรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นน้ำตก อาจเพิ่มกิจกรรมการดูนก การปีนหน้าผา หรือหมู่บ้านวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว โบราณคดีอาจเพิ่มกิจกรรมการนั่งเกวียนเทียมวัวหรือควาย เป็นต้น

ง. ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating tourism into planning) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ทำงานตามแผนที่วางไว้ จะต้องประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวกับแผนกลยุทธ์การพัฒนาชาติ แผนพัฒนาของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนา ท้องถิ่นขององค์กรปกครองท้องถิ่น แผนพัฒนาของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนา จังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยว ในระยะยาว

จ. ต้องนำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting local economy) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องประสานงานกับองค์กรปกครองท้องถิ่น และหน่วยงาน ราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากร ในท้องถิ่นนำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไป เที่ยวให้มากขึ้น เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่นนั้น

ฉ. การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (Involving local communities) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมทำงานท้องถิ่นแบบเป็นองค์กรร่วมโดยเข้าร่วม ในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เป็นหน่วยงาน ร่วมวิเคราะห์หรือร่วมแก้ปัญหา เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น

นอกจากนั้นยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ข. ประชุมปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting stakeholders and the public) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องประสานกับประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ ประชุมปรึกษาทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการตลาด โดยจัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดการขัดแย้งในผลประโยชน์ที่ต่างกัน เช่น การใช้ที่สาธารณะประโยชน์ การใช้น้ำดื่มเพื่อบริโภคจากแหล่งเดียวกัน การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

ข. การพัฒนาบุคลากร (Training staff) การให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งพนักงานดูงานอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน นับเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร เป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการท่องเที่ยว

ฅ. จัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม (Marketing tourism responsibly) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องร่วมกับผู้เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการการขายให้พร้อมเพียงพอต่อการเผยแพร่ อาจจัดทำในรูปสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่าง ๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาด การท่องเที่ยวที่เป็นเอกสารแผ่นพับ หนังสือคู่มือวีดีโอ แผ่นซีดีรอม เป็นต้น

ญ. ประเมินผล ตรวจสอบและวิจัย (Undertaking research) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการจะต้องมีการประเมินผล การตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการสอบถามจากผู้ใช้บริการโดยตรง จากใบประเมินผล หรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความประทับใจ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้

2.3 วิธีการดำเนินการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว

ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2549: 12-15) ได้กล่าวถึงการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource management) ควรประกอบด้วยวิธีการดำเนินการต่อไปนี้

2.3.1 การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพและจัดระดับ

การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพ และจัดระดับทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวหมายถึง การวิเคราะห์หาจุดเด่นที่มีเอกลักษณ์ของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยว

เพื่อให้ได้วิเคราะห์ความเหมาะสมต่อการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังนี้

ก. ขั้นตอนการวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ผู้ที่รับผิดชอบควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ว่ามีทรัพยากรการท่องเที่ยวอะไรบ้าง เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทใด และมีสภาพอย่างไร ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีคุณลักษณะและความเหมาะสมที่แตกต่างกันตามศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมสูงสุด จึงควรได้รับการจัดการที่ถูกต้อง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมน้อยควรได้รับการพิจารณาในด้านรูปแบบและการจัดการที่ทำให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว และมีระบบการจัดการที่สามารถเอื้อประโยชน์และตอบสนองความต้องการโดยรวมของประเทศ

ข. ขั้นตอนการประเมินศักยภาพและจัดระบบของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยขั้นตอนการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยกำหนดระดับการให้คะแนน 5-1 จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ชนิดของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพิจารณาสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ความเกี่ยวเนื่องของระบบนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น กำหนดให้แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหรือวัฒนธรรมที่สมบูรณ์ ได้คะแนนเท่ากับ 5 และแหล่งท่องเที่ยวที่มีการปรับปรุงแก้ไขสภาพของพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเล็กน้อยได้คะแนน 4 เป็นต้น

- ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพิจารณาจากสภาพโดยทั่วไปใน 3 ปัจจัย คือ ระบบนิเวศภายในแหล่งท่องเที่ยว ความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ และการมีองค์ประกอบที่หลากหลาย เช่น มีโบราณสถานภายในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีความเหมาะสมของทรัพยากรในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ได้คะแนน 5 เป็นต้น

2.3.2 การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

เป็นการประเมินปริมาณของนักท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะสามารถรองรับได้โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ และการลดลงของคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือนันทนาการที่นักท่องเที่ยวควรจะได้รับจากการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ควรพิจารณาปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

ก. ขีดจำกัดทางสภาพแวดล้อม หมายถึง ขีดความสามารถในการรักษาสสมดุลระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับจำนวนนักท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถ้าขาด

ความสมดุลจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพ เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและระบบนิเวศ และไม่ทำให้ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับน้อยลง

ข. ขีดจำกัดทางการตลาด หมายถึง ขีดความสามารถในการรองรับตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นความสามารถในการรักษาสมดุลระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยวกับกิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่รองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิทยา เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นจนถึงจุดวิกฤต ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกว่าประสบการณ์ที่ได้รับด้อยคุณภาพ เช่น รถติดบริเวณทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากถนนแคบและมีรถจำนวนมาก ที่พักรอไม่เพียงพอที่จะรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ค. ขีดจำกัดของชุมชน หมายถึง ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากเกินไป จะเกิดผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นความหนาแน่นของพื้นที่ใช้สอยในชุมชน เช่น ในร้านอาหาร ร้านค้า หรือบริเวณชายหาด เป็นต้น

2.3.3 การกำหนดเขตการใช้พื้นที่หรือเขตการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว

บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งต้องมีการกำหนดเขตการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ (Zoning) หรือเพื่อการจัดการ (Management zone) ให้เหมาะสมตามสภาพและขนาดของทรัพยากรที่จะรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถป้องกันผลกระทบที่จะมีผลต่อระบบนิเวศโดยรวมด้วย โดยมีแนวทางการดำเนินการต่อไปนี้

ก. การจัดให้มีเขตบริการหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Visitor center) ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวควรจัดให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสม และเป็นพื้นที่ราบมากพอที่จะจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการ ข้อมูลและความรู้แก่นักท่องเที่ยว มีเอกสารสิ่งพิมพ์ นิทรรศการ แผ่นป้ายบรรยาย จัดให้เส้นทางเดินเท้าหรือเส้นทางเดินป่า ให้สามารถแนะนำ และอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติ รวมถึงสิ่งที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

ข. การจัดเขตสงวนหรือบริเวณพื้นที่ที่มีความเปราะบางด้านนิเวศ พื้นที่ที่มีความเปราะบางทางด้านนิเวศและพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ ควรจัดไว้เป็นเขตสงวนหรือเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่จำเป็น ต้องมีการควบคุมการใช้ประโยชน์อย่างเข้มงวดเพื่อรักษาสมดุลทางด้านนิเวศ

2.3.4 การควบคุมดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว

เป็นการควบคุมการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในพื้นที่ การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการมีระบบป้องกันและกำจัดมลภาวะที่เหมาะสม

3. แนวคิดด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นว่ามีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2529 : 40-42) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณา และการกำหนดศักยภาพ หรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต
2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลามาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว
3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย
4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว
5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการ สาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของ จารุจน์ กลิ่นดีป्ली (อ้างใน วิภา ศรีระทุ: 2551) โดยต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพของเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น
2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

ในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับ การจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรม และกระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่า องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจ หรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนา เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542 : 43-44) แบ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบในการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจูงใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจูงใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจูงใจในด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจูงใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง

3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานด้านที่พักและอาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

4. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

4. แนวคิดด้านการส่งเสริมและการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมการท่องเที่ยวได้เจริญเติบโต และขยายตัวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยเฉพาะประเทศไทยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดเป็นสาขาทางเศรษฐกิจหลักที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในด้านการนำมาซึ่งรายได้ ก่อให้เกิดการหมุนเวียน เกิดการสร้างงาน และการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจที่มีเกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง ความสำคัญของการท่องเที่ยวดังกล่าว ทำให้การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวต้องมีการศึกษาและแนวทางที่เหมาะสม มีกระบวนการจัดการอย่างต่อเนื่องที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามทิศทางที่ถูกต้อง

4.1 การส่งเสริมการท่องเที่ยว

ในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว มีหลักการดำเนินการที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. 2550: ออนไลน์)

ก. เร่งพัฒนา บุธนะ พื้นฟูมรดก และสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ทั้งในเขตเมืองและนอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจับจ่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง

ข. เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยวและการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ค. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

ง. เร่งฟื้นฟูความร่วมมือกับท้องถิ่นอื่น ๆ โดยรอบ ทั้งด้านการตลาด การลงทุน และการจัดอุปสรรคในการท่องเที่ยว

จ. บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว รวมทั้งการโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นในรูปแบบที่หลากหลาย

4.2 การพัฒนาการท่องเที่ยว

โสธยา สิงขวงศ์ (2546: 28) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การดำเนินงานพัฒนาสภาพชุมชนด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกหรือโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการวางแผนการจัดการจากภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอันจะทำให้

เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจ ทั้งนี้จำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน และเกิดการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

4.3 ระดับของการวางแผนการท่องเที่ยว

ระดับของการวางแผนหรือเป้าหมายของการวางแผน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิ ราช. 2545: 52-53) แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังต่อไปนี้

4.3.1 ระดับการสำรวจเบื้องต้น (Preliminary survey) เป็นระดับพื้นฐานของการวางแผน มีเป้าหมายในการเข้าไปศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะในประเด็นที่สำคัญ หรือปัญหาที่เด่นชัด มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือการพัฒนาขนาดเล็กในระยะสั้น ซึ่งเป็นไปได้ภายใต้เงื่อนไขกฎหมาย การบริหารและงบประมาณ โดยนำมาประมวลวิเคราะห์เพื่อการศึกษาและพัฒนาในขั้นต่อไป การพิจารณาและศึกษาจะมุ่งประเด็นที่แหล่งท่องเที่ยว และตลาดการท่องเที่ยว

4.3.2 ระดับการศึกษาเบื้องต้น (Preliminary study) เป็นการศึกษาในระดับถัดจากการสำรวจเบื้องต้น เป็นการศึกษาแบบผสมผสานในทุก ๆ สาขา ทั้งทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านตลาดการท่องเที่ยว เศรษฐกิจและสังคม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และทางด้านสิ่งแวดล้อม แต่เป็นไปในลักษณะกว้าง ๆ โดยสังเขป เพื่อจะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ โอกาส และทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น ๆ ในขณะเดียวกันผลของการศึกษาก็จะชี้แนะทางการดำเนินการ และการแก้ปัญหาในระยะสั้นไว้ก่อนที่จะมีการจัดทำแผนหลักในรายละเอียดต่อไป

4.3.3 ระดับการจัดทำแผนหลัก (Master plan) มีลักษณะเช่นเดียวกับการศึกษาเบื้องต้น โดยมีการศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียด กำหนดแผนหลักและโครงการที่จะต้องมีการจัดทำ ตลอดจนเสนอแนะกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตราแผนที่ได้วางไว้ งานในระดับนี้จะอาศัยข้อมูลและการวิเคราะห์จาก 2 ระดับแรก เป็นฐานและจะเน้นหนักที่การกำหนดปัญหา ข้อได้เปรียบเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ การกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ แนวทางการพัฒนา กลยุทธ์ในการดำเนินการ และโครงการที่ควรจัดทำ

4.3.4 ระดับการศึกษาความเหมาะสม (Feasibility study) เป็นการศึกษาสืบเนื่องในรายละเอียดของโครงการต่าง ๆ ที่ได้มีการกำหนดไว้ในการจัดทำแผนหลัก เช่น การพัฒนากายภาพของแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่าง ๆ เนื่องจากในระดับนี้ในขั้นตอนที่ 5 เรื่องของแผนงานและโครงการที่จะจัดทำ เนื่องจากจะต้องวิเคราะห์โครงการที่จะจัดทำ เนื่องจากจะต้องวิเคราะห์โครงการต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน เทคนิค การบริหาร การตลาด เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ และเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการนั้น ๆ ต่อไป

4.4 การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นขั้นตอนแรกของการวางแผนการท่องเที่ยว ฉะนั้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำเป็นในการวางแผนจึงอาศัยข้อมูลในด้านต่าง ๆ ประกอบ นอกเหนือจากข้อมูลทางการท่องเที่ยวเท่านั้น เพื่อให้ได้ภาพระดับกว้าง การท่องเที่ยวจะได้พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องและส่งเสริมการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนการท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2550: ออนไลน์)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา สืบหาข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

1) **สืบหาข้อมูลทั่วไป** เป็นขั้นตอนแรกของการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจึงต้องอาศัยข้อมูลในด้านต่าง ๆ ประกอบนอกเหนือจากข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ภาพระดับกว้าง และการพัฒนาการท่องเที่ยวจะได้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ดังนี้

ก. สภาพกายภาพของพื้นที่ ได้แก่ ที่ตั้งและเขตการปกครอง สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ และการใช้ที่ดิน

ข. สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลผลิตมวลรวมของพื้นที่ รายได้ต่อหัวประชา กร อาชีพ พื้นฐานประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ และการจ้างงานทางตรงและทางอ้อมจากการท่องเที่ยว

ค. ลักษณะของประชากร ได้แก่ จำนวนและอัตราการเพิ่มประชากร สัดส่วนประชากร เมืองต่อประชากรชนบท อัตราการเกิด อัตราการตาย การอพยพเข้าออกของประชากร และจำนวนแรงงานและสัดส่วนประชากรที่มีอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ง. สภาพสังคม ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ การนับถือศาสนา สภาพการศึกษา ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การละเล่น กีฬาท้องถิ่น สภาพทั่วไปด้านสาธารณสุข ฯลฯ

2) **สืบหาข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว** ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรม ชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม กิจกรรมงานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น และหัตถกรรมสินค้าที่ระลึก

3) **สืบหาข้อมูลด้านตลาดการท่องเที่ยว** ได้แก่ จำนวนและที่มาของนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ การกระจายตัวของนักท่องเที่ยวในแต่ละเดือน แต่ละสถานที่ และช่วงเวลาที่มี จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดและต่ำสุด โครงสร้างนักท่องเที่ยว การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและ การเดินทางของนักท่องเที่ยว

4) **สืบหาข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน** ได้แก่ เส้นทางและโครงข่ายการคมนาคมทั้งภายในพื้นที่เอง และพื้นที่ใกล้เคียง โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ความ

พร้อมของเมือง เช่น จำนวนร้านค้า สถานบริการ ร้านอาหาร สถานเริงมย์ และที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้นมาวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยการเปรียบเทียบกับพื้นที่ใกล้เคียงว่าศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่สามารถแข่งขันกับพื้นที่ที่เป็นแบบเดียวกันได้หรือไม่ อย่างไร ประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาในการวิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวที่ตั้ง และทัศนคติของคนในท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หลังจากที่ได้วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคแล้วจะทำให้มีข้อมูลในการวางแผนและตัดสินใจ ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของประเทศ ของจังหวัด ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 4 เขียนแผนงานและโครงการ เมื่อมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีความชัดเจนและทิศทางที่แน่นอนแล้วจำเป็นที่จะต้องเขียนแผนงานและโครงการ โดยแผนงานและโครงการควรจะสอดคล้องกับนโยบาย และโครงการดังกล่าวต้องคำนึงถึงมาตรฐานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการตามแผนงานและโครงการ ในขั้นตอนนี้ควรจะดำเนินการให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ มีการใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม มีการอำนวยความสะดวกและประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้ง 5 ขั้นตอน โดยเห็นถึงภาพรวมของพื้นที่ทั่วไป ด้านแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน และการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคตลอดจนข้อได้เปรียบเสียเปรียบทางการท่องเที่ยว สุดท้ายจะเกิดแผนงาน โครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

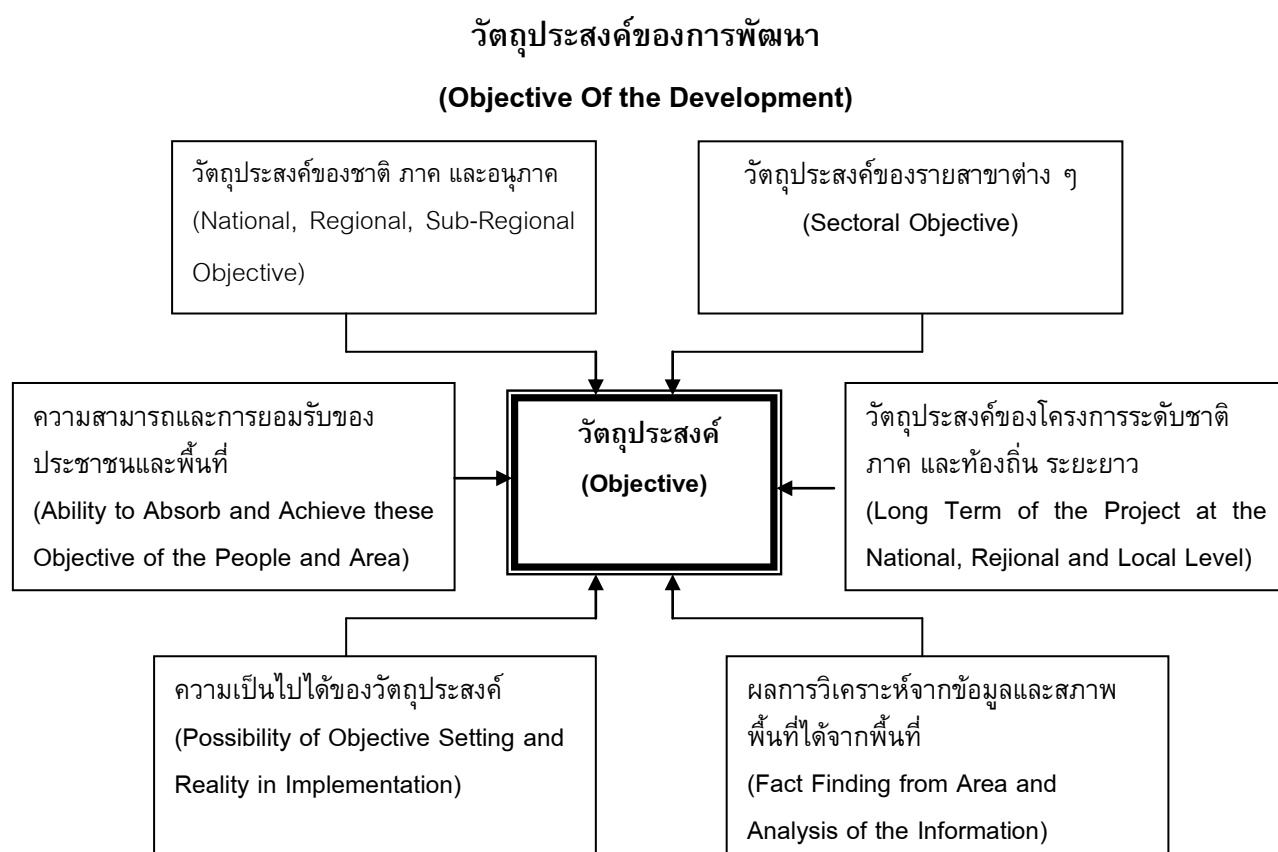
4.5 การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย เป็นขั้นตอนของการวางกรอบ และทิศทางที่การท่องเที่ยวควรจะพัฒนาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่ได้ทำการศึกษา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545: 74-77)

4.5.1 การกำหนดนโยบาย หมายถึง แนวทางที่ผู้วางแผนได้พิจารณาจากสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบคอบ จึงกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้จัดทำโครงการและผู้ทำแผนพัฒนาโครงการนำไปปฏิบัติตามแนวนั้น ๆ การกำหนดนโยบายคือการตอบคำถามว่าจะทำอะไรบ้างในการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่จะไม่ระบุในรายละเอียด นอกจากนี้สิ่งที่ควร

พิจารณาควบคู่ไปด้วยในการกำหนดนโยบายคือ นโยบายระดับต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายระดับชาตินโยบายระดับกระทรวง และนโยบายของจังหวัด แผนงานและโครงการพัฒนาในระดับต่าง ๆ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และอุปนิสัยของชาวท้องถิ่น เนื่องจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีส่วนร่วมในการกำหนดความเป็นไปได้ของนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวว่ามีมากน้อยเพียงไร

4.5.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง ความมุ่งหมายที่ต้องการหรือผลที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากนโยบายที่ได้กำหนดไว้ การตอบคำถามว่าตั้งนโยบายต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่ออะไร การกำหนดวัตถุประสงค์จะต้องสอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดและสิ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่ไปด้วยเสมอ คือ วัตถุประสงค์ของชาติ ของกระทรวงต่าง ๆ และของจังหวัด วัตถุประสงค์ของโครงการสำคัญ ๆ ระยะยาวต่าง ๆ ความสามารถในการยอมรับของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์อีกด้วย

ภาพประกอบ 2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนา

ที่มา: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2545). เอกสารการสอนชุดการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว. หน้า 76.

4.5.3 การกำหนดเป้าหมาย หมายถึง ความต้องการ หรือผลที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากนโยบายเช่นกัน เป้าหมายและวัตถุประสงค์อาจเป็นสิ่งเดียวกัน แต่ต่างกันที่ว่า วัตถุประสงค์เป็นผลที่ค่อนข้างจะจับต้องยาก ฉะนั้นจึงต้องอาศัยการตั้งเป้าหมายเป็นเครื่องทดสอบหรือเครื่องวัดว่าผลงานที่ได้ทำ หรือกำลังเป็นไปตามนโยบายที่ได้วางไว้จริงหรือไม่ เป้าหมายคือการถอดวัตถุประสงค์ซึ่งได้รับการกำหนดขึ้นแบบนามธรรมออกมาเป็นผลในลักษณะของรูปธรรม

5. แนวความคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

5.1 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2545: 68-72) ได้ให้แบบการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งต้องมีขั้นตอนและกระบวนการ ดังต่อไปนี้

5.1.1 ทำความเข้าใจทรัพยากรท่องเที่ยว

ก. ประเภทของทรัพยากร มีทรัพยากรหลักซึ่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว และทรัพยากรรองหรือทรัพยากรสนับสนุน เพื่อสนับสนุนทรัพยากรหลักในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

ข. ชนิดของทรัพยากร แบ่งได้ 5 ชนิด

ทรัพยากรธรรมชาติ : พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ

ทรัพยากรวัฒนธรรม : ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์

ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ : งานมหกรรม การแข่งขัน ธุรกิจ โชว์ต่าง ๆ

ทรัพยากรกิจกรรม : นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก

ทรัพยากรบริการ : การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหาร บริการ

5.1.2 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ก. เขียนรายงานทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดในในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว สิ่งบริการสำหรับนักท่องเที่ยว กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวบนพื้นที่ และประเภทของที่พักรับบริการกับนักท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรนั้นมีความโดดเด่นอะไรภายในพื้นที่ มีความสำคัญอะไรที่แตกต่างจากแหล่งอื่น และสิ่งนั้นมีความสำคัญเพียงพอเพื่อดึงดูดในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติได้ดังนี้ ชื่อ ที่ตั้ง ห่างจากศูนย์กลาง หรือศูนย์ข้อมูลเท่าไร ฤดูกาลและเวลาที่ใช้ การเข้าถึง การจัดการดูแล ใครเป็นเจ้าของ ใครจัดการ การติดต่ออำนวยความสะดวก สถิตินักท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว มีระดับการใช้มากหรือ

น้อย ใครมาเที่ยว มาจากไหน มาทำอะไร มีลักษณะประชากรอย่างไร ค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นอะไรในด้านทรัพยากรวัฒนธรรม มีสิ่งดึงดูดอะไรที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมสังคม มีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลดังนี้ ชื่อ ที่ตั้งจากศูนย์ข้อมูล การเข้าถึงภายในแหล่งท่องเที่ยว ทางเข้า ใครเป็นเจ้าของ ใครจัดการ ติดต่อใคร สถิตินักท่องเที่ยวมีระดับการใช้มากหรือน้อย การติดต่อประชาสัมพันธ์ ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ใช้ เป็นใคร มาจากไหน มีลักษณะประชากรอย่างไร ค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นอย่างไร มีสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอย่างไร เหตุการณ์นั้นเสริมหรือเป็นคู่แข่งกับเหตุการณ์ในท้องถิ่นหรือไม่ และความถี่ในการเกิดขึ้น ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลดังนี้ ชื่อ ที่ตั้งของเหตุการณ์สำคัญจากศูนย์ข้อมูล ช่วงเวลา ฤดูกาล และระยะเวลายาวนานของเทศกาล การจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวก จำนวนผู้เข้าชมทั้งนักท่องเที่ยว และประชากรท้องถิ่น กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวภายในเหตุการณ์นั้น ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

รายการทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่มีความโดดเด่นอย่างไร สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือไม่ ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลดังนี้ ชื่อ ที่ตั้งจากศูนย์ข้อมูล ช่วงเวลา ฤดูกาล การเข้าถึง เจ้าของ ผู้ดูแลกิจการ การประชาสัมพันธ์ ระดับกิจกรรม สถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทาง ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

รายการทรัพยากรบริการ ได้แก่ ชื่อและที่อยู่ผู้ให้บริการ การติดต่อกับผู้ให้บริการ เวลาที่เปิดทำการ บริการที่เสนอให้ ข้อมูลที่มีให้ ติดต่อใคร ระดับการใช้ปัจจุบัน ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลดังนี้

- บริการด้านที่พักแรม ชื่อและที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทและอันดับของการบริการ ลักษณะของการบริการ ระยะเวลาที่เปิด การเข้าถึงแหล่งบริการ ด้านการจัดการและมาตรฐานของการบริการ รวมทั้งอัตราค่าบริการ

- บริการด้านอาหาร ได้แก่ ชื่อและที่ตั้ง ประเภทและอันดับของบริการด้านอาหาร การจัดการด้านการบริการอาหาร สถานที่ขนาดการเปิดปิดบริการ ประเภทของผู้ใช้บริการ และราคามาตรฐานของอาหารที่ให้บริการ

- บริการการต้อนรับ ได้แก่ ชื่อและที่ตั้งของผู้ให้บริการ เวลาที่เปิดทำการ บริการที่เสนอให้ ข้อมูลที่มีให้ สถิตินักท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมถึงค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

ข. ประเมินทรัพยากร

คุณภาพทรัพยากร พิจารณาดังนี้ ทรัพยากรนั้นมีความแตกต่างจากทรัพยากรที่อื่นอย่างไร รวมทั้งมีจุดอ่อนใดต้องปรับปรุง การบริการมีคุณภาพสม่ำเสมอเพียงใด ตลอดจนอุปสรรคต่อการพัฒนาทรัพยากรในเรื่องใด

ความโดดเด่นของทรัพยากร พิจารณาดังนี้ สิ่งใดที่ทำให้ทรัพยากรนั้นมีความโดดเด่นกว่าทรัพยากรอื่น และมีความแตกต่างเรื่องใด และทรัพยากรดังกล่าวสะท้อนถึงคุณภาพภูมิใจในสถานที่นั้นๆ

อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว พิจารณาดังนี้ สิ่งนี้มีบทบาทอะไรในกิจกรรมปัจจุบันของนักท่องเที่ยว มีการวัดระดับการใช้และประเมินการใช้อย่างไร ทำอย่างไรให้แหล่งท่องเที่ยวมีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว

ฐานข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว พิจารณาดังนี้ ทรัพยากรนั้นมีประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร ปัจจุบันการท่องเที่ยวประเภทใดเหมาะสมและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในอนาคตได้ และทรัพยากรนั้นมีอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตอย่างไร

6. แนวคิดด้านการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว

6.1 เส้นทางท่องเที่ยวในเมือง (Harvey M. Rubinstein. 1992: 21-22)

เส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าเป็นวิธีการท่องเที่ยวที่ใช้ได้สำหรับเมืองเกือบทุกเมือง และเป็นวิธีที่ค่อนข้างอิสระ สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ เนื่องจากการเดินเท้าไม่มีการกำหนดระยะเวลา นักท่องเที่ยวสามารถหยุดแวะตามจุดสนใจได้ตามต้องการ และหยุดพักนานเท่าใดก็ได้ ทำให้สามารถเห็นรายละเอียดของสภาพบ้านเมือง วิถีชีวิตของผู้อยู่คนเมืองต่าง ๆ เป็นวิธีการที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะแก่เมือง และเป็นการออกกำลังกายด้วย ในขณะที่เดียวกันการจัดทำทางเดินเท้าในเมืองสามารถทำได้ง่าย ใช้พื้นที่ไม่มาก ลงทุนน้อย และประชากรของเมืองได้รับประโยชน์จากการมีทางเดินเท้า (เดชา บุญค้ำ. 2539 : 1) เหตุผลสำคัญในการพัฒนาทางเดินเท้าในเมืองคือ การขยาย และพัฒนาพื้นที่ในบริเวณศูนย์กลางการจับจ่ายใช้สอย หรือสร้างภาพพจน์ใหม่ให้กับเมือง ก่อให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น นิทรรศการ การแสดง เทศกาล และกิจกรรมอื่น ๆ โดยต้องเตรียมพื้นที่อำนวยความสะดวก ได้แก่ ทางเดินเท้า ที่นั่งพักผ่อน ประติมากรรม น้ำพุ ร้านอาหาร ร้านค้า และกิจกรรมยามค่ำคืน ทางเดินเท้าหากได้รับการออกแบบ และวางแผนที่ดี จะช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อม สังคม และพื้นที่เกี่ยวเนื่องให้ได้รับการพัฒนาด้วยเช่นกัน

ประโยชน์ของเส้นทางเดินเท้า (Richard K. Untermann. 1984: 135) มีดังนี้

- ก. สงวนรักษา พื้นที่เศรษฐกิจ และป้องกันไม่ให้น่านใจกลางเมืองขยายตัวออกไปยังชานเมือง ใช้ในการวางแผนพัฒนาเมืองเพื่อปรับปรุงการเข้าถึงย่านใจกลางเมือง และรักษาสภาพแวดล้อมเมือง
- ข. ช่วยให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้เดินเท้า รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการจับจ่าย
- ค. ลดปัญหาจราจร และปัญหาการกีดขวางทางสัญจรของยานพาหนะ
- ง. ช่วยปรับปรุงลักษณะทางจิตภาพของชุมชนเมืองให้สวยงามและชัดเจนยิ่งขึ้น
- จ. ลดมลภาวะทางเสียง และมลภาวะทางอากาศ ที่เกิดจากการจราจรบนถนน
- ฉ. รองรับปริมาณนักท่องเที่ยว และนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่สถานที่ได้อย่างสะดวก และใกล้ชิดยิ่งขึ้น
- ช. ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมภายในเมืองให้บริการสาธารณะและกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน เช่น การพบปะสังสรรค์ การแสดงต่าง ๆ เป็นต้น
- ซ. ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคารทางประวัติศาสตร์ ป้องกันไม่ให้โบราณสถานทรุดโทรมอันเนื่องจากแรงสั่นสะเทือนของรถยนต์ เป็นต้น

6.2 เส้นทางประวัติศาสตร์

การท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์ คือรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงในปัจจุบัน เนื่องจากเมืองประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเหล่านี้ได้รับการวางแผนในด้านการอนุรักษ์ ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้น เช่น การจัดนิทรรศการ เทศกาล การจัดแสดงแสงสีเสียง เพื่อเพิ่มความน่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว

หลักการจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มีดังนี้

- ก. นำเสนอวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงธรรมเนียม ประเพณี การแต่งกาย ระเบียบแบบแผนในการดำรงชีวิต ศาสนา การได้เข้าไปมีส่วนร่วมในวิถีของท้องถิ่น
- ข. นำเสนอศิลปะท้องถิ่น เช่น ดนตรี การละเล่น การฟ้อนรำ และศิลปหัตถกรรมที่ผลิตขึ้น เช่น ภาพวาด งานประติมากรรม เครื่องมือเครื่องใช้ นอกจากนี้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมก็เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่สำคัญ
- ค. นำเสนอกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จากการสำรวจความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จนั้น มีผลจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ เช่น การแสดงช้างในป่าเขตร้อนชื้น เทศกาลล่าสัตว์ งานแสดงสินค้า เกษตรกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคนิคในการจัดการของแหล่งท่องเที่ยว การเที่ยวชมอุตสาหกรรมท้องถิ่น ตลาด ชุมชน ได้รับความสนใจจาก

นักท่องเที่ยวมาก และเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ถูกจัดอยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวทั่วไป

ง. นำเสนอความแตกต่างของเมือง และชุมชน ความแตกต่างของเมือง และชนบทอาคาร บ้านเรือน ความเป็นอยู่ของผู้คนในเมือง ย่านศูนย์กลางเมือง ร้านค้า ร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก สวนสาธารณะ พิพิธภัณฑ์ และอาคารสาธารณะ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบ การศึกษาเรียนรู้ และซึมซับความรู้สึกที่มีต่อเมืองท่องเที่ยว นั้น การนั่งรถไปตามถนนสายสำคัญ ภายในเมือง ผ่านสถานที่สำคัญ เมืองท่องเที่ยวบางแห่งยังได้จัดกิจกรรมกลางแจ้งเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งการแสดงเหล่านี้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเสมอ

จ. นำเสนอรูปแบบทางวัฒนธรรมผ่านทางพิพิธภัณฑ์ เป็นการบอกกล่าวเล่าเรื่องราวทาง ประวัติศาสตร์ อารยธรรม ชาติพันธุ์ งานศิลปะท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งความก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยวัตถุประสงค์หลักของพิพิธภัณฑ์นั้นเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนใน เมือง และดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ฉ. นำเสนอประเพณี เทศกาลท้องถิ่น ความเชื่อ ค่านิยมในท้องถิ่น หรืออิทธิพลทางศาสนา ประเพณี และเทศกาล สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดฤดูกาลท่องเที่ยวจากความนิยมของนักท่องเที่ยว (Edward Inskeep. 1999: 80-85)

6.3 เส้นทางธรรมชาติ

เส้นทางธรรมชาติเป็นเส้นทางสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะนอกจากการทำหน้าที่เชื่อมโยงจุดท่องเที่ยวแล้ว ยังช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวจากผลกระทบของการเหยียบย่ำ และกิจกรรมการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ได้อีกด้วย สามารถเป็นสื่อกลางที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวเข้าไปเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจ และซาบซึ้งต่อธรรมชาติอย่างใกล้ชิดมากขึ้น

หลักการจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีดังนี้

ก. เส้นทางเดินชมธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าไปชื่นชมธรรมชาติ ระหว่างการใช้เส้นทางอาจมีการศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติบ้าง

ข. เส้นทางเดินป่าระยะไกล เป็นเส้นทางเดินชมธรรมชาติ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงของร่างกาย หรือเพื่อการเรียนรู้ และเข้าใจความเป็นไปของธรรมชาติ

ค. เส้นทางสื่อความหมายธรรมชาติ เป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นเพื่อการสื่อความหมาย ให้ความรู้ และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว มีระยะทางยาวไม่มาก ควรเป็นเส้นทางแบบวงรอบ ซึ่ง จุดเริ่มต้น และจุดสิ้นสุดเส้นทางควรมาบรรจบอยู่บริเวณเดียวกัน เส้นทางสื่อความหมาย นี้สามารถ แบ่งเป็น เส้นทางสื่อความหมายที่มีบุคคลนำ หรือเส้นทางสื่อความหมายโดยให้ศึกษาธรรมชาติด้วย ตนเอง (USDA Forest Service 1964: อ้างใน กัลยารัตน์ ศิริรัตน์)

ง. เส้นทางเชื่อมโยงจุดท่องเที่ยว หรือสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์หลักในการนำนักท่องเที่ยวจากจุดหมายหนึ่งไปยังอีกจุดหมายหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยว มักออกแบบให้เป็นระยะทางที่สั้นที่สุดเพื่อไปถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการอย่างรวดเร็วที่สุด

6.4 เส้นทางแบบผสมผสาน

หลักการจัดเส้นทางท่องเที่ยวแบบผสมผสาน มีดังนี้ (เดชา บุญค้ำ. 2539: 1)

ก. การกำหนดเส้นทาง ควรสำรวจ และสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ประกอบกับแนวโน้มที่ควรจะเป็นในการจัดเส้นทาง เริ่มต้นจากการพิจารณาตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ จัดลำดับความสำคัญ และความน่าสนใจ จากนั้นจึงพิจารณาความสามารถในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ข. การจัดเส้นทางในลักษณะวงจรบรรจบ ทำให้นักท่องเที่ยวได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ เกิดความเพลิดเพลินตลอดเส้นทาง โดยไม่ต้องย้อนกลับไปเส้นทางเดิม

ค. การจัดเส้นทางให้มีความแตกต่าง การกำหนดเส้นทางอาจทำขึ้นหลายเส้นทาง หรือหลายระบบก็ได้ เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลาต่างกัน ความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น เส้นทางสำหรับผู้สนใจศิลปะ และวัฒนธรรมอาจพานักท่องเที่ยวไปตามแม่น้ำลำคลองเพื่อดูวิถีชีวิต และสภาพบ้านเมือง หรืออาจเป็นเส้นทางที่มีความหลากหลาย และมีความน่าสนใจหลายด้านอยู่ร่วมกัน

ง. การจัดประเภทพาหนะตามสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศ แต่ละเส้นทางอาจใช้พาหนะในการเดินทางต่าง กัน ทำให้เกิดความน่าสนใจแตกต่าง กัน ตามสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ และลักษณะเฉพาะของเมืองนั้น ๆ

จ. ความต่อเนื่องกับเส้นทางท่องเที่ยวภายนอกเมือง เส้นทางท่องเที่ยวไม่ควรจำกัดอยู่เพียงภายในเมืองเท่านั้น แต่ควรต่อเนื่องกับเส้นทางท่องเที่ยวภายนอกเมืองในแหล่งธรรมชาติด้วย

7. บริบทพื้นที่ศึกษา

7.1 ตราประจำจังหวัด

รูปเรือใบแล่นในทะเลกับโป๊ะของชาวประมงเบื่องหลังเป็นเกาะช้าง หมายถึง จังหวัดตราดมีเกาะเป็นจำนวนมาก และเกาะที่ใหญ่ที่สุดเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปคือเกาะช้าง การที่มีพื้นที่ติดกับทะเลราษฎรจึงยึดถือการประมงเป็นอาชีพหลัก (เดิมจังหวัดตราดใช้ตราประจำจังหวัดเป็นรูปเรือรบหลวงตราด)

ภาพประกอบ 3 ตราประจำจังหวัด

ที่มา: จังหวัดตราด. (2551). (ออนไลน์).

7.2 ธงประจำจังหวัด ลักษณะพื้นสีแดง และสีน้ำเงิน ตรงกลางมีตราประจำจังหวัด

ภาพประกอบ 4 ธงประจำจังหวัด

ที่มา: จังหวัดตราด. (2551). (ออนไลน์).

7.3 ประวัติความเป็นมา

ตราดกับยุคสมัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ตราด เป็นจังหวัดเล็กๆ ที่อยู่สุดแผ่นดินตะวันออก มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ควรค่าต่อการค้นหาและเรียนรู้ แม้ว่าการตั้งถิ่นฐานของชาวตราดในยุคเริ่มแรกจะไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีความเป็นมาเช่นไร แต่บ้านบางพระที่ปรากฏในแผนที่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีนับเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญที่ยืนยันได้ว่า การตั้งถิ่นฐานของชาวตราดได้ก่อเกิดขึ้นมาก่อนและเป็นถิ่นฐานที่เป็นปึกแผ่นถาวรแล้วกล่าวคือกลุ่มชนชาติไทยมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนชนชาติอื่นๆ ที่บ้านบางพระ บ้านหนองคันทร้ง และบ้านปลายคลอง ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านที่มีมาแต่ดั้งเดิม ดังปรากฏหลักฐานที่บ้านปลายคลอง มีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีความเป็นศิลปะไทยเป็นไปในทางเดียวกันกับกลุ่มชนชาติไทยในท้องถิ่นอื่นๆ (จังหวัดตราด . 2551ก: ออนไลน์) จากข้อมูลเชิง

ประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรม ทำให้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจังหวัดตราด สามารถแบ่งออกเป็น 4 ยุคสมัย ดังนี้

ช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2313)

ยุคสมัยที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ตราดเป็นเมืองหน้าด่านเป็นแหล่งเสบียงอาหารและเป็นศูนย์กลางความสัมพันธ์การค้าทางทะเลกับกัมพูชา เวียดนามและจีน บริเวณอ่าวเมืองตราดจึงเป็นแหล่งที่ตั้งชุมชนของพ่อค้าชาวจีนที่เดินทางเข้ามาค้าขาย เมื่อครั้งสงครามกู้เอกราชของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ทรงเลือกตราดเป็นเมืองหน้าด่านกันชนทำหน้าที่ส่งเสบียงอาหารก่อนเคลื่อนทัพเรือออกจากจันทบุรี

ช่วงต้นรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325)

สมัยรัชกาลที่ 1 เมืองตราดยังรวมขึ้นกับกรมท่าในฐานะหัวเมืองชายฝั่งทะเลและเป็นเมืองท่าสำคัญเช่นเดียวกับในสมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 ไทยทำศึกกับเจ้าอนุวงศ์ เมืองเวียงจันทน์ ซึ่งต่อมาหันไปสวามิภักดิ์กับญวน ไทยกับญวนทำสงครามกันในปี พ.ศ. 2371 ตราดจึงถูกใช้เป็นแหล่งรวบรวมกำลังพลและเสบียงอาหาร มีการตั้งป้อมค่ายที่บ้านแหลมหิน ปากอ่าวเมืองตราด

ช่วงล่าอาณานิคม (พ.ศ. 2447 – พ.ศ. 2450)

สมัยรัชกาลที่ 5 ฝรั่งเศสได้ส่งกองทัพเรือเข้ายึดจันทบุรีในปี ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) และคืนให้ไทยในปี พ.ศ. 2447 จากนั้นได้หันมายึดเมืองตราดแทน แต่ด้วยประสิทธิภาพของรัชกาลที่ 5 ฝรั่งเศสจึงยินยอมทำสนธิสัญญายกเมืองตราดคืนให้กับไทย โดยแลกเปลี่ยนกับพระตะบอง เสียมราฐ ศรีโสภณ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2449

ช่วงสงครามอินโดจีนถึงปัจจุบัน

ช่วงสงครามอินโดจีน พ.ศ. 2483 - พ.ศ. 2484 ฝรั่งเศสพยายามแผ่อิทธิพลอีกครั้ง และในวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2484 กองทัพเรือไทยได้สู้รบกับกองทัพเรือฝรั่งเศสที่ล่องลำเข้ามาในเขตน่านน้ำไทย กองเรือรบราชนาวีไทยได้เข้าต่อสู้ขัดขวาง และสามารถขับไล่เข้าศึกไปได้ แต่ต้องสูญเสียเรือรบหลวงไป 3 ลำ คือ เรือรบหลวงสงขลา เรือรบหลวงชลบุรี และเรือรบหลวงธนบุรี ก่อเกิดตำนานยุทธนาวีที่คนไทยรู้จักกันเป็นอย่างดี คือ ยุทธนาวีที่เกาะช้าง

7.4 กลุ่มชนชาติ

กลุ่มชนชาติของ ซึ่งอาศัยอยู่ทั่วไปตามเขตป่าเขาในภาคตะวันออก มีมากในจังหวัดจันทบุรี นักมานุษยวิทยาจัดชนกลุ่มนี้อยู่ในชนเผ่าตระกูลมอญ-เขมร มีภาษาพูดเป็นของตนเอง แต่ไม่มีภาษาเขียน ชนชาติของในจังหวัดตราด อาศัยอยู่ทั่วไปในเขตอำเภอเมืองตราด อำเภอบ่อไร่และอำเภอลือเสาะ ปัจจุบันหมู่บ้านที่มีชาวของอาศัยอยู่มาก คือ หมู่บ้านซ้อและบ้านศรีบัวทอง

กลุ่มชนชาติญวน มีหลักฐานเข้ามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ซึ่งเป็นยุคที่องค์เชียงสือได้ลี้ภัยสงครามในแผ่นดินญวนเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ก่อนจะกลับไปกอบกู้ประเทศญวนคืน อีกพวกหนึ่งได้อพยพมาอยู่ที่เชิงเขาวัดญวน ตำบลซำราก นอกจากนี้ยังมีบางกลุ่มที่ถูกกวาดต้อนเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 3 มาอยู่ที่บ้านแหลมญวน ตำบลอ่าวญวน หรือตำบลอ่าวใหญ่ในปัจจุบัน ในสมัยรัชกาลที่ 5 ช่วงที่ฝรั่งเศสยึดครองอินโดจีน และต้องการเกาะกระดาดของไทย ยังมีคนญวนที่เข้ารีตนับถือศาสนาคริสต์แล้วกลุ่มหนึ่ง ถูกส่งเข้ามาอยู่ที่เกาะกระดาด เพื่อใช้เป็นข้ออ้างในการเข้ายึดครอง รัชกาลที่ 5 จึงทรงออกโฉนดที่ดินเกาะกระดาด ชาวญวนที่นั่นจึงกระจายไปอยู่ที่อื่น แต่ปัจจุบันก็มีการผสมผสานกับคนไทยจนกลายเป็นคนไทยไปแล้ว

กลุ่มชนชาติจีน จากหลักฐานช่วงที่พระยาตากเข้ามารวบรวมไพร่พลที่เมืองตราด มีกลุ่มเรือสำเภาพ่อค้าคนจีนตั้งอยู่ที่ปากแม่น้ำตราด แสดงว่าการเข้ามาในระยะแรกเพื่อการค้าขาย เมื่อเห็นว่ามีคามสมบูรณ์จึงเข้ามาตั้งหลักแหล่งมากขึ้น

กลุ่มชนชาติแขก หรือกลุ่มชาวไทยมุสลิมในปัจจุบัน เป็นชนเขมรกลุ่มหนึ่งที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยเรียกตัวเองว่าแขกจาม หรือ จำปา ได้อพยพหนีการบังคับทางด้านศาสนาของฝรั่งเศสที่ยึดเมืองเขมรในขณะนั้น เดินทางด้วยเรือมาขึ้นเป็นกลุ่ม เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณป่าชายเลนบ้านน้ำเขียว ในช่วงต้นรัชกาลที่ 5 จากนั้นก็ได้ดำเนินวิถีชีวิตกลมกลืนกับชาวไทยดั้งเดิมจนถึงปัจจุบัน

กลุ่มชนชาติกุหล่า เป็นอีกกลุ่มชนชาติหนึ่งที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานทำกินตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2 โดยถูกส่งให้มาสำรวจและขุดค้นหาพลอยในท้องที่อำเภอเขาสมิงและอำเภอบ่อไร่ เหตุนี้จึงตั้งถิ่นพำนักอยู่ตามพื้นที่แหล่งแร่พลอยต่างๆ เช่น บ้านนาวง อำเภอเขาสมิง บ้านบ่อไร่ และบ้านตากแว้ง อำเภอบ่อไร่ เป็นต้น

บรรพชนชาวตราดจากหลากหลายชนชาติเหล่านี้ เมื่อมาอยู่รวมกันก็ได้ประสานวิถียังชีพ ประเพณีและภาษาพูด จนกลมกลืนกับชนชาติไทยที่เป็นชนชาติหลัก เมื่อสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ทำให้ชนรุ่นหลังๆ พูดภาษาตนเองไม่ได้ ภาษาพูดของชาวตราดก็กลายเป็นภาษาพูดที่มีเอกลักษณ์แตกต่างไปจากคนไทยภาคกลางทั่วๆ ไป กล่าวคือเป็นภาษาพูดที่มีสำเนียงเป็นคำหนัก ห้วนจนเกือบกระด้าง

7.5 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอเมืองตราดมีเนื้อที่ประมาณ 948.180 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอใกล้เคียง ดังนี้ (สำนักงานปกครองจังหวัด. 2552: ออนไลน์)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอบ่อไร่

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอคลองใหญ่ และอ่าวไทย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ประเทศกัมพูชา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอแหลมงอบ และอำเภอเขาสมิง

7.6 การปกครอง

อำเภอเมืองตราด แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 14 ตำบล 97 หมู่บ้าน เทศบาล 2 แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล 12 แห่ง โดยมีตำบล ดังนี้ ตำบลบางพระ ตำบลหนองเสม็ด ตำบลหนองโสน ตำบลคันทรัง ตำบลห้วยน้ำขาว ตำบลอ่าวใหญ่ ตำบลวังกระแจะ ตำบลห้วยแร้ง ตำบลเนินทราย ตำบลท่าพริก ตำบลท่ากุ่ม ตำบลตะกวด ตำบลซำราก และตำบลแหลมกลัด

7.7 ประชากร

ประชากร ณ ปี พ.ศ. 2552 รวมทั้งสิ้น 91,392 คน เป็นชาย 44,876 คน และหญิง 46,516 คน จำนวนครัวเรือน 33,179 ครัวเรือน สำหรับตำบลที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ ตำบลวังกระแจะ มีจำนวน 20,643 คน (สำนักงานปกครองจังหวัด. 2551: ออนไลน์)

7.8 ทรัพยากรธรรมชาติ

ในอำเภอเมืองตราด มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2546)

ดิน ส่วนมากเป็นดินเหนียวสีแดง และดินกรวด ซึ่งเหมาะในการปลูกพืชยางพารา และในบริเวณที่เป็นดินร่วนเหมาะในการปลูกไม้ผล

ทรัพยากรน้ำ ได้แก่ น้ำฝน แม่น้ำ และลำคลอง

- แม่น้ำ ส่วนใหญ่เกิดจากต้นน้ำบนทิวเขาบรรทัดตอนเหนือ แม่น้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำตราด เป็นแม่น้ำใหญ่ที่สุดในจังหวัดตราด มีความยาวประมาณ 150 กิโลเมตร มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามบริเวณที่ไหลผ่าน ต้นน้ำเกิดจากทิวเขาบรรทัดเหนือไหลรวมกันเป็นคลองแ่งและคลองสะตอ จากนั้นไหลผ่านอำเภอบ่อไร่ และอำเภอเขาสมิง ไหลสู่เขตอำเภอเมืองตราด และแม่น้ำเวฬุ เป็นแม่น้ำแบ่งเขตของจังหวัดตราด และจังหวัดจันทบุรี ต้นน้ำอยู่ในจังหวัดจันทบุรี ช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดตราดมีความยาวประมาณ 20 กิโลเมตร

- คลองน้ำเชี่ยว เกิดจากเขาวังปลาอยู่ระหว่างอำเภอแหลมงอบ และอำเภอเมืองตราด ไหลผ่านหมู่บ้านน้ำเชี่ยวลงสู่ทะเลทางใต้ที่บ้านปากคลอง ตำบลหนองโสน เป็นแหล่งประมงพื้นบ้าน และเป็นเส้นทางออกทางทะเล

- คลองบางพระ ต้นกำเนิดเกิดจากเขาระกำ ปล่องลงสู่อ่างเก็บน้ำเขาระกำ แล้วไหลผ่านไปร่วมกับแม่น้ำตราด ในอดีตเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญ

แร่ธาตุ ได้แก่ แร่ทรายแก้ว พบในเขตตำบลอ่าวใหญ่ และตำบลแหลมกลัด

ป่าชายเลน พบในเขตตำบลแหลมกลัด ตำบลชาราก ตำบลตะกวาง ตำบลท่าพริก ตำบลเนินทราย ตำบลหนองเสม็ด ตำบลหนองคันทรอง ตำบลอ่าวใหญ่ ตำบลห้วงน้ำขาว และตำบลหนองโสน

7.9 การคมนาคม การเดินทางมาอำเภอเมืองตราดสามารถเดินทางได้ดังนี้

การเดินทางระหว่างอำเภอเมืองตราดและอำเภออื่น ๆ

อำเภอเมืองตราด – อำเภอบ่อไร่	59	กิโลเมตร
อำเภอเมืองตราด – อำเภอเขาสมิง	16	กิโลเมตร
อำเภอเมืองตราด – อำเภอคลองใหญ่	74	กิโลเมตร
อำเภอเมืองตราด – อำเภอแหลมงอบ	17	กิโลเมตร
อำเภอเมืองตราด – กิ่งอำเภอเกาะช้าง	25	กิโลเมตร
อำเภอเมืองตราด – กิ่งอำเภอเกาะกูด	80	กิโลเมตร

การเดินทางเพื่อมาจังหวัดตราด

ทางรถยนต์ เดินทางได้ 4 เส้นทาง คือ

1. เส้นทางจากบางนา-ตราด (เส้นทางหลวงหมายเลข 3) ผ่านจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ระยะทางประมาณ 385 กิโลเมตร
2. เส้นทางจากบางนา-ตราด ชลบุรี อำเภอแกลง จันทบุรี ตราด (เส้นทางหลวงหมายเลข 344) ระยะทางประมาณ 318 กิโลเมตร
3. เส้นทางหลวงพิเศษ (Motor Way) เริ่มจากกิโลเมตรที่ 0 ที่แยกถนนศรีนครินทร์ตัดถนนรามคำแหง และมาออกที่เส้นทางอำเภอบ้านบึง อำเภอแกลง จันทบุรี ตราด
4. เส้นทางสายมีนบุรี-ตราด ผ่าน จังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านบึง อำเภอแกลง จันทบุรี ตราด ระยะทางประมาณ 370 กิโลเมตร

ทางรถโดยสารประจำทาง มีทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศ โดยมี 2 สถานี คือ

1. สถานีขนส่งสายตะวันออก (เอกมัย) โดยบริษัทเอกชนที่ให้บริการ ได้แก่ บริษัทสหมิตร - เชิดชัย บริษัทโชคอนุกุล บริษัทธนทวี และบริษัทศุภรัตน์ทัวร์
2. สถานีขนส่งสายตะวันออกเฉิยเหนือและเหนือ (หมอชิต) โดยบริษัทเอกชนที่ให้บริการ ได้แก่ บริษัทเชิดชัยทัวร์ และบริษัทศุภรัตน์ทัวร์

ทางเครื่องบิน บริษัทบางกอกแอร์เวย์ จำกัด มีเที่ยวบินระหว่างกรุงเทพฯ -ตราด ตั้งอยู่ที่ ตำบลท่าโสม อำเภอเขาสมิง มีบริการทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ และอาทิตย์

7.10 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

อำเภอเมืองตราดมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ดังนี้ (จังหวัดตราด. 2551ข: ออนไลน์)

วัดบุปผาราม (วัดปลายคลอง)

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ประวัติศาสตร์และโบราณคดี

วัดบุปผาราม เป็นวัดเก่าแก่ที่สุดของจังหวัด สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยา ท่านพระครูคุณสารพิสุทธ์ (หลวงพ้อโฮ) อดีตเจ้าอาวาสในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้บูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะถาวรวัตถุในวัด จวบจนปัจจุบันท่านพระครูสุวรรณสารวิบูลพร้อมทั้งชาวบ้านได้ร่วมแรงใจกันจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และดูแลภูมิทัศน์โดยรอบให้สะอาดเรียบร้อย วัดแห่งนี้จึงเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติศาสนกิจ

พิพิธภัณฑ์ของวัดเป็นแหล่งรวบรวมโบราณวัตถุไว้มากมาย เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ นอกจากนี้ยังมีภาพจิตรกรรมฝีมือช่างท้องถิ่น เป็นศิลปะแบบจีน ที่ปรากฏในโบสถ์และวิหารเป็นศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์

วัดโยธานิมิต

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ประวัติศาสตร์และโบราณคดี

วัดโยธานิมิต เป็นวัดหลวงแห่งเดียวในจังหวัดตราด ไม่มีหลักฐานการสร้างวัดที่แน่นอน ทราบเพียงว่าหลังเสียกรุงอยุธยาครั้งที่ 2 ให้แก่พม่า พระเจ้าตากได้เข้ามารวบรวมไพร่พลที่จังหวัดตราดบริเวณนี้ ใช้กำลังพลชนมูลดินไว้สร้างวัด ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้โปรดเกล้าให้เจ้าพระยาพระคลัง ซึ่งต่อมาเป็นสมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ คุ่มทัพเรือมาทำสงครามกับเขมร ระหว่างพักกองทัพอยู่นั้นได้พร้อมใจกันสร้างวัดขึ้นขนานนามว่า วัดโยธานิมิตเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจที่ได้เคยร่วมรบด้วยกัน โบราณสถานที่สำคัญ ได้แก่ โบสถ์เก่า ซึ่งเป็นศิลปะแบบอยุธยา

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ประวัติศาสตร์และโบราณคดี

ตัวอาคารก่อสร้างในลักษณะสถาปัตยกรรมแบบจีน สมเด็จพระเจ้าตากสินโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นตามความเชื่อแบบจีนเพื่อให้ปกป้องคุ้มครองเมืองตราดให้รอดพ้นจากอันตรายชาวเมืองอยู่เย็นเป็นสุข ศาลหลักเมืองเป็นตั้งศูนย์กลางเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีน

วัดไผ่ล้อม

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ประวัติศาสตร์และโบราณคดี

วัดไผ่ล้อมสร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นวัดที่มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการศึกษาของจังหวัดตราด ภายในวัดมีสวนป่าจัดเป็นสวนพุทธธรรม และเจดีย์รูปทรงคล้ายดอกบัว ใช้เป็นที่ประดิษฐานหุ่นขี้ผึ้งของ 3 ท่านเจ้าคุณที่เคยจำพรรษาอยู่ที่วัดนี้และเป็นผู้มีบทบาทต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นักท่องเที่ยวพุทธศาสนิกชนนิยมแวะไปสักการะเพื่อความเป็นสิริมงคล

โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ประวัติศาสตร์และโบราณคดี

โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ 3 ชั้น หลังคาทรงปั้นหยาลดชั้น เคยใช้เป็นที่พำนักของข้าหลวงฝรั่งเศส

ต่อมาตั้งแต่ พ.ศ. 2450 - 2471 อาคารหลังนี้ได้ใช้เป็นที่พักของผู้ว่าราชการเมืองตราด ปัจจุบันเรชิตังกัมปอตได้รับการบูรณะใหม่และใช้เป็นที่ทำการของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด

ย่านตลาดเก่าริมคลองบางพระ ถนนธนเจริญ

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

ที่ตั้ง : แนวถนนธนเจริญและถนนหลักเมือง

“ตลาดริมคลอง” เป็นย่านการค้าเก่าแก่ที่สำคัญที่สุดของจังหวัดตราด ตั้งอยู่ริมคลองบางพระ มีถนนเล็ก ๆ ตัดผ่านหน้าร้านค้าตลอดแนว เรียกว่าถนนริมคลองหรือปัจจุบันคือถนนธนเจริญ สภาพบ้านเรือนที่อยู่ในย่านตลาดริมคลองส่วนใหญ่ก่อสร้างเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวแบบร้านค้าคานจิ้น แสดงถึงร่องรอยของความรุ่งเรืองในอดีต เพราะตั้งใกล้ปากแม่น้ำตราด ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมหลัก หลายบ้านมีการค้าขายทางเรือ มีบ้านเรือนเก่าแก่แบบดั้งเดิมเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก บริเวณย่านนี้มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากในรูปแบบของเกสต์เฮ้าส์ ลักษณะของย่านคล้ายคลึงกับย่านถนนข้าวสารในกรุงเทพฯ

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเป็ดใน

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ธรรมชาติ

ที่ตั้ง : กม.9 ทางหลวงหมายเลข 3155 หมู่ที่ 2 ตำบลห้วงน้ำขาว

หมู่บ้านเป็ดในเป็นชุมชนเก่าแก่แห่งหนึ่งของตำบลห้วงน้ำขาว ชุมชนแห่งนี้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในฐานะกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลนบ้านเป็ดในที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งสมาชิกคือ

ชาวบ้านเปรี๊ดในทั้งหมด ดูแลป่าชายเลนที่มีเนื้อที่ประมาณ 12,000 ไร่ โดยชุมชนมีแผนการจัดการ ป่าและทรัพยากรที่มีการสรุป ทบทวนและปรับปรุงทุก ๆ ปี ป่าชายเลนบ้านเปรี๊ด ในจึงเป็นสถานที่ ศึกษาด้านนิเวศป่าชายเลนที่สำคัญของชายฝั่งทะเลตราด อีกทั้งวิถีชุมชนของที่นี่ได้รับยกย่องให้เป็น แบบอย่างของชุมชนในการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

น้ำตกสะพานหิน

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ธรรมชาติ

ที่ตั้ง : บริเวณหลัก กม. 32 ปากทางเข้าน้ำตกอยู่ทางด้านซ้ายมือ เป็นถนนคอนกรีตเลียบ ด้านข้างของวัดสะพานหิน ผ่านกองร้อยทหารพราน นย.ที่ 432 ซึ่งตั้งอยู่ละแวกปากทางเข้า ตรงไป ประมาณ 500 เมตรจะถึงตัวน้ำตก

น้ำตกสะพานหินมีต้นน้ำมาจากแนวเทือกเขาบรรทัด ที่กั้นพรมแดนธรรมชาติระหว่าง ประเทศไทยและประเทศกัมพูชา เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ มีลำธารกว้าง สองฟากลำธารมีต้นไม้ใหญ่ร่มเงาของต้นไม้ใหญ่ ในช่วงฤดูแล้งสายน้ำตกจะไหลเอื่อยๆ บางช่วงแห้งขอด หากต้องการท่องเที่ยว ในฤดูกาลนี้จะต้องเดินเลียบลำธารไปอีกประมาณ 100 เมตร จะพบกับน้ำตกชั้นเล็ก ๆ มีแอ่งน้ำ เบื้องล่างกว้างใหญ่และมีระดับความลึกเพียงพอที่สามารถเล่นได้

หาดลานทราย

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ธรรมชาติ

หาดลานทรายเป็นชายหาดที่มีลักษณะเป็นแหลมยื่นลงทะเล ในช่วงน้ำลงจะเห็นเป็นหาด ทรายกว้าง สามารถเล่นน้ำได้ ในช่วงฤดูมรสุมน้ำทะเลจะขุ่น มีบรรยากาศสงบเป็นส่วนตัว

สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด)

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ธรรมชาติ

ตั้งอยู่ถนนเนินตาแมว ใกล้ปากคลองบางพระ ห่างจากตัวเมืองประมาณ 5 กิโลเมตรโดยมี เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติเพื่อชมพรรณไม้ในป่าชายเลน รวมถึงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ ในช่วงฤดูฝน หลังฝนตกจะพบหิ่งห้อยบินไปมาจำนวนมาก เป็นภาพที่สวยงามน่าประทับใจ

เดิมสังกัดอยู่กรมป่าไม้ ก่อตั้งรวมอยู่ในหน่วยงานเรียกว่า หน่วยป่าเลนระยอง จันทบุรี ตราด ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ จบ.7 (ขลุง) จนกระทั่งในปีพ.ศ. 2512 เปลี่ยนสถานะจากหน่วยป้องกันรักษาป่ามาเป็นหน่วยควบคุมป่าเลน ตามเดิม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 โดยสังกัดกรมป่าไม้ ภายหลังได้มีคำสั่งให้มีการจัดตั้งหน่วยควบคุมป่า เลนเพิ่มขึ้นอีก 1 หน่วย คือหน่วยควบคุมป่าเลนที่ ตร.1 (น้ำเชี่ยว) จนกระทั่งได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น

หน่วยจัดการป่าชายเลนที่ ตร.1 (น้ำเขียว) สังกัดอยู่ในบังคับบัญชาของกรมทรัพยากรทาง ทะเลและ ชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2545 และได้ เปลี่ยนชื่อเป็น สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (น้ำเขียว ตราด)

ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ธรรมชาติ

ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยแร้ง ตลอดเส้นทางของคลองห้วยแร้งจะได้ชมทัศนียภาพสองฝั่งคลอง ความสมบูรณ์ของป่าจากขนานไปกันไปตลอดทาง และชมวิถีชีวิตที่เรียบง่ายในชนบท พร้อมทั้งลิ้ม รสผลไม้ประจำท้องถิ่นในสวนผลไม้พันธุ์พื้นเมืองและสภาพแวดล้อมที่เป็นไปตามธรรมชาติอย่าง สมบูรณ์แบบ

7.13 สินค้าที่ระลึก

งอบน้ำเขียว เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวชุมชนน้ำเขียวสืบทอดกันมานาน เป็นสินค้า OTOP ระดับ 4 ดาว ตัวงอบทำด้วยใบจาก มีรูปทรงต่างจากงอบแหล่งอื่น คือเหมือนกระทะคว่ำทรง ทหารสมัยโบราณ มีแหล่งผลิตและจำหน่ายอยู่ที่ชุมชนบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ

ระกำหวาน ตราดมีผลไม้หลากหลายชนิด แต่ผลไม้ที่มีผลชื่อของตราดคือ ระกำหวาน เป็นระกำที่มีรสชาติหวานหอมเมื่อแก่จัด ระกำตราดจะสุกงอมหวานมาในช่วงเดือนพฤษภาคมถึง เดือนมิถุนายน

สับปะรดตราดสีทอง สับปะรดพันธุ์นี้จะไม่เหมือนพันธุ์อื่นตรงที่มีรสชาติหวาน เมื่อผลสุก จะมีสีเหลืองทองและมีกลิ่นหอม ลักษณะพิเศษกว่าที่อื่นคือสามารถรับประทานได้ทั้งผล และส่วนที่เป็นไส้สับปะรด

ไผ่ชนพื้นเมือง เป็นไผ่พื้นบ้านที่ฉลาด แข็งแรง อดทน ชนสี่สอย และมีรูปร่างสง่า มีเดือย ที่แข็งแรง เลี้ยงให้เชื่องง่าย สัตว์นิยมและทำให้จังหวัดตราดเป็นที่รู้จัก ได้แก่ สับปะรด สีเหลือง สีแดง และสีดอกข่า เป็นที่นิยมของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

สุนัขพันธุ์ไทยหลังอาน สุนัขหลังอานมีคุณลักษณะดีเด่นในเรื่องของความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี รู้จักประจบเอาใจ ภูษา ฉลาด จำเก่ง ฝึกได้ ล่าสัตว์เก่ง และเป็นยามเฝ้าบ้านกันขโมย ได้อย่างดี หมาหลังอานจึงเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีความผูกพันใกล้ชิดคนมนุษย์มากที่สุดมาแต่โบราณ

อาน คือบริเวณหรือแนวขนที่งอกย้อนกลับจากขนธรรมดาตามแนวกระดูกสันหลัง ภายในพื้นที่อานนี้มีขนงอกเวียนเป็นดวง ใหญ่บ้าง เล็กบ้าง ดวงกลม ๆ นี้เรียกว่า ขวัญ อาจอยู่ที่หัวอาน ริมอานข้างหรือท้ายอานบ้าง เพื่อเสริมให้อานดูเด่นและสวยงามยิ่งขึ้น อานที่สวยงามจะต้องได้ระเบียบใหญ่ ยาว สมส่วน ลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งคือ หมาหลังอานบางตัวมีโครงสร้างดี บางตัวมีหูและหาง

สวยเองตามธรรมชาติ ลักษณะพิเศษเหล่านี้ หากมารวมอยู่ในตัวเดียวกัน หมาหลังอานจะเป็นหมาที่สวยงามที่สุดของโลกพันธุ์หนึ่ง คนต่างจังหวัดนิยมซื้อสุนัขเมืองตราดไปขยายพันธุ์กันมากเพราะเชื่อว่าเป็นต้นตระกูลของสุนัขหลังอาน ทำให้คนเมืองตราดมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอีกส่วนหนึ่งด้วย (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ . 2546: 3-33 – 3-34)

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยการส่งเสริมและพัฒนา เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราดยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษามาก่อน ผู้วิจัยจึงได้นำผลงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิง เพื่อสนับสนุนการศึกษาในเรื่องนี้ ดังนี้

วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง และคณะ (ม.ป.ป. : 63) ได้ศึกษาเรื่องเส้นทางท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเส้นทางสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดด้านการท่องเที่ยว และการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางสถาปัตยกรรม โดยการสร้างระบบข้อมูลเพื่อเป็นความรู้แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันอนุรักษ์ ดูแลรักษา งานด้านสถาปัตยกรรมให้ทรงคุณค่าตลอดไป จากการศึกษาพบว่า มีเส้นทางทางสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์จำนวน 14 เส้นทาง เป็นเส้นทางที่เหมาะสมตามเงื่อนไขของระบบการท่องเที่ยว และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ แต่ละเส้นทางเหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวในลักษณะการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยการเดินเท้า และการคมนาคมขนส่งอื่น ๆ เส้นทางส่วนใหญ่เหมาะสำหรับทุกช่วงวัน เวลา และฤดูกาล ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถกำหนดเปลี่ยนแปลงเส้นทางได้ตามความพึงพอใจ ในแต่ละเส้นทางมีสิ่งดึงดูดใจเพื่อการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ดังนั้นการจัดเส้นทางสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์ต้องมีการประสานงานที่ดี และการจัดการระบบที่เหมาะสม จากหน่วยงานหรือองค์กรในระดับท้องถิ่น ชุมชน และผู้ประกอบการเพื่อการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สาทิศ สุขผ่องศรี (2543) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนคีรีวงเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม และอุทยานแห่งชาติเขาลงซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ โดยชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวงเป็นผู้ปฏิบัติในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนิเวศของชุมชนภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลกำโลน ส่วนปัญหาในด้านต่าง ๆ ของชุมชนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่ ปัญหาด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคอันเป็นข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลกำ

โลน แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวควรดำเนินการโดยจัดการตามหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่ การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว การจัดการกิจกรรมและกระบวนการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชน และการจัดการที่ยั่งยืนในทุกๆ ด้าน

วิญญา พิชกานต์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยทางเท้าในเมืองเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เมืองเชียงใหม่ประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และเป็นศูนย์รวมของที่ระลึก ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไม่ไกลกัน สามารถเดินเชื่อมถึงกันได้สะดวก จากการศึกษารูปแบบของการท่องเที่ยวโดยทางเท้าในเมืองเชียงใหม่พบว่า นอกจากองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และกิจกรรมที่น่าสนใจในเมืองแล้ว องค์ประกอบที่ควรให้ความสำคัญคือ การจัดระเบียบการจราจร ทางเท้า การใช้ประโยชน์ที่ดินในเมือง แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมบริการ สภาพแวดล้อม รวมถึงสังคม และชุมชน ซึ่งต้องมีมาตรการพัฒนา และควบคุมให้เหมาะสม ในการศึกษาครั้งนี้ได้เสนอเส้นทางท่องเที่ยวโดยทางเท้าในเมืองเชียงใหม่ 5 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางชมสถาปัตยกรรมและโบราณสถาน เส้นทางชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเมือง เส้นทางชมและจับจ่ายสินค้าของที่ระลึก และเส้นทางชมชุมชนอีก 2 เส้นทาง และเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวควรเปลี่ยนแปลงระบบการจราจรเดิมบางส่วน และจำกัดการใช้ยานพาหนะในเมือง รวมทั้งปรับปรุงทางเท้าให้สะดวก ปลอดภัย และสวยงาม เหมาะสมกับวัฒนธรรมการสัญจรในเมือง ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ทวีศักดิ์ ทิพยมหิษฐ์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า 1) จุดประสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจุดประสงค์หลักแตกต่างกัน คือนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ต้องการไปท่องเที่ยวพักผ่อน ส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา ต้องการไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว มี 3 ปัจจัย ได้แก่ จังหวัดที่ไปท่องเที่ยว ของที่ระลึกในจังหวัดที่ไปท่องเที่ยว และผู้ร่วมเดินทางไปท่องเที่ยว 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่าภัตตาคารร้านอาหารบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีราคาแพง และไม่ทราบข้อมูลบริเวณแหล่งท่องเที่ยว 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของการพัฒนาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่าสิ่งที่ควรพัฒนาระดับมากที่สุดของนักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีได้แก่ ราคาอาหาร ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา สิ่งที่ต้องพัฒนาระดับมากที่สุดได้แก่ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ระบบจราจร และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และ 5) การทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวพบว่า มีตัวแปร

อิสระที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีเพียง 3 ตัวแปรได้แก่ จังหวัดที่ไปท่องเที่ยว ของที่ระลึกในจังหวัดที่จะไปท่องเที่ยว และผู้ร่วมเดินทางไปท่องเที่ยว

นิรุรินทร์ ไหลพันธ์ (2544) ได้ศึกษา ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยมีศักยภาพด้านพื้นที่ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสูง เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพปานกลาง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวมีศักยภาพต่ำ และได้เสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึก การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น การนำเที่ยว และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการ

จันทสิทธิ์ บุญยสาระนัย (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางและรายการดูนก ณ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเอกสารบันทึกการพบนกของนักท่องเที่ยวที่มาดูนกที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ การสำรวจเส้นทางและสถานที่สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทการดูนก และเพื่อพัฒนาเส้นทางและรายการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผลการศึกษาพบว่า เส้นทางหลักที่ใช้ในการดูนกมีจำนวน 5 เส้นทาง มีบันทึกการพบนกทั้งหมดจำนวน 295 ชนิด โดยเส้นทางอ่างกาและยอดดอยอินทนนท์เป็นเส้นทางที่มีผู้นิยมไปดูนกมากที่สุด เส้นทางด่าน 2 และ Jeep Track เป็นเส้นทางที่มีความหลากหลายของชนิดนกมากที่สุด และมีผู้นิยมไปดูนกจำนวนมาก เส้นทางน้ำตกวชิรธารเหมาะสำหรับดูนกที่อาศัยหากินตามลำน้ำที่ไหลแรง สำหรับการพัฒนาเส้นทางดูนกควรพัฒนาสื่อประเภทแผนที่และคู่มือค้นหานก ส่วนในด้านการพัฒนารายการดูนก ควรจัดรายการตามลักษณะพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักดูนก ได้แก่ รายการท่องเที่ยวสำหรับนักดูนกแบบทั่วไปที่ชื่นชอบธรรมชาติ ไม่จริงจังกับการดูนกเพียงอย่างเดียว รายการท่องเที่ยวสำหรับนักดูนกที่สนใจดูนกอย่างจริงจัง ใช้เวลาดูนกค่อนข้างนาน ไม่สนใจกับกิจกรรมท่องเที่ยวแบบทั่วไป และ รายการท่องเที่ยวสำหรับนักดูนกที่สนใจเรียนรู้จากภูมิปัญญาของท้องถิ่น ต้องการสัมผัสกับวิถีและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น โดยการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

สิริกร เลิศลักษณ์ธาร (2550) ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา แม่น้ำแควน้อย จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืนของเรืออาร์วี ริเวอร์แคว ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน แม่น้ำแควน้อย มีกิจกรรมสอดคล้องตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ประวัติศาสตร์

และวัฒนธรรม มีการจัดการที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ในขอบเขตขีดความสามารถของแหล่งท่องเที่ยว และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด มีการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เน้นคุณค่า และความเป็นเอกลักษณ์ ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ตลอดจนนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยว มีผลกระทบต่อชุมชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการประกอบอาชีพ รายได้ ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ในด้านการใช้ ภาษา ค่านิยม ความปลอดภัย ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก และเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

สุตารัตน์ แสงจำนงค์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว พระตำหนักในสมัยรัชกาลที่ 5 เขตพระราชวังดุสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ในเขตพระราชวังดุสิต โดยเน้นแหล่งท่องเที่ยวพระตำหนักที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นสำคัญ ผลการศึกษาพบว่าในพื้นที่เป้าหมายมีอาณาบริเวณตั้งแต่พระที่นั่งวิมานเมฆถึงวังสวนสุนันทา สามารถพัฒนาโปรแกรมนำเที่ยวได้ 2 โปรแกรม ได้แก่ โปรแกรมท่องเที่ยวแบบเต็มวัน จำนวน 2 โปรแกรม และโปรแกรมท่องเที่ยวแบบครึ่งวัน จำนวน 4 โปรแกรม และในการศึกษาค้นคว้านี้ ยังได้เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติเพื่อการท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว การกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการท่องเที่ยว และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัด ตราด เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทุติยภูมิ โดยการค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทฤษฎีต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติงานภาคสนาม สังเกตทรัพยากรการท่องเที่ยว ความพร้อมต่าง ๆ ในการให้บริการ และข้อมูลปฐมภูมิ คือการใช้แบบสอบถาม และนำผลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์วางแผนและการดำเนินงานในการทำงานวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
2. การสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว
 - 2.1 การสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
 - 2.2 การสำรวจและประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมือง ตราด
3. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

พื้นที่ที่ทำการศึกษานี้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกโดยพิจารณาหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เลือกพื้นที่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด เนื่องจากในอำเภอเมืองตราดมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย และมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเส้นทางสะดวก ใช้เวลาในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวไม่เกิน 1 ชั่วโมง
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ซึ่งมีฐานข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารสิ่งพิมพ์ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และระบบข้อมูลรวมถึงฐานข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารสิ่งพิมพ์ ของจังหวัดตราด เป็นต้น โดยเลือกแหล่งท่องเที่ยวอันดับ 1 ถึง 12 แห่งแรก

การสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว

เป็นการศึกษาสภาพพื้นที่วิจัยจากการสำรวจภาคสนาม โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และใช้เครื่องมือในการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource audit) ของกอดเฟรย์ เคอร์รี่ และคลาร์ก แจ็กกี้ (Godfrey Kerry. & Clarke Jackie. 2000: 64-71) เพื่อสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง ตราด และขอ

ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบบสำรวจแบ่งเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ป้ายบอกทางเข้าถึง
- 1.2 สิ่งชี้บ่งบอกว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว
- 1.3 ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- 1.4 ห้องสุขา
- 1.5 ร้านอาหารเครื่องดื่ม
- 1.6 ร้านขายของที่ระลึก
- 1.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว
- 1.8 การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง
- 1.9 การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย
- 1.10 การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น
- 1.11 ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทันสมัยและปรับเหมาะสมกับผู้ใหญ่และเด็ก
- 1.12 มีการทำความสะอาดทุกวัน มีการดูแลรักษาซ่อมแซม
- 1.13 นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความพอใจ
- 1.14 มีข้อมูลจากง่ายไปหายากและละเอียดลึกซึ้งขึ้น
- 1.15 นักท่องเที่ยวสามารถเดินย้อนกลับไปดูสิ่งที่ต้องการดูได้ตามความพอใจ
- 1.16 นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดี สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้
- 1.17 นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก
- 1.18 นักท่องเที่ยวบอกกันปากต่อปากว่าควรมาเที่ยวที่ประเทศไทย
- 1.19 แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเส้นทางคมนาคมถนนต่าง ๆ
- 1.20 แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ประทับใจ นักท่องเที่ยวในอดีตและปัจจุบัน

ชุดที่ 2 แบบสำรวจและประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว (Resource audit) โดยใช้แบบสำรวจในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ พืชสัตว์ ป่า และ น้ำ
- 2.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรม มรดกทางศาสนา ศิลปะชาติพันธุ์
- 2.3 ทรัพยากรมหรหรรพปรากฏการณ์สำคัญ ได้แก่ งานมหรหรรพ งานการแข่งขันกีฬา งานแสดงอื่น ๆ วันชาติ งานฉลอง ขบวนแห่ มหกรรม ฯลฯ
- 2.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมด้านบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก
- 2.5 การบริการ การขนส่ง ที่พักแรม การต้อนรับ ธนาคาร และการบริการอื่น ๆ

2.6 งานมหกรรมและเหตุการณ์สำคัญในรอบปี มีการจัดกิจกรรมประเภทใดบ้างที่จัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว

2.7 การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวในส่วนคุณภาพ กล่าวถึงความโดดเด่นเมื่อเทียบกับที่อื่น จะดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยแบ่งลักษณะด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม งานมหกรรมและเหตุการณ์ที่สำคัญต่าง ๆ ด้านกิจกรรม การบริการ

2.8 การจัดอันดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว กล่าวถึงคุณสมบัติความโดดเด่น โอกาสในการพัฒนา อุปสรรคต่อการพัฒนา และการจัดอันดับ โดยแบ่งลักษณะด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม งานมหกรรมและเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ด้านกิจกรรม การบริการ ซึ่งการจัดอันดับใช้ความคิดเห็นจากแบบสอบถามเข้ามาวัดผลของอันดับ

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ภาครัฐ ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้มีจำนวน 24 คน ตามรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนตัวแทนภาครัฐ

กลุ่มตัวอย่างบุคลากรภาครัฐ	จำนวน (คน)
เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ	2
เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานท่องเที่ยว	2
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด	2
เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลเมืองตราด	2
เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4	2
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำขาว	4
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแร้ง	2
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมกลัด	2
พระสงฆ์ในวัดบุปผาราม	2
พระสงฆ์ในวัดโยธานิมิต	2
พระสงฆ์ในวัดไผ่ล้อม	2
รวม	24

2. ภาคเอกชน ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้มีจำนวน 24 คน ตามรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนตัวแทนภาคเอกชน

กลุ่มตัวอย่างบุคคลากรภาคเอกชน	จำนวน (คน)
หอการค้าจังหวัด	3
โรงแรม / รีสอร์ท / ที่พัก	4
ร้านอาหาร	5
ร้านขายของที่ระลึก	5
ผู้ประกอบการรถโดยสาร	4
บริษัทนำเที่ยว	3
รวม	24

3. ประชาชนท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองตราด จำนวน 24 คน ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

4. นักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยได้เลือกไว้ จำนวน 60 คน ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสังเกตการณ์ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เทศกาล งานประเพณี กิจกรรม และการบริการด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

2. แบบประเมิน ได้แก่ การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยแบบประเมินนี้ได้ดัดแปลงมาจากงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (ม.ป.ป. : 114-131) มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎี โดยแบ่งแบบประเมินเป็น 2 ชุด ได้แก่

2.1 แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสำหรับภาครัฐ แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสำหรับเอกชน และแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสำหรับประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จ. ตราด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติ เกษตร และด้านการบริหารจัดการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2.2 แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จ. ตราด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติ เกษตร และด้านการบริหารจัดการ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3. นำเสนอเส้นทางท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว และข้อมูลจากการแบบประเมินศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยว มาจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความสะดวก ความปลอดภัย และความเหมาะสมของเวลา

4. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เพื่อที่ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้วยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเอง ซึ่งมีข้อมูลหลายด้านที่ต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาศึกษาและนำมาประกอบกัน เพื่อให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร แผนปฏิบัติการของจังหวัด หนังสือพิมพ์ แผนที่ท่องเที่ยว รายงานข้อมูลการท่องเที่ยว จุลสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ตลอดจนนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะเป็นส่วนที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจพื้นฐานและสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่มากขึ้น

2. ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการขอข้อมูล และการทำแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองตราด

4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

5. สร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมงานวิจัย

6. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมทั้งตรวจสอบความเที่ยงตรง และความเชื่อถือได้ของเนื้อหา เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปใช้ในการทำวิจัย

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแต่ละชนิด ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม นำมาวิเคราะห์และประมวลผล ดังนี้

1. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัยในการลงสำรวจพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 12 แห่ง แล้วนำมาสรุปตามประเด็นเนื้อหาของการสังเกตการณ์ในภาพรวม และทำการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

2. ข้อมูลจากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการบรรยาย และใช้สถิติพรรณนา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การวิเคราะห์ศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยวิธีการบรรยาย และใช้สถิติพรรณนา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดค่าระดับคะแนน ใช้วิธีการให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับที่ 1 2 3 4 และ 5 มีเกณฑ์ในวิเคราะห์ ดังนี้

ช่วงคะแนน (Mean)	ระดับความคิดเห็น
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

3. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เนื่องจากเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ และนำมาสรุปประเด็นเนื้อหาในเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ซึ่งประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource audit) 2) แบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด 3) แบบสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และ 4) การนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
2. ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
3. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
4. การนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
5. ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

1. ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง โดยใช้แบบสังเกตการณ์ ร่วมกับการสำรวจแหล่งท่องเที่ยว แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี

จังหวัดตราดมีประวัติศาสตร์ยาวนาน ดังปรากฏชื่อในทำเนียบหัวเมืองสมัยพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ. 2178) ว่าเป็นหัวเมืองชายทะเล ตราดจึงเป็นเมืองศูนย์กลางการค้าแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนเป็นเมืองหน้าด่าน ทำหน้าที่ส่งเสบียงอาหารให้กับกองทัพสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเมื่อครั้งสงครามกอบกู้เอกราช และมีความเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ จึงทำให้ในอำเภอเมืองตราดมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ 6 แห่ง ได้แก่ วัดบุปผาราม วัดโยธานิมิตร ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง วัดไผ่ล้อม โบราณสถานจวนเรชิตังกำปอด และย่านตลาดเก่าริมคลองบางพระ โดยมีรายละเอียดของแต่ละแห่งดังนี้

1. วัดบุปผาราม

ภาพประกอบ 5 วัดบุปผาราม

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านปลายคลอง ถนนพัฒนาการปลายคลอง ตำบลวังกระแจะ
ลักษณะทั่วไป

เป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุดของจังหวัดตราด สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยา ราวรัชสมัยพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ. 2191) และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. 2225 ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ภายในวัดมีการจัดภูมิทัศน์ที่ดี มีความร่มเย็น สิ่งที่น่าสนใจภายในวัดได้แก่ พิพิธภัณฑ์ เป็นแหล่งรวบรวมโบราณวัตถุอันทรงคุณค่ามากมายโดยเฉพาะพระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูปทองและบุเงิน พระพุทธรูปทรงเครื่องพระพุทธรูปปางต่าง ๆ รวมทั้งเครื่องถ้วยจีน เครื่องถ้วยยุโรป กลองมโหระทึก เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่เวลา 08.00 – 17.00 น.

ภาพจิตรกรรม ปรากฏในโบสถ์ และวิหารพระพุทธรูปไสยาสน์เขียนขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นฝีมือช่างท้องถิ่นผสมด้วยศิลปะแบบจีน และวรรณคดีจีน แสดงให้เห็นว่าวัดแห่งนี้อาจได้รับการอุปถัมภ์จากชาวจีนที่มาค้าขายแถบชายฝั่งทะเลตะวันออก

หมู่กุฏิเล็กทรงไทย เป็นกุฏิสร้างด้วยไม้ โดยการใช้การเข้าไม้แทนการตอกตะปู หลังคามุงกระเบื้องดินเผา ขนาดพอแก่ภิกษุอยู่ได้รูปเดียว ซึ่งสร้างได้ถูกต้องตามพระวินัยบัญญัติ

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

การเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวมีความสะดวก สามารถมาท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล มีป้ายบอกทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเป็นระยะ ภายในวัดมีการจัดการค่อนข้างดี และมีความสะอาด

มีสถานที่จอดรถค่อนข้างกว้างขวาง เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในปริมาณมาก นอกจากนี้ยังมีป้ายแสดงแผนที่ท่องเที่ยวตามจุดต่าง ๆ นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมความสวยงามได้โดยรอบ ส่วนในพิพิธภัณฑ์มีป้ายสื่อความหมายแสดงข้อมูลต่าง ๆ อย่างละเอียด

ในส่วนของร้านอาหาร และร้านขายเครื่องดื่ม อยู่ภายนอกด้านหน้าของวัด นักท่องเที่ยวสามารถเดินข้ามถนนเพื่อไปยังร้านค้า โดยถนนมี 2 เลน

ภาพประกอบ 6 ทางเข้าวัด และที่จอดรถ

ภาพประกอบ 7 ป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยวภายในวัด

2. วัดโยธานิมิต

ภาพประกอบ 8 วัดโยธานิมิต

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ถนนเทศบาล 4 ตรงสามแยกใกล้กับศาลหลักเมือง

ลักษณะทั่วไป

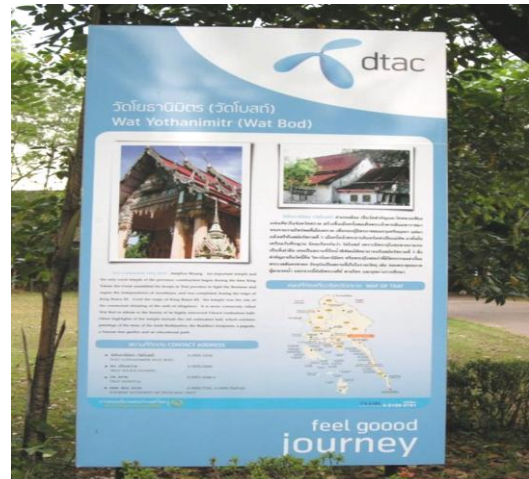
วัดโยธานิมิต หรือ วัดโบสถ์ เป็นวัดหลวงเพียงแห่งเดียวในจังหวัดตราด สร้างขึ้นเมื่อครั้งสมเด็จพระเจ้าตากสินรวบรวมไพร่พลที่เมืองตราด เสร็จสมบูรณในสมัยรัชกาลที่ 3 วัดแห่งนี้เป็นสถานที่ทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาของข้าราชการตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

โบราณสถานที่สำคัญ ได้แก่ วิหารซึ่งเป็นศิลปะแบบอยุธยา มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเล่าเรื่องพระเวสสันดรชาดก และเป็นสถานที่เก็บโบราณวัตถุ เช่น หนังสือโบราณ คัมภีร์เทศน์ และรอยพระพุทธรูป

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

การเดินทางสะดวก ถนนมีสภาพดี สามารถเดินทางได้ทั้งรถยนต์ส่วนตัวและรถสาธารณะ โดยขึ้นจากตลาดเทศบาล มีสถานที่จอดรถกว้างขวาง

ภายในวัดไม่มีการจัดการสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว จึงไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามมาตรฐาน ห้องน้ำไม่สะอาดเท่าที่ควร ในส่วนร้านค้าจะอยู่ภายนอกบริเวณวัดเป็นเพียงร้านค้าเล็ก ๆ เท่านั้น

ภาพประกอบ 9 ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว และป้ายอธิบายแหล่งท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 10 สภาพถนน และที่จอดรถ

ภาพประกอบ 11 ห้องน้ำ

3. ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

ภาพประกอบ 12 ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ถนนหลักเมือง ใกล้วัดโยธานิมิต

ลักษณะทั่วไป

ศาลนี้มีลักษณะแตกต่างจากศาลอื่น ๆ คือ ตัวอาคารก่อสร้างในลักษณะเป็นแท่งจีน สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นตามความเชื่อแบบจีน ศาลเจ้าพ่อตั้งอยู่ด้านหลังอาคารที่ตั้งเสาหลักเมือง เดิมเป็นอาคารไม้เรือนสูง สร้างโดยชาวจีนในจังหวัดตราด ภายในมีภาพจำลองเจ้าพ่อหลักเมือง เขียนด้วยภาษาจีนกำกับ และได้สร้างอาคารหลังใหม่เมื่อ พ.ศ. 2523 ในวันขึ้น 6 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี มีงานฉลองที่เรียกว่า “วันงานพลีเมือง” หรือชาวจีนเรียกว่า “วันเซี่ยงแซยิด” หมายถึง วันเกิดเจ้าพ่อหลักเมือง มีพิธีทำบุญตักบาตรแบบไทย

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

การเดินทางเข้าถึงค่อนข้างสะดวก ถนนดี ป้ายบอกทางยังน้อย สามารถเดินทางมาได้ทั้งรถยนต์ส่วนตัว และรถสาธารณะโดยขึ้นจากตลาดเทศบาล

บริเวณภายในศาลหลักเมืองถูกจัดให้มีลักษณะโล่งกว้าง มีสถานที่จอดรถกว้างขวาง บริเวณโดยรอบได้รับการดูแลความสะอาดทั้งภายในตัวศาล และภายนอกเป็นอย่างดี มีห้องน้ำสาธารณะที่สะอาด ด้านหน้ามีป้ายสื่อความหมายอธิบายถึงประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ไม่มีร้านค้าเนื่องจากอยู่ติดกับชุมชน

ภาพประกอบ 13 ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว และป้ายอธิบายแหล่งท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 14 สภาพถนน และที่จอดรถ

ภาพประกอบ 15 ห้องน้ำ

4. วัดไผ่ล้อม

ภาพประกอบ

16 วัดไผ่ล้อม

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ถนนหลักเมือง ผ่านเรซิดังกัมปอตไปไม่ไกล ผ่านสามแยก วัดตั้งอยู่ด้านหน้าใกล้กับโรงเรียนอนุบาลตราด

ลักษณะทั่วไป

เป็นวัดที่มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการศึกษาของจังหวัดตราด สร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น โดยวัดนี้เคยเป็นที่พำนักของบิดาการศึกษาจังหวัดตราด คือท่านเจ้าคุณพระวิมลเมธาจารย์ วรรณนุรักษ์ สังฆปรมาโมก ภายในบริเวณวัดยังมีสวนพุทธธรรมสำหรับให้ประชาชนใช้เป็นที่พักปฏิบัติธรรม และเจดีย์พิพิธภัณฑสถานท่านเจ้าคุณ ซึ่งอยู่ด้านในสุดของวัด เป็นเจดีย์รูปทรงคล้ายดอกบัว ใช้เป็นที่ประดิษฐานหุ่นขี้ผึ้งของ 3 ท่านเจ้าคุณที่เคยจำพรรษาอยู่ที่วัดนี้และมีบทบาทต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ พระวิมลเมธาจารย์ วรรณคณานุรักษ์ (แจ้ง จนทสโร) พระบูรเขตต์คณาจารย์ (พิน สุนทโร) และพระราชเขมากร (ปกรณ์ อารททวีโย) ซึ่งเหมาะกับการไปสักการะเพื่อความเป็นสิริมงคล

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

การเดินทางสะดวก ถนนมีสภาพดี ป้ายบอกทางยังมีน้อย การจัดการภายในวัดค่อนข้างดี สามารถขับรถชมรอบ ๆ ภายในบริเวณวัดได้ ซึ่งภายในวัดมีการสร้างสระน้ำขนาดใหญ่ และมีศาลาพักผ่อน บรรยากาศर्मรีน เจียบสงบ

ภายในวัดมีสถานที่จอดรถกว้างขวาง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปริมาณมากได้ มีห้องน้ำจำนวนมาก และมีความสะอาดเนื่องจากมีการดูแลอย่างดี ในส่วนของถังขยะยังมีน้อย

ภาพประกอบ 17 ที่จอดรถ

ภาพประกอบ 18 ห้องน้ำ

ภาพประกอบ 19 ถังขยะ

5. โบราณสถานจวนเรชิดังกัมปอต

ภาพประกอบ 20 โบราณสถานจวนเรชิดังกัมปอต

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่บนถนนหลักเมือง ต.ในเมือง ใกล้กับชุมชนบางพระ

ลักษณะทั่วไป

เคยใช้เป็นที่พำนักของข้าหลวงฝรั่งเศส ในระหว่างพ.ศ. 2447-2449 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นอาคารครึ่งไม้ 3 ชั้น หลังคาทรงปั้นหยาลดชั้น หลังคาฝรั่งเศสคั่นเมืองตราดให้กับไทย เมื่อพ.ศ. 2450-2471 อาคารหลังนี้ได้ใช้เป็นที่พักของผู้ว่าราชการเมืองตราด และช่วงหนึ่งได้ใช้เป็นโสตศาลา หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “สุขศาลา” ด้านอาคารมีหอกระจายเสียงสูงประมาณ 5 เมตร สร้างขึ้นราวปี พ.ศ. 2498 เพื่อถ่ายทอดการกระจายเสียงจากสถานีวิทยุให้ประชาชน ปัจจุบันเรชิดังกัมปอตได้รับการบูรณะใหม่ และใช้เป็นที่ทำการของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด แต่ยังคงรูปแบบและประติมากรรมเดิมไว้ สามารถเข้าชมได้ในวันและเวลาราชการ

การเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวก

การเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวโดยใช้ถนนหลักเมือง เรชิดังกัมปอตอยู่หัวมุมถนนด้านซ้าย เนื่องจากไม่มีที่จอดรถ ต้องจอดรถริมทางเท้า เนื่องจากถนนค่อนข้างแคบ และจากปัญหาการขาดที่จอดรถทำให้การจอดรถริมทางเท้าไม่เป็นระเบียบ ก่อให้เกิดปัญหาจราจร

ส่วนการจัดการด้านความสะอาดค่อนข้างดี ด้านหน้ามีป้ายสื่อความหมายอธิบายถึงประวัติความเป็นมาของโบราณสถานจวนเรชิดังกัมปอต แต่ป้ายค่อนข้างเก่า นักท่องเที่ยวสามารถชมได้เพียงด้านนอกเท่านั้น

ภาพประกอบ 21 สภาพถนน

ภาพประกอบ 22 ป้ายอธิบายแหล่งท่องเที่ยว

6. ย่านตลาดเก่าริมคลองบางพระ

ภาพประกอบ 23 ย่านตลาดเก่าริมคลองบางพระ

ที่ตั้ง

แนวถนนธนเจริญ และถนนหลักเมือง
ลักษณะทั่วไป

ย่านริมคลองบางพระในอดีตเคยเป็นชุมชนการค้าเก่าแก่และสำคัญที่สุดของจังหวัดตราด เนื่องจากคลองบางพระคือเส้นทางคมนาคมสายหลัก เพราะตั้งอยู่ใกล้ปากแม่น้ำตราด มีเรือสำเภา เรือแจวจำนวนมากบรรทุกสินค้ามาติดต่อค้าขายกัน ยุคนั้นเรือนแถวไม้ชั้นเดียวแบบร้านค้าคนจีน และเรือนไม้สองชั้นเกือบทุกหลังคาเรือนจะเปิดขายสินค้ากันอย่างคึกคัก

ต่อมาเมื่อมีการก่อสร้างถนนสุขุมวิท ทำให้วิถีการค้าที่เคยพึ่งพาสายน้ำค่อยๆ ชบเซาลง พร้อมกับการเข้ามาแทนที่ของย่านการค้า ตลาดสดแห่งใหม่บนถนนสุขุมวิท แต่ปัจจุบันชุมชนบางพระกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งได้ปรับปรุงเป็นเกสต์เฮาส์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และร้านค้า เช่น ร้านกาแฟ ร้านขายหนังสือ เป็นต้น นับเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่พอช่วยให้ได้ระลึกถึงย่านการค้าสำคัญในอดีตของตัวเมืองตราดได้ไม่น้อย

การเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวก

การเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวจากตัวเมืองตราด ใช้ถนนหลักเมือง เนื่องจากไม่มีป้ายบอกทาง นักท่องเที่ยวต้องสังเกตป้ายซอยธนเจริญ เข้าซอยธนเจริญ ชุมชนจะตั้งอยู่ตลอดริมคลอง ไม่มีสถานที่จอดรถ สามารถจอดรถได้ตามข้างถนน และเดินเท้าดูบรรยากาศได้ตลอดเส้นทาง

การจัดการด้านบริเวณย่านชุมชนค่อนข้างสะอาด ไม่มีห้องน้ำ หากต้องการเข้าห้องน้ำต้องเข้าในร้านค้า ในส่วนของถึงขยะมีถังตามจุดต่าง ๆ บรรยากาศโดยรวมค่อนข้างเงียบ

ภาพประกอบ 24 สภาพถนน และทางเดินเรียบคลอง

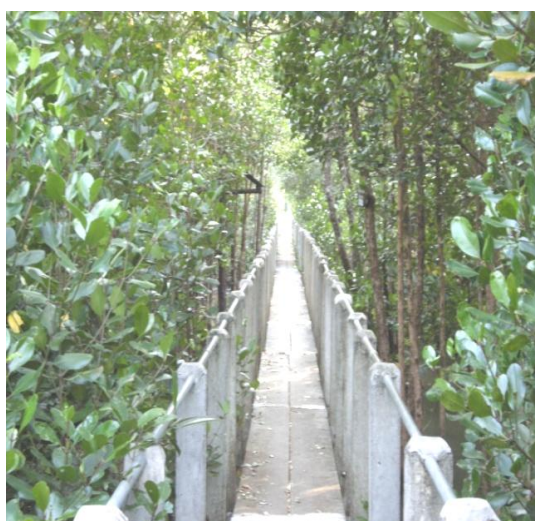

ภาพประกอบ 25 ป้ายภายในแหล่งท่องเที่ยว และสถานีส่งน้ำดับเพลิง

1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ด้วยความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ โดยมีป่าดงดิบชื้นผืนใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกคิดเป็น 27% ของพื้นที่จังหวัด (กฤษฎกร วงศ์กรวุฒิ. 2550 : 47) รวมถึงทรัพยากรทางทะเล ที่มีความสวยงามแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออก จึงทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ดังนี้

7. ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน

ภาพประกอบ 26 ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ กม.9 ทางหลวงหมายเลข 3155 หมู่ที่ 2 ตำบลห้วยน้ำขาว

ลักษณะทั่วไป

ป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน เริ่มจากการรวมตัวกันเพื่อปกป้องทรัพยากรป่าชายเลนไม่ให้ถูกนายทุนบุกรุกทำลาย เรียกร้องให้หยุดการทำไม้และทำนาถุ้งที่ผิดกฎหมาย และได้รวมตัวก่อตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2541

สภาพชุมชนบ้านเปร็ดในเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้บริเวณฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยในพื้นที่จังหวัดตราด ซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะสมที่จะเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ โดยพื้นที่ป่าชายเลนมีเนื้อที่ประมาณ 12,000 ไร่ ประกอบด้วยคลองหลัก 12 คลอง และคลองย่อย 6 คลอง โดยชุมชนมีแผนกา ารจัดการป่าและทรัพยากรที่มีการสรุปทบทวนและปรับปรุงทุก ๆ ปี จากการฟื้นฟู ขยายไปสู่การฟื้นฟูพื้นที่รวมทั้งคลองและชายฝั่ง ทำให้ทรัพยากรป่าชายเลนมีความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น นกกาน้ำ นกอีโง้ง นกกระสาแดง

เปิดแดง เขียวแดง ลิงแสม และค้างคาวแม่ไก่ เป็นต้น โดยมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์

ปัจจุบันป่าชายเลนบ้านเปร็ดโนได้รับความสนใจจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เดินทางมาศึกษาดูงาน

การเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวก

เหมาะสำหรับการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว เส้นทางถนนสายหลักเป็นถนนกว้าง 2 เลน มีสภาพดี มีป้ายบอกทางน้อย จากถนนสายหลักเมื่อเข้ามาในถนนสายรองระหว่างสองข้างทางมีสวนผลไม้ มีป้ายบอกเป็นระยะ และถนนจะเริ่มแคบลง สองข้างทางจากสวนผลไม้จะเป็นการทำนา กุ้ง

มีสถานที่จอดรถเพียงพอ สถานที่สะอาด เส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นคอนกรีตมีการดูแลอย่างดี ระหว่างทางมีศาลาที่พัก และมีห้องน้ำแต่ต้องปรับปรุงด้านความสะอาด

ภาพประกอบ 27 สภาพถนน

ภาพประกอบ 28 ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว

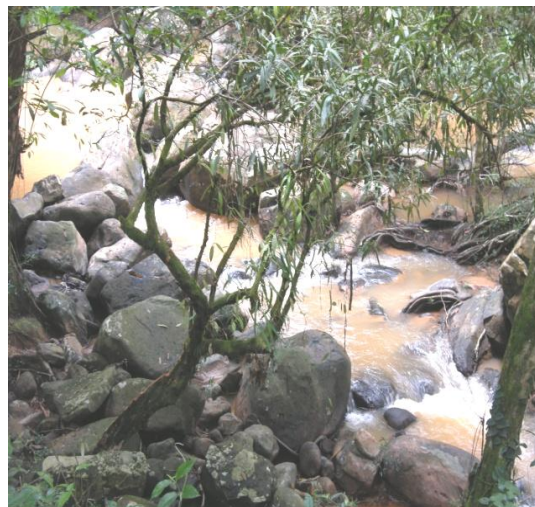
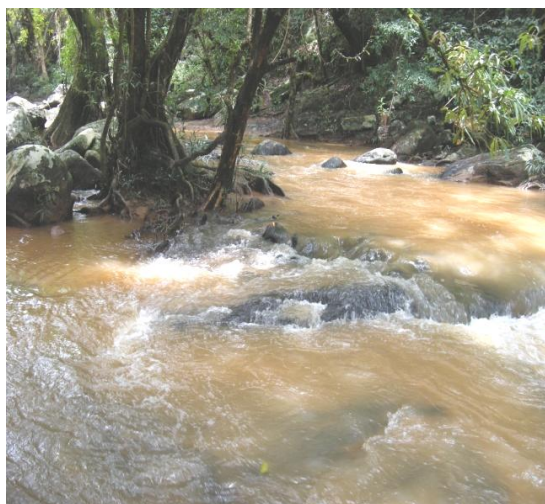

ภาพประกอบ 29 ที่จอดรถ และหอสังเกตการณ์

ภาพประกอบ 30 ป้ายอธิบายแหล่งท่องเที่ยว และป้ายสื่อความหมาย

8. น้ำตกสะพานหิน

ภาพประกอบ

31 น้ำตกสะพานหิน

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ หมู่ 5 ต.แหลมกลัด บริเวณหลัก กม .32 ปากทางเข้าน้ำตกอยู่ทางด้านซ้ายมือ เป็นถนนคอนกรีตเลียบด้านข้างของวัดสะพานหิน ผ่านกองร้อยทหารพราน นย .ที่ 432 ซึ่งตั้งอยู่ ละแวกปากทางเข้า ตรงไปประมาณ 500 เมตรจะถึงตัวน้ำตก

ลักษณะทั่วไป

น้ำตกสะพานหินมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ มีโขดหินน้อยใหญ่ มากมาย สามารถลงเล่นน้ำได้บางจุด ในช่วงฤดูฝนน้ำจะแรงมากและมีสีค่อนข้างขุ่น หากมาท่องเที่ยวช่วงหน้าฝนช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน ชาวบ้านจะนำผลไม้ต่าง ๆ มาวางขาย

การเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวก

การเดินทางค่อนข้างสะดวกเนื่องจากเป็นถนนสายหลักที่จะไปอำเภอคลองใหญ่ มีป้ายบอกทางน้อย จุดสังเกตคือวัดสะพานหินซึ่งอยู่ทางซ้ายมือ

สภาพพื้นที่บริเวณน้ำตกมีลักษณะเป็นโขดหิน ทางเดินระหว่างไปน้ำตกแต่ละชั้นยังไม่ได้ รับการดูแลที่ดี ทางเดินค่อนข้างลำบาก ภายในน้ำตกไม่มีสถานที่จัดกิจกรรม ไม่มีที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว รวมถึงไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในความปลอดภัย ดังนั้นนักท่องเที่ยวต้องมีความระมัดระวังในการเล่นน้ำตก

ด้านสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ขาดการดูแล และค่อนข้างสกปรก อาจเป็นเพราะไม่ใช่ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว รวมถึงขาดการจัดการด้านขยะภายในแหล่งท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 32 สภาพถนน

ภาพประกอบ 33 ที่จอดรถ

ภาพประกอบ 34 ห้องน้ำ และถังขยะ

9. หาดลานทราย

ภาพประกอบ 35 หาดลานทราย

ที่ตั้ง

บริเวณหลัก กม.31 โดยมีทางแยกขวามือ ปากทางมีสถานีตำรวจชุมชนบ้านแหลมกลัด ไปตามทางหลวงหมายเลข 3292 ตรงไปยังบ้านแหลมกลัด ระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตร

ลักษณะทั่วไป

เป็นชายหาดที่มีลักษณะเป็นแหลมยื่นลงทะเล หาดทรายมีลักษณะพิเศษคือ เม็ดทรายสีขาวนวลละเอียด บรรยากาศเงียบสงบ เหมาะกับการพักผ่อน ในช่วงมรสุมคลื่นลมจะแรง และน้ำทะเลจะมีสีขุ่นกว่าปกติ

การเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวก

การเดินทางเหมาะสำหรับรถยนต์ส่วนตัว ป้ายบอกทางมายังแหล่งท่องเที่ยวมีน้อย ลักษณะถนนค่อนข้างดี นักท่องเที่ยวสามารถไปพักผ่อนได้ทุกวัน

สภาพบริเวณชายหาดขาดการดูแลด้านความสะอาด ถึงขยะมีไม่ทั่วถึง จึงทำให้มีขยะให้เห็นอยู่ตลอดตามจุดต่าง ๆ บริเวณหาด นอกจากนี้หาดลานทราย ยังมีบ้านพักชื่อลานทรายรีสอร์ท ซึ่งมีห้องพักรวม 15 หลัง และร้านอาหารบริการอาหารตามสั่ง และเครื่องดื่มต่าง ๆ ส่วนห้องน้ำมีบริการห้องสุขา และห้องอาบน้ำ โดยมีค่าใช้จ่ายบริการครั้งละ 3 บาท

ภาพประกอบ 36 ที่จอดรถ และร้านอาหาร

ภาพประกอบ 37 ที่พัก

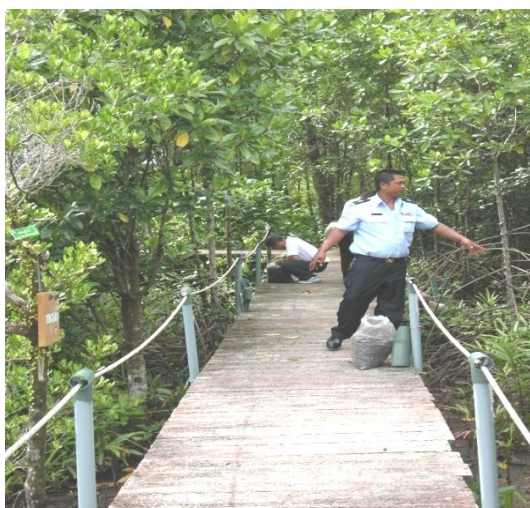

ภาพประกอบ 38 ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 39 ห้องน้ำ

10. สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด)

ภาพประกอบ 40 สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด)

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ หมู่ 8 บ้านด่านเก่า ตำบลวังกระแจะ จากตัวเมืองตราด ใช้ถนนหลักเมืองไปทางวัดไผ่ล้อม เลี้ยวซ้ายผ่านหน้าสวนสุขภาพ และจวนผู้ว่าฯ และเลี้ยวซ้ายเข้าถนนเนินตาแมว-บ้านด่านเก่า ผ่านสำนักที่ดินจังหวัดไปไม่ไกล ตรงไปจะเห็นสถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) อยู่ด้านขวา

ลักษณะทั่วไป

อยู่บนที่ดินป่าชายเลน ใกล้ปากคลองบางพระที่ไหลลงสู่ม้าน้ำตราด มีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ซึ่งเป็นสะพานปูนระยะทาง 860 เมตร มีพรรณไม้ป่าชายเลนมากกว่า 40 ชนิด ให้ศึกษาไม้สำคัญติดหมายเลขและชื่อพันธุ์ไม้ พันธุ์ไม้ที่พบมากได้แก่ โกงกางใบใหญ่ โกงกางใบเล็ก พังกาหัวสุมดอกแดง โพทะเล ขลุ่ รังกะเท้ ตะบูนดำ และตะบูนขาว นอกจากนี้ยังพบพืชชั้นต่ำและพืชล้มลุกขึ้นตามคบไม้เหมือนกับที่พบในป่าดงดิบ ซึ่งจะออกดอกในฤดูฝน

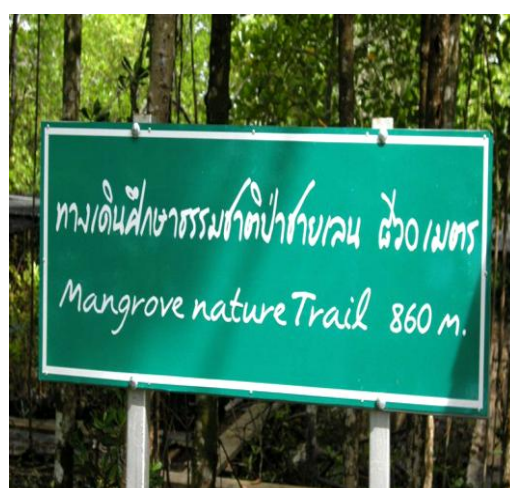
ในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ เป็นช่วงที่น้ำทะเลขึ้นสูง หากไปเที่ยวในช่วงนี้จะเห็นสภาพป่าชายเลนยามน้ำท่วมขัง ได้เห็นสภาพธรรมชาติที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ยังมีเส้นทางเดินชมหึ่งห้อยระยะทาง 270 เมตร ซึ่งเป็นหึ่งห้อยน้ำกร่อย มีมากในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายน เปิดบริการเวลา 8.00 – 17.00 น.

การเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวก

การเดินทางเหมาะกับรถยนต์ส่วนตัว ลักษณะถนนดีมีความสะดวก ป้ายบอกทางมายังแหล่งท่องเที่ยวมีน้อย

สถานที่จอดรถมีน้อยและไม่เพียงพอ พื้นผิวบริเวณที่จอดรถขรุขระ ระหว่างเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติมีศาลาที่พักเป็นระยะ ห้องน้ำมีน้อยไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว การจัดการด้านความสะอาดค่อนข้างดี มีป้ายสื่อความหมายเป็นระยะ ๆ รวมถึงมีเอกสาร แผ่นพับแจกให้กับนักท่องเที่ยว ในการมาท่องเที่ยวควรเดินทางมาท่องเที่ยวในวันและเวลาราชการ หากต้องการเจ้าหน้าที่ควรนัดหมายล่วงหน้า

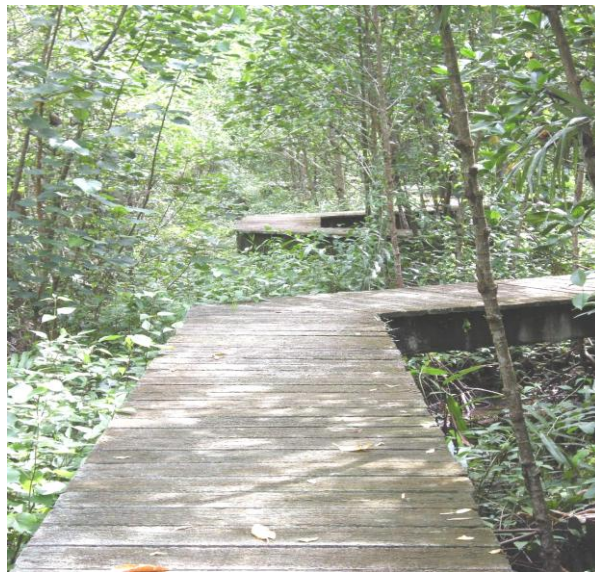
นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวที่ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลน ซึ่งอยู่เยื้องกันได้อีกด้วย

ภาพประกอบ 41 ป้ายบอกเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 42 ป้ายแสดงแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 43 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ

11. ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง

ภาพประกอบ 44 ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ตำบลห้วยแร้ง จากตัวเมืองตราดไปตำบลห้วยแร้งระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร โดยจุดลงเรืออยู่ที่วัดคลองขุด

ลักษณะทั่วไป

การท่องเที่ยวคลองห้วยแร้ง อยู่ในลักษณะที่เป็นวิถีชีวิตชุมชน อยู่ในสวนผลไม้และตามริมคลอง มีความหลากหลายทางชีวภาพ ความอุดมสมบูรณ์ของป่าจาก ทศนิยมภาพต้นจากที่มีขนาดใหญ่เท่าต้นมะพร้าวขนานกับลำคลองห้วยแร้ง การเดินทางยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ส่วนใหญ่ใช้เรือเป็นพาหนะ เนื่องจากชาวชุมชนมีวิถีชีวิตติดกับลำคลอง นอกจากนี้ยังมีที่พักแบบโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวที่สนใจ และจากการบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงได้รับรางวัลชุมชนท่องเที่ยวดีเด่นเมื่อปี พ.ศ. 2550

การเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวก

การเดินทางเหมาะสำหรับรถยนต์ส่วนตัว เส้นทางสะดวก สภาพถนนดี ป้ายบอกทางมีน้อย ควรศึกษาเส้นทางมาก่อน

สถานที่จอดรถต้องจอดรถในบริเวณวัดคลองขุด เนื่องจากเป็นจุดลงเรือ ในการล่องแก่งระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาประมาณ 4 ชั่วโมง ในการมาท่องเที่ยวที่คลองห้วยแร้งต้องติดต่อเจ้าหน้าที่ล่องหน้าเท่านั้น

ภาพประกอบ 45 จุดลงเรือ

1.3 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เนื่องจากจังหวัดตราดเป็นพื้นที่ที่ปลูกผลไม้ไม่มาก ผลไม้ที่มีชื่อเสียง คือ สับปะรดตราดสีทอง และ ระกำหวาน นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งปลูกผลไม้ที่สำคัญ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง เป็นต้น โดยแหล่งท่องเที่ยวทางด้านเกษตรที่น่าสนใจ มีดังนี้

12. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านห้วยน้ำขาว

ภาพประกอบ

46 สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว

ที่ตั้ง

ตามทางหลวงหมายเลข 3155 ตำบลห้วยน้ำขาว

ลักษณะทั่วไป

เดิมชาวบ้านในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเลี้ยงกุ้ง และเกิดภาวะวิกฤต นายสมพงษ์ อินทรสุวรรณ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้นได้รวมกันชาวบ้านจัดทำโครงการออมและจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าชุมชน ปัจจุบันมีเงินทุนกว่า 5 ล้านบาท สามารถขยายโครงการต่าง ๆ มากมาย ได้แก่ ศูนย์ผลิตภัณฑ์ชุมชน การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การท่องเที่ยวเพื่อดูวิถีชีวิตชุมชน ปัจจุบันเป็นที่ศึกษาดูงานให้กับผู้สนใจ เนื่องจากเป็นชุมชนที่สามารถรวมกลุ่มกันแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง

การเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวก

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก สภาพถนนดี ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวมีเป็นระยะ มีสิ่งสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ห้องน้ำ ลานจอดรถ โทรศัพท์ รวมถึงมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ การชมสวนผลไม้ การสาธิตทำผลิตภัณฑ์แปรรูป และชมร้านค้าสาธิตของหมู่บ้าน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังสามารถเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งคือ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียงชุมชนบ้านห้วยน้ำขาว

ในการมาท่องเที่ยวควรติดต่อล่วงหน้า และช่วงการท่องเที่ยวคือระหว่างเดือนเมษายนถึงมิถุนายน เพราะเป็นฤดูกาลที่ผลไม้มีผลผลิต

ภาพประกอบ 47 สภาพถนน

ภาพประกอบ 48 ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว

2. ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

การวิจัยเรื่องการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราดเพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล แบ่งออกเป็น

2.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

2.2 การวิเคราะห์ระดับ ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

2.3 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเพื่อให้สื่อความหมายได้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
- n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
- S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 1 แทน วัดบุปผาราม
- 2 แทน สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว
- 3 แทน วัดไผ่ล้อม
- 4 แทน ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง
- 5 แทน ย่านตลาดเก่าริมคลองบางพระ
- 6 แทน โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต

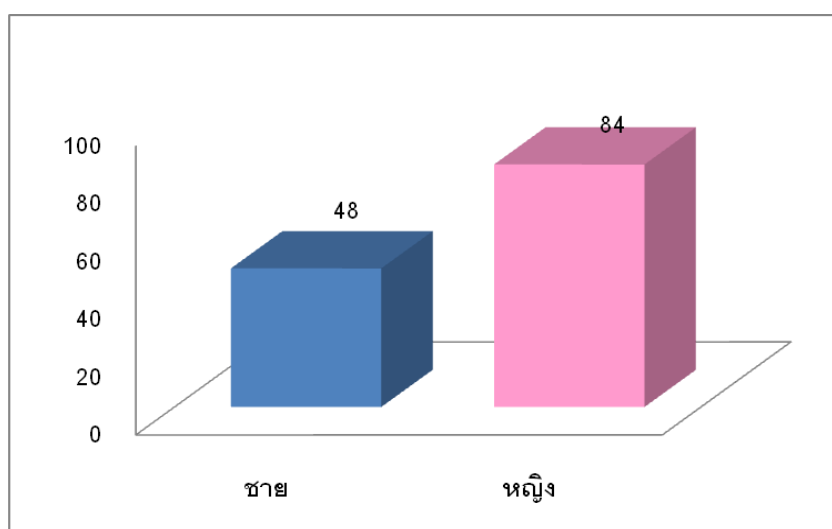
- 7 แทน วัดโยธานิมิตร
- 8 แทน ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน
- 9 แทน สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด)
- 10 แทน น้ำตกสะพานหิน
- 11 แทน ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง
- 12 แทน หาดลานทราย

2.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวน 132 คน ดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	48	36.36
หญิง	84	63.64
รวม	132	100.00

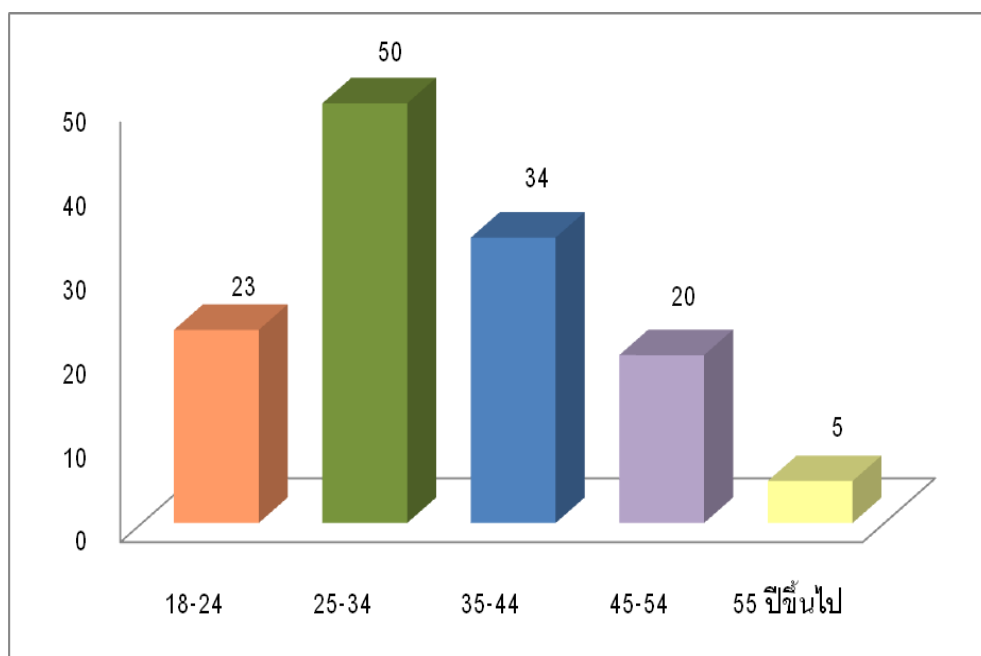

ภาพประกอบ 49 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามเพศ

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ พบว่า เป็นชาย จำนวน 48 คน และเป็นหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 และร้อยละ 63.64 ตามลำดับ

ตาราง 4 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามอายุ

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
18-24 ปี	23	17.42
25-34 ปี	50	37.88
35-44 ปี	34	25.76
45-54 ปี	20	15.15
55 ปีขึ้นไป	5	3.79
รวม	132	100.00

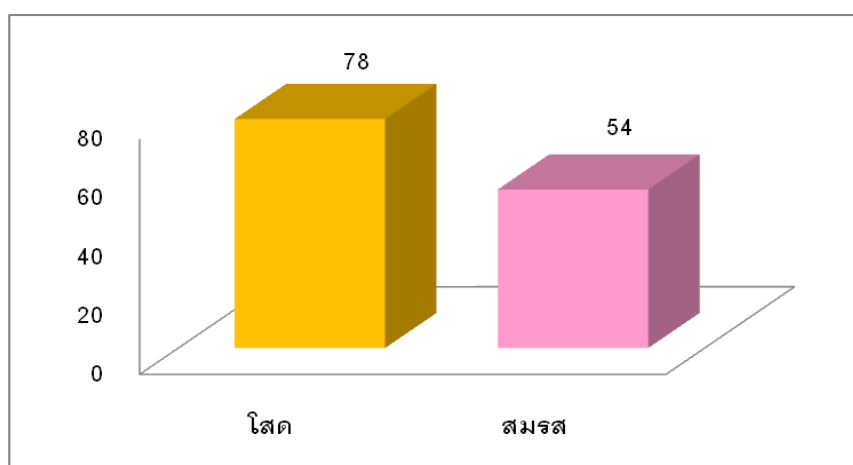

ภาพประกอบ 50 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามอายุ

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ พบว่า มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด จำนวน 50 คน รองลงมาอยู่ระหว่าง 35-44 ปี จำนวน 34 คน อายุระหว่าง 18-24 ปี จำนวน 23 คน อายุระหว่าง 45-54 ปี จำนวน 20 คน และสุดท้ายอายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 37.88 25.76 17.42 15.15 และ 3.79 ตามลำดับ

ตาราง 5 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามสถานภาพ

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	78	59.09
สมรส	54	40.91
รวม	132	100.00

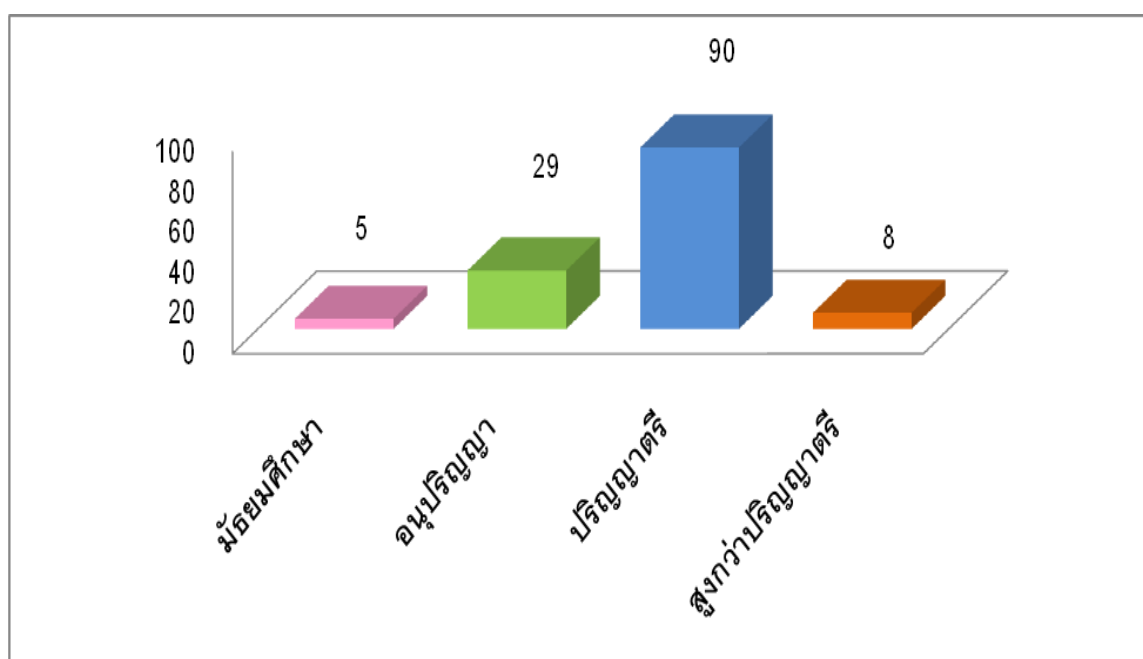

ภาพประกอบ 51 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามสถานภาพ

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพโสดมากที่สุด มีจำนวน 78 คน รองลงมาคือ สมรส จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 59.09 และ 40.91 ตามลำดับ

ตาราง 6 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด		
มัธยมศึกษา	5	3.79
อนุปริญญา	29	21.97
ปริญญาตรี	90	68.18
สูงกว่าปริญญาตรี	8	6.06
รวม	132	100.00

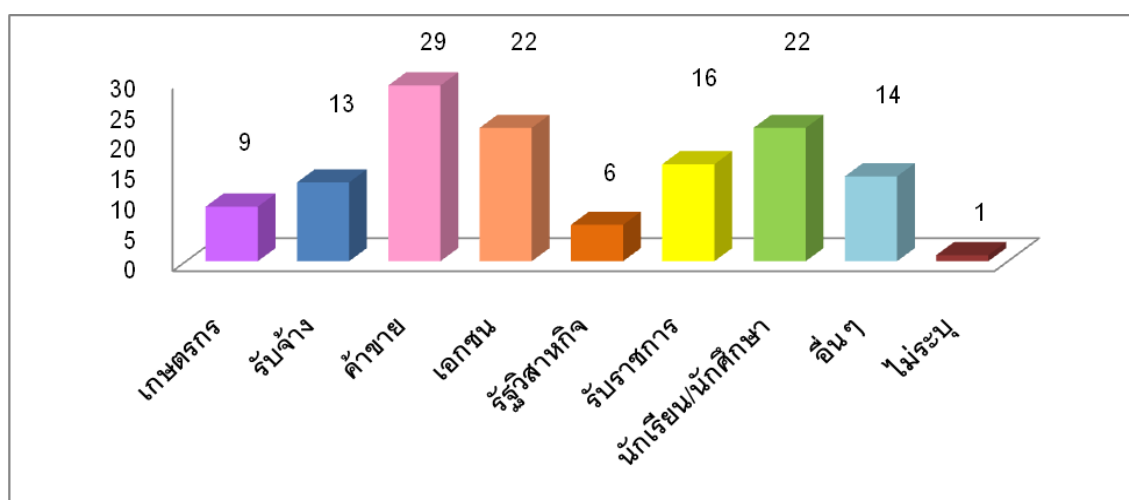

ภาพประกอบ 52 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามระดับการศึกษา

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 90 คน ระดับอนุปริญญา จำนวน 28 คน สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน และสุดท้ายสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 68.18 21.97 6.06 และ 3.79 ตามลำดับ

ตาราง 7 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามอาชีพ

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
เกษตรกร	9	6.82
รับจ้าง	13	9.85
ค้าขาย	29	21.97
พนักงานบริษัทเอกชน	22	16.67
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	6	4.55
รับราชการ	16	12.12
นักเรียน/นักศึกษา	22	16.67
อื่นๆ	15	11.36
รวม	132	100.00

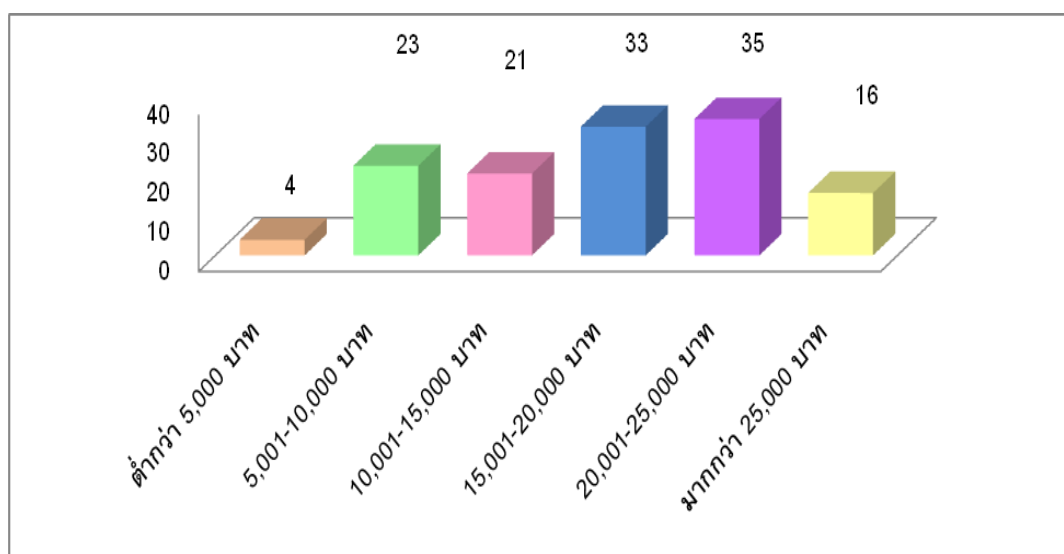

ภาพประกอบ 53 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามอาชีพ

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวและประชาชนประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด จำนวน 29 คน รองลงมาได้เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และเป็นนักเรียน/นักศึกษาจำนวนเท่ากัน คือ 22 คน อาชีพรับราชการ จำนวน 16 คน อาชีพอื่นๆนอกเหนือจากแบบสอบถามจำนวน 14 คน รับจ้าง จำนวน 13 คน เกษตรกร จำนวน 9 คน พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 6 คน และสุดท้ายไม่ระบุอาชีพ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 21.97 16.67 12.12 11.36 9.85 6.82 และ 4.55 ตามลำดับ

ตาราง 8 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4	3.03
5,001 – 10,000 บาท	23	17.42
10,001 – 15,000 บาท	21	15.91
15,001 – 20,000 บาท	33	25.00
20,001 – 25,000 บาท	35	26.52
มากกว่า 25,000 บาทขึ้นไป	16	12.12
รวม	132	100.00

ภาพประกอบ 54 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามรายได้

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายได้ระหว่าง 20,001-25,000 บาท มากที่สุด จำนวน 35 คน รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 33 คน มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 23 คน มีรายได้ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 21 คน มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป จำนวน 16 คน และสุดท้ายมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.52 25.00 17.42 15.91 12.12 และ 3.03 ตามลำดับ

2.2 การวิเคราะห์ระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

การวิเคราะห์ระดับ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด รายละเอียดดังตาราง 9 แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึง	ศักยภาพมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	ศักยภาพมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	ศักยภาพปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	ศักยภาพน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	ศักยภาพน้อยที่สุด

2.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ในภาพรวม

จากผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยสรุปศักยภาพในภาพรวม ซึ่งนำเสนอโดยใช้ตาราง 9

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ	$\bar{X}$	SD	ระดับ ศักยภาพ
ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.34	0.42	ปานกลาง
ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	3.04	0.44	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	3.12	0.51	ปานกลาง
ด้านศิลปวัฒนธรรม	3.60	0.37	มาก
ด้านธรรมชาติ	3.55	0.62	มาก
ด้านการเกษตร	2.77	1.02	ปานกลาง
ด้านการบริหารและจัดการ	2.48	0.37	น้อย
รวม	2.65	0.30	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” โดยสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.60 ศักยภาพด้านธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.55 ส่วนศักยภาพของแหล่ง

ท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ศักยภาพด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.34 ศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.124 ศักยภาพด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.0 4 และสุดท้ายศักยภาพด้านการเกษตร มีค่าเฉลี่ย 2.7 7 และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “น้อย” คือ ด้านการบริหารและการจัดการ มีค่าเฉลี่ย 2.48 ตามลำดับ โดยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริหารและการจัดการ ที่มีศักยภาพในระดับน้อย ซึ่งกลุ่มมีความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในด้านนี้

2.2.2 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยแบ่งการสรุปศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยวิเคราะห์ระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละด้าน ประกอบด้วย ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติ ด้านการเกษตร และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งนำเสนอโดยใช้ตาราง 10-16

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านลักษณะทางกายภาพ

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพด้านลักษณะทางกายภาพ	$\bar{X}$	SD	ระดับศักยภาพ
การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
1. เหมาะสมทุกฤดูกาล	3.52	0.79	มาก
2. ความปลอดภัยในการเดินทาง	3.43	0.58	มาก
3. คุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี	3.52	0.56	มาก
4. ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง	2.67	0.66	ปานกลาง
รวม	3.28	0.47	ปานกลาง
ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว			
1. ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม	3.39	0.56	ปานกลาง
2. มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว	3.45	0.54	มาก
3. มีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา	3.52	0.84	มาก
4. ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม	3.35	0.57	ปานกลาง
5. แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ	3.37	0.59	ปานกลาง
รวม	3.42	0.51	มาก
ภาพรวมทั้ง 2 ด้าน	3.34	0.42	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 หากพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านความสมบูรณ์ และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ศักยภาพด้านความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.42 และด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.28 ตามลำดับ

หากพิจารณาเฉพาะ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยหากแยกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ความเหมาะสมในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทุกฤดูกาลและคุณภาพของถนนและ/หรือเส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5 2 ส่วนศักยภาพเรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง มีค่าเฉลี่ย 3.4 3 และศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทางมีค่าเฉลี่ย 2.67 ตามลำดับ

ด้านความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” โดยหากแยกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวมีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.52 และแหล่งท่องเที่ยวมีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.45 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือ ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.39 แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ย 3.37 และสุดท้ายแหล่งท่องเที่ยวมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.35 ตามลำดับ

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	SD	ระดับศักยภาพ
การจัดการคุณภาพเสียง			
1. ปราศจากเสียงรบกวน	3.55	0.68	มาก
2. ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง	3.35	0.82	ปานกลาง
รวม	3.45	0.70	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	SD	ระดับ ศักยภาพ
การจัดการขยะมูลฝอย			
1. มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม	2.73	0.61	ปานกลาง
1. มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่	2.18	0.48	น้อย
2. การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับ สภาพแวดล้อม	2.37	0.62	น้อย
รวม	2.41	0.45	น้อย
การจัดการคุณภาพอากาศ			
1. อากาศปราศจากฝุ่นและควัน	3.58	0.68	มาก
2. ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่ง ท่องเที่ยว	3.57	0.67	มาก
รวม	3.56	0.66	มาก
ภาพรวม 3 ด้าน	3.04	0.44	ปานกลาง

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 หากพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการคุณภาพเสียง ด้านการจัดการขยะมูลฝอย และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า ศักยภาพด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ มีค่าเฉลี่ย 3.56 และด้านการจัดการคุณภาพเสียง มีค่าเฉลี่ย 3.45 ส่วนด้านการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.41 ตามลำดับ

หากพิจารณาเฉพาะ ด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” โดยหากแยกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ด้านการปราศจากเสียงรบกวน มีค่าเฉลี่ย 3.55 ส่วนด้านแหล่งท่องเที่ยวอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.35 ตามลำดับ

ด้านการจัดการขยะมูลฝอย พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับ “น้อย” โดยหากแยกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือ มีการจัดหาอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 2.7 3 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.3 7 และมีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ มีค่าเฉลี่ย 2.18 ตามลำดับ

ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” โดยหากแยกเป็นรายข้อ พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ คือ อากาศปราศจากฝุ่นและควัน มีค่าเฉลี่ย 3.58 และไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.57 ตามลำดับ

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านเศรษฐกิจและสังคม

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ ด้านเศรษฐกิจและสังคม	$\bar{X}$	SD	ระดับ ศักยภาพ
ความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว			
1. ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว	3.34	0.55	ปานกลาง
2. ความพอใจในบริการ	3.24	0.52	ปานกลาง
3. ความพอใจในการบริหารจัดการ	3.42	0.84	มาก
4. ความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย	3.36	0.85	ปานกลาง
5. ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น	3.53	0.69	มาก
รวม	3.38	0.53	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว			
1. การได้ร่วมทำกิจกรรม เช่น การเดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ดูวิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น	3.36	0.63	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว	2.76	0.99	ปานกลาง
3. การบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว	2.99	0.78	ปานกลาง
รวม	3.03	0.56	ปานกลาง
ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม			
1. มีการจัดตั้งกลุ่ม / องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว	2.74	0.87	ปานกลาง
1. มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.92	0.93	ปานกลาง
3. การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ	2.74	0.84	ปานกลาง
รวม	2.80	0.81	ปานกลาง
ภาพรวม 3 ด้าน	3.12	0.51	ปานกลาง

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.12 หากพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วม มโนแหล่งท่องเที่ยว และด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทุกด้าน โดยด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.3 8 ด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.0 3 และด้านความเข้มแข็งของชุมชน และวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 2.80 ตามลำดับ

หากพิจารณาเฉพาะ ด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยหากแยกเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ความพอใจ ในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.53 ความพอใจในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ย 3.42 ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 3.36 ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.34 และความพอใจในบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.24 ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยหากแยกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทุกข้อ คือ การได้ร่วมทำกิจกรรม เช่น การเดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ อนุรักษ์วิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 3.36 การที่ผู้ตอบแบบสอบถามบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.99 และการมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.76 ตามลำดับ

ด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยหากแยกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทุกข้อ คือ มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 2.92 มีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว และการริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.74 ตามลำดับ

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านศิลปวัฒนธรรม

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม	$\bar{X}$	SD	ระดับ ศักยภาพ
1. ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	3.27	0.54	ปานกลาง
2. ความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบค้นได้	3.70	0.58	มาก
3. มีความงามด้านศิลปวัฒนธรรม	3.58	0.58	มาก
4. มีความผูกพันต่อท้องถิ่น	4.02	0.69	มาก
5. เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ด้วย ความยินดี	3.55	0.71	มาก
รวม	3.60	0.37	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านศิลปวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.60 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ การมีความผูกพันต่อท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.02 การมีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้ มีค่าเฉลี่ย 3.70 แหล่งท่องเที่ยวมีความงามด้านศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.58 การเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ด้วยความยินดี มีค่าเฉลี่ย 3.55 ส่วนการที่แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.27 ตามลำดับ

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านธรรมชาติ

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพด้านธรรมชาติ	$\bar{X}$	SD	ระดับ ศักยภาพ
1. ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	3.60	0.59	มาก
2. มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ	3.65	0.67	มาก
3. มีทัศนียภาพที่สวยงาม	3.60	0.53	มาก
รวม	3.55	0.62	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านธรรมชาติ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.55 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน ได้แก่ การที่แหล่งท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.6 5 ส่วนการที่แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และมีทัศนียภาพที่สวยงาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.60 ตามลำดับ

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการเกษตร

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพด้านการเกษตร	$\bar{X}$	SD	ระดับ ศักยภาพ
1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	3.18	0.41	ปานกลาง
2. มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี	3.10	0.57	ปานกลาง
3. เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน	3.50	0.67	มาก
รวม	3.26	1.02	ปานกลาง

จากตาราง 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการเกษตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.26 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มาก” คือ การเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.50 ส่วน ความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีค่าเฉลี่ย 3.18 และ แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี มีค่าเฉลี่ย 3.10 ตามลำดับ

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการบริหารและการจัดการ

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพด้านการบริหารและการจัดการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ ศักยภาพ
การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก			
1. มีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว	2.81	0.77	ปานกลาง
2. มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ	3.02	0.57	ปานกลาง
รวม	2.92	0.52	ปานกลาง

ตาราง 16 (ต่อ)

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ ด้านการบริหารและการจัดการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ ศักยภาพ
ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน			
1. มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง	2.50	0.60	น้อย
2. การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม	2.17	0.51	น้อย
3. มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย	2.21	0.53	น้อย
4. มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล	2.74	0.56	ปานกลาง
รวม	2.40	0.41	น้อย
การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการ ท่องเที่ยว			
1. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	2.30	0.59	น้อย
2. การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่	2.16	0.51	น้อย
รวม	2.23	0.50	น้อย
ภาพรวม 3 ด้าน	2.48	0.37	น้อย

จากตาราง 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการบริหารและการจัดการ โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.48 หากพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน และด้านการให้ความรู้และจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ในด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 2.42 ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.40 และด้านการให้ความรู้และจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.23 ตามลำดับ

หากพิจารณาเฉพาะ ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยหากแยกเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทุกข้อ ดังนี้ การที่แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ มีค่าเฉลี่ย 3.02 และมีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.81 ตามลำดับ

ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับ “น้อย” โดยหากแยกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือ การที่แหล่งท่องเที่ยวมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล มีค่าเฉลี่ย 2.74 ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ การ

มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง มีค่าเฉลี่ย 2.50 แหล่งท่องเที่ยวมีอุปกรณ์และเครื่องมือ บรรเทาสาธารณภัย มีค่าเฉลี่ย 2.21 และมีการติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 2.17 ตามลำดับ

ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับ “น้อย” โดยหากแยกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “น้อย” ทุกข้อ คือ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.30 และมีการจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย 2.16 ตามลำดับ

2.2.3 ผลการวิเคราะห์ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยจำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยวิเคราะห์ระดับศักยภาพจำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว 12 แหล่ง นำเสนอโดยใช้ตาราง 17

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	$\bar{X}_1$	SD	$\bar{X}_2$	SD	$\bar{X}_3$	SD	$\bar{X}_4$	SD	$\bar{X}_5$	SD	$\bar{X}_6$	SD	$\bar{X}_7$	SD	$\bar{X}_8$	SD	$\bar{X}_9$	SD	$\bar{X}_{10}$	SD	$\bar{X}_{11}$	SD	$\bar{X}_{12}$	SD
ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.88	0.14	3.05	0.22	3.41	0.24	3.34	0.23	3.28	0.16	3.26	0.33	3.37	0.21	3.79	0.57	3.68	0.11	2.89	0.28	3.42	0.11	2.74	0.40
ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	3.39	0.28	2.94	0.38	3.07	0.34	2.73	0.15	2.60	0.21	2.56	0.20	2.62	0.21	3.57	0.50	3.42	0.20	3.05	0.22	3.34	0.12	3.17	0.37
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	3.84	0.27	3.34	0.35	3.07	0.18	3.09	0.16	3.26	0.25	2.69	0.06	2.73	0.09	3.60	0.40	3.03	0.22	2.59	0.51	3.79	0.15	2.49	0.20
ด้านศิลปวัฒนธรรม	4.09	0.46	-	-	3.51	0.26	3.58	0.32	3.44	0.18	3.44	0.22	3.55	0.27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ด้านธรรมชาติ	-	-	3.56	0.19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.88	0.54	3.97	0.10	3.00	0.37	4.06	0.14	3.00	0.00
ด้านการเกษตร	-	-	3.42	0.30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.33	-	-	-	2.33	-	-	-	3.00	-
ด้านการบริหารและการจัดการ	2.42	0.10	2.48	0.18	2.52	0.11	2.47	0.43	2.61	0.37	2.39	0.14	2.33	0.08	2.94	0.82	2.67	0.13	2.18	0.40	2.56	0.15	2.17	0.08
รวม	2.94	0.13	3.13	0.23	3.12	0.11	3.04	0.14	3.04	0.11	2.87	0.08	2.92	0.06	3.19	0.42	3.35	0.09	2.67	0.29	3.43	0.09	2.76	0.12

จากตาราง 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว 12 แห่ง ได้แก่ วัดบุปผาราม (1) สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว (2) วัดไผ่ล้อม (3) ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (4) ตลาดเก่าริมคลองบางพระ (5) โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอด (6) วัดโยธานิมิต (7) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปรี๊ตใน (8) สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) (9) น้ำตกสะพานหิน (10) ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง (11) หาดลานทราย (12) โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวได้ ดังนี้

วัดบุปผาราม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดบุปผารามมีศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 **อันดับที่ 2** คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.88 และ**อันดับที่ 3** คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.84 ตามลำดับ

สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.1 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีศักยภาพด้านธรรมชาติมากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.56 **อันดับที่ 2** คือ ด้านเกษตร มีค่าเฉลี่ย 3.42 และ**อันดับที่ 3** คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.34 ตามลำดับ

วัดไผ่ล้อม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.1 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดไผ่ล้อมมีศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.51 **อันดับที่ 2** คือ ด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.41 และ**อันดับที่ 3** คือ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.07 ตามลำดับ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศาลหลักเมืองมีศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.58 **อันดับที่ 2** คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.34 และ**อันดับที่ 3** คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.09 ตามลำดับ

ตลาดเก่าริมคลองบางพระ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 3.0 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าคลองบางพระมีศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.4 4 **อันดับที่ 2** คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.28 และ**อันดับที่ 3** คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.26 ตามลำดับ

โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.87 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าโบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอตมีศักยภาพ ด้านศิลปวัฒนธรรม มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.4 4 **อันดับที่ 2** คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.26 และ**อันดับที่ 3** คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม มีค่าเฉลี่ย 2.69 ตามลำดับ

วัดโยธานิมิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดโยธานิมิตมีศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.55 **อันดับที่ 2** คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.37 และ**อันดับที่ 3** คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม มีค่าเฉลี่ย 2.73 ตามลำดับ

ศูนย์ศึกษารมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าป่าชายเลนบ้านเปร็ดในมีศักยภาพด้านธรรมชาติ มากที่สุด เป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ย 3.88 อันดับที่ 2 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.79 และ อันดับที่ 3 คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.60 ตามลำดับ

สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีศักยภาพด้านธรรมชาติมากที่สุด เป็น อันดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ย 3.97 อันดับที่ 2 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.68 และ อันดับที่ 3 คือ ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.42 ตามลำดับ

น้ำตกสะพานหิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าน้ำตกสะพานหินมีศักยภาพด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม มากที่สุด เป็น อันดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ย 3.05 อันดับที่ 2 คือ ด้านธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.00 และ อันดับที่ 3 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 2.89 ตามลำดับ

ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีศักยภาพด้านธรรมชาติ มากที่สุด เป็น อันดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ย 4.06 อันดับที่ 2 คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.79 และ อันดับที่ 3 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.42 ตามลำดับ

หาดลานทราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหาดลานทรายมีศักยภาพ ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็น อันดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ย 3.17 อันดับที่ 2 คือ ด้านธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.00 และ อันดับที่ 3 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 2.74 ตามลำดับ

2.2.4 ผลการวิเคราะห์ระดับ ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ด้านลักษณะทางกายภาพ

จากผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านลักษณะทางกายภาพ นำเสนอโดยใช้ตาราง 18

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านลักษณะทางกายภาพ จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ ด้านลักษณะทางกายภาพ	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	$\bar{X}_1$	SD	$\bar{X}_2$	SD	$\bar{X}_3$	SD	$\bar{X}_4$	SD	$\bar{X}_5$	SD	$\bar{X}_6$	SD	$\bar{X}_7$	SD	$\bar{X}_8$	SD	$\bar{X}_9$	SD	$\bar{X}_{10}$	SD	$\bar{X}_{11}$	SD	$\bar{X}_{12}$	SD
การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว																								
เหมาะสมทุกฤดูกาล	4.36	0.51	2.46	0.52	4.09	0.30	4.00	0.78	3.82	0.41	3.82	0.41	4.00	0.00	3.82	0.75	3.55	0.52	2.73	0.47	2.73	0.47	2.80	0.42
ความปลอดภัยในการเดินทาง	3.46	0.52	3.00	0.00	3.64	0.51	3.91	0.70	3.82	0.41	3.55	0.52	3.55	0.52	3.55	0.93	3.64	0.51	3.09	0.30	2.91	0.30	3.00	0.00
คุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทาง น้ำใช้ได้ตลอดปี	4.00	0.00	3.00	0.00	3.82	0.41	3.55	0.69	3.55	0.52	3.64	0.51	3.55	0.52	3.36	0.92	3.91	0.30	3.36	0.51	3.46	0.52	3.00	0.00
ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง	3.10	0.32	2.36	0.81	2.64	0.67	3.18	0.60	2.46	0.82	2.64	0.67	2.73	0.47	3.09	0.83	2.64	0.51	2.18	0.41	2.36	0.51	2.70	0.48
รวม	3.66	0.23	2.71	0.27	3.55	0.27	3.66	0.49	3.41	0.17	3.41	0.32	3.46	0.31	3.46	0.79	3.43	0.23	2.84	0.17	2.86	0.21	2.88	0.13
ความสมบูรณ์และความมี ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว																								
ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติ และ/หรือสภาพดั้งเดิม	3.82	0.41	3.00	0.00	3.27	0.47	3.18	0.60	3.09	0.30	3.18	0.41	3.18	0.41	4.09	0.70	3.91	0.30	3.09	0.30	3.82	0.60	3.00	0.00
มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิง การท่องเที่ยว	3.91	0.54	3.27	0.47	3.36	0.51	3.09	0.30	3.27	0.47	3.27	0.47	3.36	0.51	4.00	0.63	3.82	0.41	3.09	0.30	3.91	0.30	3.00	0.00
มีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา	4.64	0.51	4.00	0.45	3.73	0.47	3.00	0.00	3.27	0.47	3.27	0.65	3.91	0.30	4.18	0.41	3.91	0.54	2.36	0.67	3.82	0.60	2.18	0.41
ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม	3.82	0.41	3.18	0.41	3.09	0.30	3.00	0.00	3.00	0.00	3.00	0.45	3.09	0.30	4.09	0.70	4.00	0.00	3.09	0.70	3.82	0.41	3.00	0.00
แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ	4.09	0.30	3.18	0.41	3.09	0.30	3.18	0.41	3.27	0.47	3.00	0.45	3.00	0.00	3.91	0.70	3.73	0.47	3.00	0.78	4.00	0.00	3.00	0.00
รวม	4.06	0.16	3.33	0.27	3.31	0.31	3.09	0.16	3.18	0.26	3.15	0.37	3.31	0.19	4.06	0.51	3.87	0.24	2.93	0.50	3.87	0.19	2.84	0.08
รวม 2 ด้าน	3.88	0.14	3.05	0.22	3.41	0.24	3.34	0.23	3.28	0.16	3.26	0.33	3.37	0.21	3.79	0.57	3.68	0.11	2.89	0.28	3.42	0.11	2.74	0.40

จากตาราง 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว 12 แห่ง ได้แก่ วัดบุปผาราม (1) สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว (2) วัดไผ่ล้อม (3) ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (4) ตลาดเก่าริมคลองบางพระ (5) โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต (6) วัดโยธานิมิต (7) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน (8) สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) (9) น้ำตกสะพานหิน (10) ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง (11) หาดลานทราย (12) โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวได้ ดังนี้

วัดบุปผาราม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพของวัดบุปผาราม ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.8 8 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดบุปผารามมีศักยภาพด้านความสมบูรณ์และมีความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.06 ส่วนการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 3.66 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การเข้าถึงวัดบุปผารามมีสภาพเหมาะสม ทุกฤดูกาล **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.36 **อันดับที่ 2** คุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี มีค่าเฉลี่ย 4.00 **อันดับที่ 3** ความปลอดภัยในการเดินทาง มีค่าเฉลี่ย 3.46 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และมีความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า วัดบุปผารามมีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.64 **อันดับที่ 2** แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ย 4.09 และ**อันดับที่ 3** มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.91 ตามลำดับ

สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีศักยภาพด้านความสมบูรณ์และมีความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.33 ส่วนการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.71 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีความปลอดภัยในการเดินทางและคุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 2** การเข้าถึงสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีความเหมาะสมทุกฤดูกาล มีค่าเฉลี่ย 2.46 **อันดับที่ 3** ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง มีค่าเฉลี่ย 2.36 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีคุณค่าเชิงวิทยาการและ การศึกษา **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.00 **อันดับที่ 2** มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.27 และ**อันดับที่ 3** ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม และแหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ย 3.18 ตามลำดับ

วัดไผ่ล้อม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

“ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า วัดไผ่ล้อมมีศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.55 ส่วนความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 3.31 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การเข้าถึงวัดไผ่ล้อมมีความเหมาะสมทุกฤดูกาล **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.09 **อันดับที่ 2** คุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี มีค่าเฉลี่ย 3.82 **อันดับที่ 3** มีความปลอดภัยในการเดินทาง มีค่าเฉลี่ย 3.64 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.00 **อันดับที่ 2** มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.27 และ**อันดับที่ 3** ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.127 ตามลำดับ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ศาลหลักเมืองมีศักยภาพ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.66 ส่วนความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.33 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การเข้าถึงศาลหลักเมืองมีความเหมาะสมทุกฤดูกาล **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.00 **อันดับที่ 2** มีความปลอดภัยในการเดินทาง มีค่าเฉลี่ย 3.91 **อันดับที่ 3** คุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปีมีค่าเฉลี่ย 3.55 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิมและแหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.182 **อันดับที่ 2** มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.09 และ**อันดับที่ 3** มีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา และความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.00 ตามลำดับ

ตลาดเก่าริมคลองบางพระ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของ ตลาดเก่าริมคลองบางพระ ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าคลองบางพระมีศักยภาพ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.41 ส่วนความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.18 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การเข้าถึงคลองบางพระมีความเหมาะสมทุกฤดูกาลและมีความปลอดภัยในการเดินทาง **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.82 **อันดับที่ 2** คุณภาพของถนนและ/หรือเส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปีมีค่าเฉลี่ย 3.55 **อันดับที่ 3** ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง มีค่าเฉลี่ย 2.43 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษาและแหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.27 **อันดับที่ 2** ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือ

สภาพดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.09 และอันดับที่ 3 ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือ สิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.00 ตามลำดับ

โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของโบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าโบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอตมีศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.41 ส่วนความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.15 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้าน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การเข้าถึงคลองบางพระมีความเหมาะสมทุกฤดูกาล **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.82 **อันดับที่ 2** โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต มีคุณภาพ ของถนนและ/หรือเส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปีและมีความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง มีค่าเฉลี่ย 3.64 **อันดับที่ 3** มีความปลอดภัยในการเดินทาง ค่าเฉลี่ย 3.55 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.27 **อันดับที่ 2** ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.18 และ **อันดับที่ 3** ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ย 3.00 ตามลำดับ

วัดโยธานิมิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของ วัดโยธานิมิต ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดโยธานิมิตมีศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.46 ส่วนความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.31 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การเข้าถึงวัดโยธานิมิตมีความเหมาะสมทุกฤดูกาล **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.00 **อันดับที่ 2** วัดโยธานิมิตมีความปลอดภัยในการเดินทางและมีคุณภาพของถนนและ/หรือเส้นทางน้ำ ใช้ได้ตลอดปี มีค่าเฉลี่ย 3.55 **อันดับที่ 3** มีความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง มีค่าเฉลี่ย 2.73 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.91 **อันดับที่ 2** มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.36 และ **อันดับที่ 3** ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.18 ตามลำดับ

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพ ของศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.79 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีศักยภาพด้านความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.06 ส่วนการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.46 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การ

เข้าถึงศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดโน มีความเหมาะสมทุกฤดูกาล เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.82 **อันดับที่ 2** มีความปลอดภัยในการเดินทาง มีค่าเฉลี่ย 3.55 **อันดับที่ 3** คุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี มีค่าเฉลี่ย 3.36 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.18 **อันดับที่ 2** ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิมและความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.09 และ **อันดับที่ 3** มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ

สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพของ สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีศักยภาพด้านความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.87 ส่วนการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.43 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีคุณภาพของถนนและ/หรือเส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี เป็น**อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.91 **อันดับที่ 2** ความปลอดภัยในการเดิน มีค่าเฉลี่ย 3.64 **อันดับที่ 3** ทาง การเข้าถึงสถานีวิจัยป่าชายเลนมีความเหมาะสมทุกฤดูกาล มีค่าเฉลี่ย 3.55 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.00 **อันดับที่ 2** ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม และมีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.91 และ **อันดับที่ 3** มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.82 ตามลำดับ

น้ำตกสะพานหิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพของ น้ำตกสะพานหิน ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าน้ำตกสะพานหินมีศักยภาพด้านความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.93 ส่วนการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.84 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า น้ำตกสะพานหินมีคุณภาพของถนนและ/หรือเส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.36 **อันดับที่ 2** ความปลอดภัยในการเดิน มีค่าเฉลี่ย 3.09 **อันดับที่ 3** ทาง การเข้าถึงสถานีวิจัยป่าชายเลนมีความเหมาะสมทุกฤดูกาล มีค่าเฉลี่ย 2.73 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม ความมีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว และความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม เป็น**อันดับที่ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.09 **อันดับที่ 2** แหล่งท่องเที่ยวมี

ความดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ย 3.00 และอันดับที่ 3 มีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 2.36 ตามลำดับ

ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของล่องแก่งคลองห้วยแร้ง ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีศักยภาพด้านความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.87 ส่วนการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.86 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีคุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.46 อันดับที่ 2 ความปลอดภัยในการเดินทาง มีค่าเฉลี่ย 2.91 อันดับที่ 3 การเข้าถึงล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีความเหมาะสมทุกฤดูกาล มีค่าเฉลี่ย 2.7 3 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.00 อันดับที่ 2 มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.91 และอันดับที่ 3 ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม มีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา และมีความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.82 ตามลำดับ

หาดลานทราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของหาดลานทราย ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.737 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า หาดลานทรายมีศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.88 ส่วนด้านความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.84 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า หาดลานทรายมีความปลอดภัยในการเดินทางและคุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.00 อันดับที่ 2 การเข้าถึงสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีความเหมาะสมทุกฤดูกาล มีค่าเฉลี่ย 2.80 อันดับที่ 3 ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทางมีค่าเฉลี่ย 2.70 ตามลำดับ ส่วนการพิจารณาด้านความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม และแหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.00 อันดับที่ 2 มีคุณค่าเชิงวิทยาการและการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 2.18 ตามลำดับ

2.2.5 ผลการวิเคราะห์ระดับ ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม

จากผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านลักษณะทางกายภาพ นำเสนอโดยใช้ตาราง 19

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ ด้านการรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	$\bar{X}_1$	SD	$\bar{X}_2$	SD	$\bar{X}_3$	SD	$\bar{X}_4$	SD	$\bar{X}_5$	SD	$\bar{X}_6$	SD	$\bar{X}_7$	SD	$\bar{X}_8$	SD	$\bar{X}_9$	SD	$\bar{X}_{10}$	SD	$\bar{X}_{11}$	SD	$\bar{X}_{12}$	SD
การจัดการคุณภาพเสียง																								
ปราศจากเสียงรบกวน	4.09	0.30	3.55	0.52	3.64	0.51	2.82	0.41	3.00	0.45	2.55	0.52	3.09	0.30	3.91	0.54	4.18	0.41	3.91	0.54	4.09	0.30	3.73	0.47
ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม	3.73	0.47	3.36	0.51	3.09	0.54	2.64	0.67	2.73	0.65	2.27	0.47	2.36	0.51	4.09	0.54	4.00	0.00	4.00	0.45	4.09	0.30	3.82	0.41
ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง																								
รวม	3.91	0.20	3.46	0.47	3.36	0.45	2.73	0.41	2.86	0.39	2.41	0.44	2.73	0.34	4.00	0.50	4.09	0.20	3.96	0.47	4.09	0.30	3.77	0.26
การจัดการขยะมูลฝอย																								
มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม	2.82	0.41	2.55	0.52	2.91	0.30	3.18	0.75	2.46	0.52	2.80	0.42	2.55	0.52	3.00	0.89	3.00	0.45	1.91	0.54	2.64	0.51	2.91	0.30
มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่	2.09	0.30	2.00	0.00	2.36	0.51	2.09	0.30	2.09	0.30	2.09	0.30	2.18	0.41	2.82	0.98	2.27	0.47	1.91	0.30	2.09	0.30	2.18	0.41
การออกแบบภาชนะรองรับขยะ	2.46	0.93	2.36	0.51	2.46	0.52	2.46	0.52	2.30	0.48	2.36	0.51	2.18	0.41	3.00	1.00	2.46	0.52	1.82	0.41	2.18	0.41	2.36	0.51
กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม																								
รวม	2.46	0.37	2.30	0.23	2.58	0.34	2.58	0.22	2.21	0.27	2.33	0.45	2.30	0.35	2.94	0.89	2.58	0.30	1.88	0.34	2.30	0.23	2.49	0.27
การจัดการคุณภาพอากาศ																								
อากาศปราศจากฝุ่นและควัน	4.36	0.67	3.36	0.67	3.55	0.52	2.91	0.30	3.00	0.00	3.00	0.00	3.00	0.00	4.09	0.54	3.91	0.70	3.91	0.30	4.09	0.30	3.82	0.75
ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้าง	4.18	0.60	3.36	0.67	3.46	0.52	3.00	0.00	2.82	0.41	3.09	0.30	3.00	0.00	4.09	0.54	4.09	0.30	3.91	0.30	4.18	0.41	3.70	0.82
ความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว																								
รวม	4.27	0.61	3.36	0.67	3.50	0.50	2.96	0.15	2.91	0.20	3.05	0.15	3.00	0.00	4.09	0.54	4.00	0.45	3.91	0.20	4.14	0.32	3.59	0.92
ภาพรวม 3 ด้าน	3.39	0.28	2.94	0.38	3.07	0.34	2.73	0.15	2.60	0.21	2.56	0.20	2.62	0.21	3.57	0.50	3.42	0.20	3.05	0.22	3.34	0.12	3.17	0.37

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว 12 แห่งได้แก่ วัดบุปผาราม (1) สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว (2) วัดไผ่ล้อม (3) ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (4) ตลาดเก่าริมคลองบางพระ (5) โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต (6) วัดโยธานิมิต (7) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน (8) สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) (9) น้ำตกสะพานหิน (10) ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง (11) หาดลานทราย (12) โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวได้ ดังนี้

วัดบุปผาราม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของวัดบุปผาราม ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดบุปผารามมีศักยภาพด้านการจัดการคุณภาพอากาศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27 ส่วนการจัดการคุณภาพเสียง มีค่าเฉลี่ย 3.91 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.46 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า วัดบุปผารามมีการจัดการโดยปราศจาก เสียงรบกวน เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.09 อันดับที่ 2 วัดบุปผารามตั้งอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง มีค่าเฉลี่ย 3.73 ตามลำดับ ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า วัดบุปผารามมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม เป็น อันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.82 อันดับที่ 2 การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.46 และอันดับที่ 3 มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ มีค่าเฉลี่ย 2.09 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า อากาศปราศจากฝุ่นและควัน เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.36 อันดับที่ 2 ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.18 ตามลำดับ

สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีศักยภาพด้านการจัดการคุณภาพอากาศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.46 ส่วนการจัดการคุณภาพเสียง มีค่าเฉลี่ย 3.36 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.30 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีการจัดการโดยปราศจากเสียงรบกวน เป็น อันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.55 อันดับที่ 2 สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวตั้งอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง มีค่าเฉลี่ย 3.36 ตามลำดับ ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม เป็น อันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.55 อันดับที่ 2 การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.36 และอันดับที่ 3 มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ มีค่าเฉลี่ย 2.00 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า อากาศปราศจากฝุ่นและควัน และการไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.36 เท่ากัน

วัดไผ่ล้อม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของวัดไผ่ล้อม ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามเห็นว่าวัดไผ่ล้อมมีศักยภาพ ด้านการจัดการคุณภาพอากาศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.50 ส่วนการจัดการคุณภาพเสียง มีค่าเฉลี่ย 3.36 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.58 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า วัดไผ่ล้อมมีการจัดการโดยปราศจากเสียงรบกวน เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.64 **อันดับที่ 2** วัดไผ่ล้อมตั้งอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง มีค่าเฉลี่ย 3.09 ตามลำดับ ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า วัดไผ่ล้อมมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.91 **อันดับที่ 2** การออกแบบ ภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.46 และ**อันดับที่ 3** มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ มีค่าเฉลี่ย 2.36 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า อากาศปราศจากฝุ่นและควัน เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.55 **อันดับที่ 2** การไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 3.46 ตามลำดับ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพ ของศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ศาลหลักเมืองมีศักยภาพ ด้านการจัดการคุณภาพอากาศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.96 ส่วนการจัดการคุณภาพเสียง มีค่าเฉลี่ย 2.73 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.58 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองมีการจัดการโดยปราศจากเสียงรบกวน เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.82 **อันดับที่ 2** ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองตั้งอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง มีค่าเฉลี่ย 2.64 ตามลำดับ ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.18 **อันดับที่ 2** การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.46 และ**อันดับที่ 3** มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ มีค่าเฉลี่ย 2.09 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า การไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยวเป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 2** อากาศปราศจากฝุ่นและควันมีค่าเฉลี่ย 2.91 ตามลำดับ

ตลาดเก่าริมคลองบางพระ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของ คลองบางพระด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า คลองบางพระมีศักยภาพ ด้านการจัดการคุณภาพอากาศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.909 ส่วนการจัดการคุณภาพเสียง มีค่าเฉลี่ย 2.86 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.21 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า ตลาดเก่าริมคลองบางพระมีการจัดการโดยปราศจากเสียงรบกวน เป็น**อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 2** ตลาดเก่าริมคลองบางพระตั้งอยู่ห่างไกลจากย่าน

อุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง มีค่าเฉลี่ย 2.73 ตามลำดับ ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ตลาดเก่าริมคลองบางพระมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.46 **อันดับที่ 2** การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.30 และ**อันดับที่ 3** มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ มีค่าเฉลี่ย 2.09 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า อากาศปราศจากฝุ่นและควัน เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 2** การไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.82 ตามลำดับ

โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของ โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นโบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต มีศักยภาพด้านการจัดการคุณภาพอากาศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.05 ส่วนการจัดการคุณภาพเสียง มีค่าเฉลี่ย 2.41 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.33 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต มีการจัดการโดยปราศจากเสียงรบกวน เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.55 **อันดับที่ 2** โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต ตั้งอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง มีค่าเฉลี่ย 2.27 ตามลำดับ ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.80 **อันดับที่ 2** การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.36 และ**อันดับที่ 3** มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ มีค่าเฉลี่ย 2.09 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า การไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว เป็น**อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.09 **อันดับที่ 2** อากาศปราศจากฝุ่นและควัน มีค่าเฉลี่ย 3.00 ตามลำดับ

วัดโยธานิมิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของวัดโยธานิมิต ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า วัดโยธานิมิตมีศักยภาพด้านการจัดการคุณภาพอากาศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วน การจัดการคุณภาพเสียง มีค่าเฉลี่ย 2.73 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.30 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า วัดโยธานิมิตมีการจัดการโดยปราศจากเสียงรบกวน เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.09 **อันดับที่ 2** วัดโยธานิมิตตั้งอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง มีค่าเฉลี่ย 2.36 ตามลำดับ ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า วัดโยธานิมิตมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.55 **อันดับที่ 2** การมีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่และการออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.18 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า อากาศปราศจากฝุ่นและควันและการไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว เป็น**อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00 เท่ากัน

ศูนย์ศึกษารรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพ ของศูนย์ศึกษารรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 2.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศูนย์ศึกษารรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีศักยภาพด้านการจัดการคุณภาพอากาศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 ส่วนการจัดการคุณภาพเสียง มีค่าเฉลี่ย 4.00 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.94 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า ศูนย์ศึกษารรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน ตั้งอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.09 **อันดับที่ 2** ศูนย์ศึกษารรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีการจัดการโดยปราศจากเสียงรบกวน มีค่าเฉลี่ย 3.91 ตามลำดับ ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ศูนย์ศึกษารรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสม และการออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.00 **อันดับที่ 2** มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ มีค่าเฉลี่ย 2.82 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า อากาศปราศจากฝุ่นและควันและการ ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว เป็น**อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.09 เท่ากัน

สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพของ สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีศักยภาพด้านการจัดการคุณภาพเสียงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 ส่วนการจัดการคุณภาพอากาศมีค่าเฉลี่ย 4.00 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.58 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) ไม่มีการจัดการโดยปราศจากเสียงรบกวน เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.18 **อันดับที่ 2** สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) ตั้งอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดังมีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 2** การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.46 **อันดับที่ 3** มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ มีค่าเฉลี่ย 2.27 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า การไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.09 **อันดับที่ 2** อากาศปราศจากฝุ่นและควัน มีค่าเฉลี่ย 3.91 ตามลำดับ

น้ำตกสะพานหิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของ น้ำตกสะพานหิน ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า น้ำตกสะพานหิน มีศักยภาพด้านการจัดการคุณภาพเสียงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.9 ส่วนการจัดการ คุณภาพอากาศมีค่าเฉลี่ย 3.91 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 1.88 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า น้ำตกสะพานหินตั้งอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.00 อันดับที่ 2 น้ำตกสะพานหินมีการจัดการโดยปราศจากเสียงรบกวน มีค่าเฉลี่ย 3.91 ตามลำดับ ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า น้ำตกสะพานหินมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสม และมีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกต้อง เป็น อันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 1.91 อันดับที่ 2 การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 1.82 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า อากาศปราศจากฝุ่นและควันและการ ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.91 เท่ากัน

ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของล่องแก่งคลองห้วยแร้ง ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีศักยภาพด้านการจัดการคุณภาพอากาศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.1 ส่วนการจัดการคุณภาพเสียง มีค่าเฉลี่ย 4.09 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.30 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า ล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีการจัดการโดยปราศจากเสียงรบกวน และตั้งอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.09 ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.64 อันดับที่ 2 การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.18 และอันดับที่ 3 มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 2.09 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า การไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว เป็น อันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.18 อันดับที่ 2 อากาศปราศจากฝุ่นและควัน มีค่าเฉลี่ย 4.09 ตามลำดับ

หาดลานทราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของหาดลานทราย ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหาดลานทรายมีศักยภาพด้านการจัดการคุณภาพเสียงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.77 ส่วนการจัดการคุณภาพอากาศ มีค่าเฉลี่ย 3.59 และการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.49 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า หาดลานทรายตั้งอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง เป็น อันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.82 อันดับที่ 2 หาดลานทรายมีการจัดการโดยปราศจากเสียงรบกวน มีค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า หาดลานทราย มีอุปกรณ์

รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.91 **อันดับที่ 2** การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 2.36 และ**อันดับที่ 3** มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ มีค่าเฉลี่ย 2.18 และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า อากาศปราศจากฝุ่นและควัน เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.8 2 **อันดับที่ 2** การไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.70 ตามลำดับ

2.2.6 ผลการวิเคราะห์ระดับ ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านเศรษฐกิจและสังคม นำเสนอโดยใช้ตาราง 20

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านเศรษฐกิจและสังคม จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ ด้านเศรษฐกิจและสังคม	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	$\bar{X}_1$	SD	$\bar{X}_2$	SD	$\bar{X}_3$	SD	$\bar{X}_4$	SD	$\bar{X}_5$	SD	$\bar{X}_6$	SD	$\bar{X}_7$	SD	$\bar{X}_8$	SD	$\bar{X}_9$	SD	$\bar{X}_{10}$	SD	$\bar{X}_{11}$	SD	$\bar{X}_{12}$	SD
คําค่าจากการท่องเที่ยว																								
ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว	3.91	0.30	3.18	0.41	3.00	0.00	3.09	0.30	3.09	0.30	3.00	0.00	3.00	0.00	4.09	0.70	3.82	0.41	3.09	0.54	3.82	0.60	3.00	0.00
ความพอใจในบริการ	3.91	0.54	3.27	0.47	3.09	0.30	3.09	0.30	3.09	0.30	3.00	0.00	3.00	0.00	3.46	0.69	3.46	0.52	2.64	0.51	3.73	0.47	3.09	0.30
ความพอใจในการบริหารจัดการ	4.64	0.51	3.27	0.47	3.46	0.52	3.91	0.54	3.18	0.41	3.36	0.51	2.73	0.47	3.55	0.69	3.91	0.30	2.27	0.91	4.18	0.60	2.64	0.51
ความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย	4.82	0.41	3.09	0.54	3.36	0.51	4.09	0.54	3.09	0.54	3.91	0.30	2.64	0.51	3.91	0.70	3.46	0.52	2.18	0.60	3.09	0.30	2.73	0.47
ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น	4.00	0.45	4.27	0.65	3.36	0.51	3.36	0.51	3.73	0.47	3.00	0.00	3.00	0.00	3.55	0.69	3.09	0.54	3.18	0.75	4.55	0.52	3.27	0.47
รวม	4.26	0.24	3.42	0.43	3.26	0.25	3.51	0.16	3.24	0.25	3.26	0.09	2.87	0.16	3.71	0.58	3.55	0.34	2.67	0.51	3.87	0.30	2.95	0.24
การมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว																								
การได้ร่วมทำกิจกรรม เช่น การเดินทางศึกษา เส้นทางธรรมชาติ ดูวิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง ชมศิลปวัฒนธรรม เล่นน้ำ เป็นต้น	3.27	0.65	3.73	0.65	3.46	0.52	3.18	0.41	3.46	0.52	2.82	0.41	3.00	0.00	4.09	0.70	3.36	0.51	3.18	0.41	4.00	0.45	2.73	0.47
การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่ง ท่องเที่ยว	3.73	1.19	2.73	0.79	3.18	0.98	3.18	0.98	3.00	1.16	2.00	0.00	3.18	0.87	2.64	0.67	2.18	0.41	2.36	0.67	3.18	1.25	1.82	0.41
การบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว	3.09	1.22	3.09	0.30	3.00	0.89	3.27	0.65	3.09	0.54	2.46	0.52	2.64	0.51	3.73	0.65	3.00	0.78	2.82	0.60	3.09	1.14	2.55	0.52
รวม	3.36	0.80	3.18	0.43	3.21	0.52	3.21	0.48	3.09	0.52	2.42	0.26	2.94	0.44	3.49	0.35	2.85	0.35	2.79	0.34	3.42	0.30	2.36	0.35
ความเข้มแข็งของชุมชนแล้ววัฒนธรรม																								
มีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว	3.27	0.47	3.46	0.52	2.46	0.52	2.18	0.41	3.55	0.52	2.00	0.00	2.00	0.00	3.55	0.52	2.18	0.41	2.36	0.92	4.00	0.45	1.82	0.41
มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.00	0.45	3.46	0.52	2.91	0.30	2.36	0.67	3.82	0.60	2.00	0.00	2.64	0.51	3.55	0.52	2.18	0.41	2.27	0.91	4.00	0.45	1.82	0.41
การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ	3.55	0.52	3.18	0.41	2.46	0.52	2.27	0.47	3.09	0.30	2.00	0.00	2.18	0.41	3.46	0.82	2.64	0.81	2.09	0.70	4.00	0.45	1.91	0.30
รวม	3.61	0.29	3.36	0.43	2.61	0.39	2.27	0.39	3.49	0.31	2.00	0.00	2.27	0.20	3.52	0.43	2.33	0.33	2.24	0.82	4.00	0.33	1.85	0.35
ภาพรวม 3 ด้าน	3.84	0.27	3.34	0.35	3.07	0.18	3.09	0.16	3.26	0.25	2.69	0.06	2.73	0.09	3.60	0.40	3.03	0.22	2.59	0.51	3.79	0.15	2.49	0.20

จากตาราง 20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว 12 แห่ง ได้แก่ วัดบุปผาราม (1) สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว (2) วัดไผ่ล้อม (3) ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (4) ตลาดเก่าริมคลองบางพระ (5) โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอด (6) วัดโยธานิมิต (7) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน (8) สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) (9) น้ำตกสะพานหิน (10) ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง (11) หาดลานทราย (12) โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวได้ ดังนี้

วัดบุปผาราม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของวัดบุปผาราม ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.8 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดบุปผารามมีศักยภาพด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.2 6 ส่วนความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.61 และการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.36 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย เป็น**อันดับ1** มีค่าเฉลี่ย 4.82 **อันดับที่ 2** ความพอใจในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ย 4.64 **อันดับที่ 3** ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว เป็น **อันดับ1** มีค่าเฉลี่ย 3.73 **อันดับที่ 2** มีกิจกรรมล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.27 และ**อันดับที่ 3** การบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.09 และความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.00 **อันดับที่ 2** การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการมีค่าเฉลี่ย 3.55 และ **อันดับ 3** มีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.27 ตามลำดับ

สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีศักยภาพด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.4 2 ส่วนความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.36 และการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.18 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น เป็น**อันดับ1** มีค่าเฉลี่ย 4.27 **อันดับที่ 2** ความพอใจในบริการและความพอใจในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.27 **อันดับที่ 3** ความพอใจในคุณค่าการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.18 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีกิจกรรมล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็น **อันดับ1** มีค่าเฉลี่ย 3.73 **อันดับที่ 2** การบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.09 และ**อันดับที่ 3** การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.73 ส่วนศักยภาพด้านความเข้มแข็ง

ของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการ
ท่องเที่ยวและมีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ
3.46 **อันดับที่ 2** การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการมีค่าเฉลี่ย 3.18 ตามลำดับ

วัดไผ่ล้อม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพของ
วัดไผ่ล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.07 เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดไผ่ล้อมมีศักยภาพด้านความคุ้มค่าจาก
การท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.2 6 ส่วนการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.21
และความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ย 2.61 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความ
คุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพอใจในการบริหารจัดการ เป็น**อันดับ1**
มีค่าเฉลี่ย 3.46 **อันดับที่ 2** ความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย และความพอใจในมิตรไมตรี
จากชุมชนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.36 **อันดับที่ 3** ความพอใจในบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.09
ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า วัดไผ่ล้อมมีการร่วมทำกิจกรรม เช่น การ
เดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ดูนกวิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็น **อันดับ1** มี
ค่าเฉลี่ย 3.46 **อันดับที่ 2** การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.18 และ
อันดับที่ 3 การบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.00 และความเข้มแข็งของชุมชนและ
วัฒนธรรม พบว่า มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.91
อันดับที่ 2 มีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว และการริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ มี
ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.46 ตามลำดับ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็น ต่อ
ศักยภาพของ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” มี
ค่าเฉลี่ย 3.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศาลเจ้าพ่อหลักเมือง มี
ศักยภาพด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.5 1 ส่วนการมีส่วนร่วมใน
แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.22 และ ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 2.27
ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความ
พอใจในความสะอาดและปลอดภัย เป็น **อันดับ1** มีค่าเฉลี่ย 4.09 **อันดับที่ 2** ความพอใจในการ
บริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ย 3.91 **อันดับที่ 3** ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย
3.36 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการบอกต่อให้
บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว เป็น **อันดับ1** มีค่าเฉลี่ย 3.27 **อันดับที่ 2** มีการร่วมทำกิจกรรม เช่น การ
เดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ดูนกวิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม และการมีส่วน
ร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.18 ส่วนความเข้มแข็งของชุมชน
และวัฒนธรรม พบว่า มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.36
อันดับที่ 2 การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ มีค่าเฉลี่ย 2.27 และ **อันดับที่ 3** ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองมี
การจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.46 ตามลำดับ

ตลาดเก่าริมคลองบางพระ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของตลาดเก่าริมคลองบางพระ ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ตลาดเก่าริมคลองบางพระ มีศักยภาพด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.4 9 ส่วนความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.2 4 และการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.09 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพอใจในมิติไม่ตรีจากชุมชนท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.73 **อันดับที่ 2** ความพอใจในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ย 3.18 **อันดับที่ 3** ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว ความพอใจในบริการ และความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.09 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ตลาดเก่าริมคลองบางพระมีการร่วมทำกิจกรรม เช่น การเดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ วิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.46 **อันดับที่ 2** มีการบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.09 **อันดับที่ 3** การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนศักยภาพด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.82 **อันดับที่ 2** ตลาดเก่าริมคลองบางพระ มีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.55 และ **อันดับที่ 3** การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ มีค่าเฉลี่ย 3.09 ตามลำดับ

โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของโบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต มีศักยภาพด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.26 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.42 และด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 2.00 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.91 **อันดับที่ 2** ความพอใจในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ย 3.36 **อันดับที่ 3** ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว ความพอใจในบริการ และความพอใจในมิติไม่ตรีจากชุมชนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.00 ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอตมีการร่วมทำกิจกรรม เช่น การเดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ วิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.82 **อันดับที่ 2** มีการบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.46 **อันดับที่ 3** การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.00 ส่วนศักยภาพด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอตมีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2.00

วัดโยธานิมิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของวัดโยธานิมิต ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดโยธานิมิตมีศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.9 4 ส่วนด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 2.87 และด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 2.27 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว ความพอใจในบริการ และความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.00 **อันดับที่ 2** ความพอใจในการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ย 2.73 **อันดับที่ 3** ความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 2.64 ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.18 **อันดับที่ 2** วัดโยธานิมิตมีการทำกิจกรรมร่วม เช่น การเดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ดูนกวิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 3** มีการบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.6 4 ส่วนศักยภาพด้าน ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า วัดโยธานิมิตมีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.64 **อันดับที่ 2** มีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.18 และ **อันดับที่ 3** การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ มีค่าเฉลี่ย 2.00 ตามลำดับ

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีศักยภาพด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.7 1 ส่วนด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.52 และด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.49 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.09 **อันดับที่ 2** ความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 3.91 **อันดับที่ 3** ความพอใจในการบริหารจัดการ และความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.55 ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีการทำกิจกรรมร่วม เช่น การเดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ดูนกวิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.09 **อันดับที่ 2** มีการบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.73 **อันดับที่ 3** ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.63 ส่วนศักยภาพด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว และมีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.55 **อันดับที่ 2** การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ มีค่าเฉลี่ย 3.46 ตามลำดับ

สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของสถานีวิจัยป่าชายเลน ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีศักยภาพด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.55 ส่วนด้านการมีส่วนร่วม ในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.85 และด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 2.33 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพอใจในการบริหารจัดการ เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.91 **อันดับที่ 2** ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.82 **อันดับที่ 3** ความพอใจในบริการ และความพอใจในความสะอาดและปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.46 ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีการทำกิจกรรมร่วม เช่น การเดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ภูมิวิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.36 **อันดับที่ 2** มีการบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 3** ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.18 ส่วนศักยภาพด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.64 **อันดับที่ 2** สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว และมีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.18 ตามลำดับ

น้ำตกสะพานหิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของน้ำตกสะพานหิน ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าน้ำตกสะพานหิน มีศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม ในแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.79 ส่วนด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 2.67 และด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 2.242 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.18 **อันดับที่ 2** ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.09 **อันดับที่ 3** ความพอใจในบริการ มีค่าเฉลี่ย 2.64 ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า น้ำตกสะพานหินมีการทำกิจกรรมร่วม เช่น การเดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ภูมิวิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.18 **อันดับที่ 2** มีการบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.82 **อันดับที่ 3** ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.36 ส่วนศักยภาพด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า น้ำตกสะพานหินมีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.36 **อันดับที่ 2** น้ำตกสะพานหินมีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 2.27 **อันดับที่ 3** การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ มีค่าเฉลี่ย 2.09 ตามลำดับ

ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของล่องแก่งคลองห้วยแร้ง ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีศักยภาพด้านความเข้มข้นของชุมชนและวัฒนธรรมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 3.87 และด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.42 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.55 **อันดับที่ 2** ความพอใจในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ย 4.18 **อันดับที่ 3** ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.82 ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีการทำกิจกรรมร่วม เช่น การเดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ดูนกวิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 4.00 **อันดับที่ 2** ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.18 **อันดับที่ 3** มีการบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.09 ส่วนศักยภาพด้านความเข้มข้นของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า ล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.00 ตามลำดับ

หาดลานทราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของหาดลานทราย ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหาดลานทรายมีศักยภาพด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.95 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.35 และด้านความเข้มข้นของชุมชนและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 1.85 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.27 **อันดับที่ 2** ความพอใจในบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.09 **อันดับที่ 3** ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.00 ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า หาดลานทราย มีการทำกิจกรรมร่วม เช่น การเดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ดูนกวิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.73 **อันดับที่ 2** มีการบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.55 **อันดับที่ 3** ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 1.8 2 ส่วนศักยภาพด้านความเข้มข้นของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 1.9 1 **อันดับที่ 2** หาดลานทรายมีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว และมีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 1.82 ตามลำดับ

2.2.7 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านศิลปวัฒนธรรม

จากการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านเศรษฐกิจและสังคม นำเสนอโดยใช้ตาราง 21

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านศิลปวัฒนธรรม จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพด้าน ศิลปวัฒนธรรม	1		3		4		5		6		7	
	$\bar{X}_1$	SD	$\bar{X}_3$	SD	$\bar{X}_4$	SD	$\bar{X}_5$	SD	$\bar{X}_6$	SD	$\bar{X}_7$	SD
มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	4.00	0.45	3.00	0.00	3.27	0.65	3.36	0.51	3.09	0.30	3.27	0.30
มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบค้นได้	4.18	0.60	3.91	0.30	3.46	0.69	3.00	0.00	3.91	0.30	3.73	0.47
มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม	4.18	0.41	3.36	0.51	3.73	0.47	3.18	0.60	3.55	0.52	3.46	0.52
มีความผูกพันต่อท้องถิ่น	4.55	0.52	3.73	0.79	4.09	0.70	4.09	0.54	3.46	0.52	4.18	0.60
เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ด้วยความยินดี	4.33	0.50	3.55	0.52	3.36	1.03	3.55	0.52	3.18	0.41	3.46	0.69
รวม	4.09	0.46	3.51	0.26	3.58	0.32	3.44	0.18	3.44	0.22	3.55	0.27

จากตาราง 21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว 6 แห่ง ได้แก่ วัดบุปผาราม (1) วัดไผ่ล้อม (3) ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (4) ตลาดเก่าริมคลองบางพระ (5) โบราณสถานจวนเร ชิดังกัมปอต (6) วัดโยธานิมิต (7) โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวได้ ดังนี้

วัดบุปผาราม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมของ วัดบุปผาราม อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 4.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดบุปผารามเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ความผูกพันต่อท้องถิ่นมากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.55 **อันดับที่ 2** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต มีค่าเฉลี่ย 4.33 และ **อันดับที่ 3** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ ประเพณีที่สืบค้นได้ และมีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.18 ตามลำดับ

วัดไผ่ล้อม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.5 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า วัดไผ่ล้อมเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้ มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.91 **อันดับที่ 2** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.73 และ**อันดับที่ 3** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต มีค่าเฉลี่ย 3.55 ตามลำดับ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ความผูกพันต่อท้องถิ่นมากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 **อันดับที่ 2** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.73 และ**อันดับที่ 3** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้ มีค่าเฉลี่ย 3.46 ตามลำดับ

ตลาดเก่าริมคลองบางพระ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.4 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตลาดเก่าริมคลองบางพระเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ความผูกพันต่อท้องถิ่น มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 **อันดับที่ 2** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.55 และ **อันดับที่ 3** เป็นเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต มีค่าเฉลี่ย 3.36 ตามลำดับ

โบราณสถานจวนเรชชิงกัมปอด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.4 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าโบราณสถานจวนเรชชิงกัมปอด เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ความผูกพันต่อท้องถิ่นมากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.91 **อันดับที่ 2** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.55 และ**อันดับที่ 3** เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ความผูกพันต่อท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.46 ตามลำดับ

วัดโยธานิมิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้าน ศิลปวัฒนธรรม อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามเห็นว่า วัดโยธานิมิตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ความผูกพันต่อท้องถิ่นมากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.18 **อันดับที่ 2** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้ มีค่าเฉลี่ย 3.73 และ **อันดับที่ 3** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความ งดงามด้านศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.46 ตามลำดับ

2.2.8 ผลการวิเคราะห์ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้าน ธรรมชาติ

จากผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านธรรมชาติ นำเสนอโดยใช้ตาราง 22

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านธรรมชาติ จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ ด้านธรรมชาติ	2		8		9		10		11		12	
	$\bar{X}_2$	SD	$\bar{X}_8$	SD	$\bar{X}_9$	SD	$\bar{X}_{10}$	SD	$\bar{X}_{11}$	SD	$\bar{X}_{12}$	SD
มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	4.00	0.00	3.80	0.63	3.91	0.30	3.00	0.45	4.09	0.30	3.00	0.00
มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ	3.67	0.58	4.18	0.60	4.00	0.00	2.91	0.54	4.09	0.30	3.00	0.00
มีทัศนียภาพที่สวยงาม	3.00	0.00	4.00	0.45	4.00	0.00	3.09	0.30	4.00	0.00	3.00	0.00
รวม	3.56	0.19	3.88	0.54	3.97	0.10	3.00	0.37	4.06	0.14	3.00	0.00

จากตาราง 28 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว 6 แห่ง ได้แก่ สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว (2) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน (8) สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) (9) น้ำตกสะพานหิน (10) ล่องแก่งคลองห้วยแร่ (11) หาดลานทราย (12) โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวได้ ดังนี้

สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านธรรมชาติ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.88 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มากที่สุด เป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 อันดับที่ 2 คือ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 4.67 และอันดับที่ 3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม ค่าเฉลี่ย 3.00 ตามลำดับ

ศูนย์ศึกษารรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านธรรมชาติ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.88 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศูนย์ศึกษารรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดในเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติมากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.18 **อันดับที่ 2** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีค่าเฉลี่ย 4.00 และ **อันดับที่ 3** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ค่าเฉลี่ย 3.80 ตามลำดับ

สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านธรรมชาติ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 **อันดับที่ 2** เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีค่าเฉลี่ย 3.91 ตามลำดับ

น้ำตกสะพานหิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านธรรมชาติ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าน้ำตกสะพานหินเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.09 **อันดับที่ 2** เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีค่าเฉลี่ย 3.00 และ **อันดับที่ 3** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 2.91 ตามลำดับ

ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านธรรมชาติ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าล่องแก่งคลองห้วยแร้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 **อันดับที่ 2** เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ

หาดลานทราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านธรรมชาติ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหาดลานทรายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.00

2.2.9 ผลการวิเคราะห์ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านเกษตร

จากผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านเกษตร นำเสนอโดยใช้ตาราง 23

ตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการเกษตร จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ ด้านการเกษตร	2		10		11		12	
	$\bar{X}_2$	SD	$\bar{X}_{10}$	SD	$\bar{X}_{11}$	SD	$\bar{X}_{12}$	SD
มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	3.13	0.35	3.00	-	3.00	-	3.18	0.41
มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี	3.25	0.46	2.00	-	3.00	-	3.10	0.57
เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน	3.88	0.35	2.00	-	3.00	-	3.50	0.67
รวม	3.42	0.30	2.33	-	3.00	-	2.77	1.02

จากตาราง 23 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว 4 แห่ง ได้แก่ สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว (2) น้ำตกสะพานหิน (10) ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง (11) หาดลานทราย (12) โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวได้ ดังนี้

สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการเกษตร อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.88 **อันดับที่ 2** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี มีค่าเฉลี่ย 3.25 และ**อันดับที่ 3** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีค่าเฉลี่ย 3.13 ตามลำดับ

น้ำตกสะพานหิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการเกษตร อยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าน้ำตกสะพานหินเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนมากที่สุด **เป็นอันดับ 1** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 2** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.00 ตามลำดับ

ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการเกษตร อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าล่องแก่งคลองห้วยแร้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากันทุกข้อ คือ 3.00 ตามลำดับ

หาดลานทราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการเกษตร อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหาดลานทรายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนมากที่สุด เป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ย 3.50 อันดับที่ 2 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีค่าเฉลี่ย 3.18 และ อันดับที่ 3 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ค่าเฉลี่ย 3.10 ตามลำดับ

2.2.10 ผลการวิเคราะห์ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านบริหารและการจัดการ

จากผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านบริหารและการจัดการ นำเสนอโดยใช้ตาราง 24

ตาราง 24 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการบริหารและการจัดการ จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ ด้านการบริหารและการจัดการ	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	$\bar{X}_1$	SD	$\bar{X}_2$	SD	$\bar{X}_3$	SD	$\bar{X}_4$	SD	$\bar{X}_5$	SD	$\bar{X}_6$	SD	$\bar{X}_7$	SD	$\bar{X}_8$	SD	$\bar{X}_9$	SD	$\bar{X}_{10}$	SD	$\bar{X}_{11}$	SD	$\bar{X}_{12}$	SD
การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก มีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่ง ท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ	3.20	0.42	2.18	0.41	3.00	0.00	2.90	1.10	2.70	0.48	3.55	0.69	2.82	0.41	3.30	0.48	3.91	0.30	2.09	0.30	2.27	0.47	1.91	0.30
รวม	2.77	0.52	2.59	0.20	3.32	0.25	3.18	0.68	2.82	0.41	2.91	0.49	2.91	0.20	3.09	0.70	3.46	0.15	2.36	0.45	2.64	0.23	2.46	0.15
ให้ความสำคัญต่อชีวิตและ ทรัพย์สิน มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่าง เหมาะสม มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทา สาธารณภัย มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล	2.27	0.47	2.82	0.60	2.46	0.52	3.09	0.30	2.27	0.65	2.09		2.18	0.41	2.82	0.87	2.91	0.30	2.18	0.60	2.91	0.30	2.00	0.00
รวม	2.36	0.13	2.50	0.30	2.36	0.13	2.36	0.38	2.61	0.52	2.27	0.14	2.21	0.15	2.89	0.90	2.52	0.14	2.14	0.45	2.46	0.10	2.16	0.13
การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกใน คุณค่าของการท่องเที่ยว มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่	2.36	0.51	2.64	0.51	2.09	0.30	2.00	0.78	2.64	0.51	2.18	0.41	2.00	0.00	3.00	1.00	2.18	0.41	2.09	0.30	2.55	0.52	1.91	0.30
รวม	2.18	0.25	2.32	0.25	2.05	0.15	1.96	0.65	2.41	0.38	2.09	0.20	2.00	0.00	2.91	1.02	2.18	0.34	2.09	0.30	2.68	0.41	1.91	0.20
ภาพรวม 3 ด้าน	2.42	0.10	2.48	0.18	2.52	0.11	2.47	0.43	2.61	0.37	2.39	0.14	2.33	0.08	2.94	0.82	2.67	0.13	2.18	0.40	2.56	0.15	2.17	0.08

จากตาราง 24 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้านการบริหารและการจัดการ โดยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว 12 แห่ง ได้แก่ วัดบุปผาราม (1) สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว (2) วัดไผ่ล้อม (3) ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (4) ตลาดเก่าริมคลองบางพระ (5) โบราณสถานจวนเรชิตังกำปอด (6) วัดโยธานิมิต (7) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปรตใน (8) สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) (9) น้ำตกสะพานหิน (10) ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง (11) หาดลานทราย (12) โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวได้ ดังนี้

วัดบุปผาราม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารและการจัดการในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดบุปผารามมีศักยภาพด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.77 รองลงมาเป็นด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.36 และสุดท้ายด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.18 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดบุปผารามมีการจัดหาป้ายเพื่ออธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.20 **อันดับที่ 2** วัดบุปผารามมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ มีค่าเฉลี่ย 2.636 ส่วนด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดบุปผาราม มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล มากที่สุด เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.91 **อันดับที่ 2** วัดบุปผารามมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึงมีค่าเฉลี่ย 2.27 และ**อันดับที่ 3** วัดบุปผาราม มีการติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 2.18 และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของวัดบุปผารามสำคัญ เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.36 **อันดับที่ 2** การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย 2.00

สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพ ด้านการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว มีศักยภาพ ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.59 รองลงมาเป็นด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.50 และสุดท้ายด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.32 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถมากที่สุด เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 2** มีการจัดหาป้ายเพื่ออธิบายข้อมูลของสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว มีค่าเฉลี่ย 2.18 ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาวมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.91 **อันดับที่ 2** สวนผลไม้บ้าน

ห้วงน้ำขาวมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึงมีค่าเฉลี่ย 2.82 และอันดับที่ 3 สวนผลไม้บ้านห้วงน้ำขาวมีการติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 2.18 ตามลำดับ และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของสวนผลไม้บ้านห้วงน้ำขาวสำคัญเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.64 อันดับที่ 2 การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย 2.00 ตามลำดับ

วัดไผ่ล้อม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดไผ่ล้อมมีศักยภาพด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.32 รองลงมาเป็นด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.36 และสุดท้ายด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.05 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดไผ่ล้อมมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถมากที่สุด เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.64 อันดับที่ 2 มีการจัดหาป้ายเพื่ออธิบายข้อมูลของวัดไผ่ล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.00 ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัย ต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดไผ่ล้อมมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.91 อันดับที่ 2 วัดไผ่ล้อมมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึงมีค่าเฉลี่ย 2.46 และอันดับที่ 3 วัดไผ่ล้อมมีการติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 2.09 ตามลำดับ และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของวัดไผ่ล้อมสำคัญเป็น อันดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.09 อันดับที่ 2 การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย 2.00 ตามลำดับ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศาลเจ้าพ่อหลักเมืองมีศักยภาพด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.32 รองลงมาเป็นด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.36 และสุดท้ายด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 1.96 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดไผ่ล้อมมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถมากที่สุด เป็น อันดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.73 อันดับที่ 2 มีการจัดหาป้ายเพื่ออธิบายข้อมูลของศาลเจ้าพ่อหลักเมือง มีค่าเฉลี่ย 2.90 ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศาลหลักเมืองมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง เป็น อันดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.09 อันดับที่ 2 ศาลหลักเมืองมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล มีค่าเฉลี่ย 2.36 และอันดับที่ 3 ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง มีการติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 2.09 ตามลำดับ และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของ

การท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสำคัญเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.00 อันดับที่ 2 การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย 1.91 ตามลำดับ

ตลาดเก่าริมคลองบางพระ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตลาดเก่าริมคลองบางพระ มีศักยภาพด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.82 รองลงมาเป็นด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.61 และสุดท้ายด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.41 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าคลองบางพระมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถมากที่สุด เป็น อันดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.18 อันดับที่ 2 มีการจัดหาป้ายเพื่ออธิบายข้อมูลของตลาดเก่าริมคลองบางพระมีค่าเฉลี่ย 2.70 ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตลาดเก่าริมคลองบางพระ มีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.09 อันดับที่ 2 ตลาดเก่าริมคลองบางพระ มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล มีค่าเฉลี่ย 2.82 และอันดับที่ 3 ตลาดเก่าริมคลองบางพระ มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอทั่วถึง และตลาดเก่าริมคลองบางพระ มีการติดตั้งป้ายสัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือ 2.27 ตามลำดับ และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของตลาดเก่าริมคลองบางพระสำคัญเป็น อันดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.64 อันดับที่ 2 การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย 2.18 ตามลำดับ

โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพ ด้านการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าโบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต มีศักยภาพด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.9 1 รองลงมาเป็นด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.27 และ สุดท้ายด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.09 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีการจัดหาป้ายเพื่ออธิบายข้อมูลของโบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอตมากที่สุด เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.55 อันดับที่ 2 โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอตมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถมีค่าเฉลี่ย 2.27 ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าโบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการ ปฐมพยาบาล เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.91 อันดับที่ 2 โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอทั่วถึง และมีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.09 และอันดับที่ 3

โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต มีการติดตั้งป้ายสัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 ตามลำดับ และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของโบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต สำคัญเป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.18 **อันดับที่ 2** การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย 2.00 ตามลำดับ

วัดโยธานิมิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพ ด้านการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.33 เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดโยธานิมิตมีศักยภาพด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.9 1 รองลงมาเป็นด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.2 1 และ สุดท้ายด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.00 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดโยธานิมิตมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถมากที่สุด เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 2** มีการจัดหาป้ายเพื่ออธิบาย ข้อมูลของวัดโยธานิมิต มีค่าเฉลี่ย 2.82 ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดโยธานิมิตมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.64 **อันดับที่ 2** วัดโยธานิมิตมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอทั่วถึง มีค่าเฉลี่ย 2.18 และ **อันดับที่ 3** วัดโยธานิมิตมีการติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม และมีการ จัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือ 2.00 ตามลำดับ และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของวัดโยธานิมิต และการจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย เท่ากันคือ 2.00 ตามลำดับ

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างมี ความคิดเห็นต่อศักยภาพ ด้านการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปาน กลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศูนย์ศึกษา ธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีศักยภาพด้าน การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด โดยมี ค่าเฉลี่ย 3.09 รองลงมาเป็นด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มี ค่าเฉลี่ย 2.91 และสุดท้ายด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.89 ตามลำดับ เมื่อ พิจารณาเฉพาะด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการจัดหา ป้ายเพื่ออธิบายข้อมูลของศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดในมากที่สุด เป็น **อันดับ 1** มี ค่าเฉลี่ย 3.30 **อันดับที่ 2** ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีสิ่งอำนวยความสะดวก เพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถมีค่าเฉลี่ย 3.18 ตามลำดับ ส่วนด้าน ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชาย เลนบ้านเปร็ดใน มีการติดตั้งป้ายสัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00

อันดับที่ 2 ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ บรรเทาสาธารณภัย มีค่าเฉลี่ย 2.91 และ**อันดับที่ 3** ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอทั่วถึง และมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล และมีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือ 2.82 ตามลำดับ และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน บ้านเปร็ดใน สำคัญเป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 2** การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย 2.82 ตามลำดับ

สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพ ด้านการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 2.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีศักยภาพด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.4 6 รองลงมาเป็นด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.52 และสุดท้ายด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.18 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการจัดหาป้ายเพื่ออธิบายข้อมูลของ สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มากที่สุด เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.91 **อันดับที่ 2** สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถมีค่าเฉลี่ย 3.00 ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอทั่วถึงเป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.909 **อันดับที่ 2** สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล มีค่าเฉลี่ย 2.82 และ **อันดับที่ 3** มีการติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 2.27 ตามลำดับ และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของ สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) และการจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือ 2.18 ตามลำดับ

น้ำตกสะพานหิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพ ด้านการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าน้ำตกสะพานหินมีศักยภาพด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.36 รองลงมาเป็นด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินมีค่าเฉลี่ย 2.14 และสุดท้ายด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.09 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าน้ำตกสะพานหินมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ มากที่สุด เป็น **อันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.64 **อันดับที่ 2** มีการจัดหาป้าย

เพื่ออธิบายข้อมูลของน้ำตกสะพานหิน มีค่าเฉลี่ย 2.09 ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าน้ำตกสะพานหินมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอทั่วถึง และมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.18 **อันดับที่ 2** น้ำตกสะพานหินมีการติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม และมีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.09 ตามลำดับ และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของน้ำตกสะพานหิน และมีการจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.09

ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพ ด้านการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีศักยภาพด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.68 รองลงมาเป็นด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 2.64 และ สุดท้ายด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.14 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 2** มีการจัดหาป้ายเพื่ออธิบายข้อมูลของล่องแก่งคลองห้วยแร้ง มีค่าเฉลี่ย 2.27 ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอทั่วถึง และมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.91 **อันดับที่ 2** ล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีการติดตั้งป้ายสัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม และมีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.00 ตามลำดับ และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าล่องแก่งคลองห้วยแร้งมีการจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ **เป็นอันดับที่ 1** มีค่าเฉลี่ย 2.82 **อันดับที่ 2** การมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของล่องแก่งคลองห้วยแร้ง มีค่าเฉลี่ย 2.55 ตามลำดับ

หาดลานทราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” มีค่าเฉลี่ย 2.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหาดลานทราย มีศักยภาพด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.46 รองลงมาเป็นด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ย 2.16 และ สุดท้ายด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 1.91 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหาดลานทรายมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ มากที่สุด **เป็นอันดับ 1** มีค่าเฉลี่ย 3.00 **อันดับที่ 2** มีการจัดหาป้ายเพื่ออธิบายข้อมูลของหาดลานทราย มีค่าเฉลี่ย 1.91 ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและ

ทรัพย์สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหาดลานทรายมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.64 อันดับที่ 2 หาดลานทรายมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอทั่วถึงมีการติดตั้งป้ายสัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม และมีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.00 ตามลำดับ และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหาดลานทราย มีการจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ และมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของหาดลานทราย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.55

2.3 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

จากแบบสอบถามจากภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยสรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอโดยใช้ตาราง 25

ตาราง 25 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ควรเพิ่มป้ายแสดงเส้นทางการท่องเที่ยว และไม่ควรเว้นระยะให้ห่างกันมากเกินไป และควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	6	12.77
ป้ายบรรยาย อธิบายประวัติของแหล่งท่องเที่ยวควรปรับปรุง ดูแลเนื่องจากเก่ามาก	3	6.38
ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ กับชุมชนท้องถิ่น	2	4.26
ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ และการให้บริการของเจ้าหน้าที่	2	4.26
ควรมีหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการอย่างจริงจัง	2	4.26
หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควมเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น	2	4.26
ดูแลเรื่องความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว และเพิ่มจุดวางถังขยะเพิ่มขึ้น	5	10.64
เพิ่มช่องทาง และข่าวสารการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่คนท้องถิ่น	5	10.64

ตาราง 25 (ต่อ)

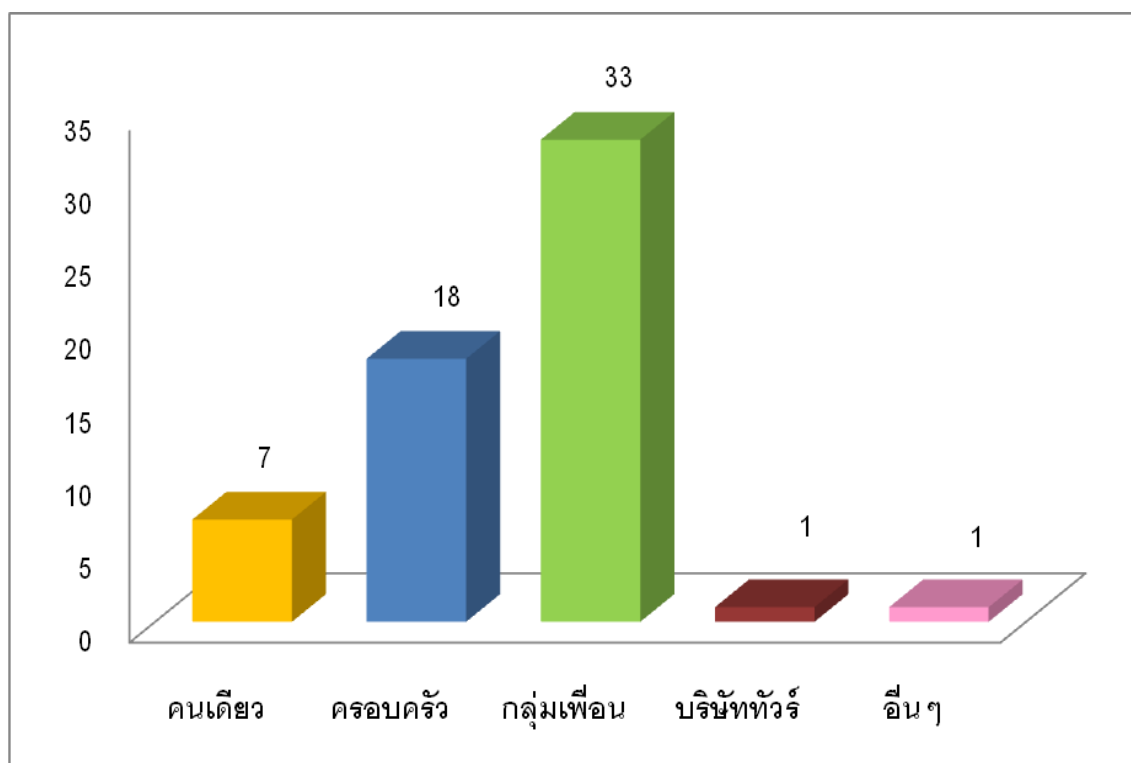
ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานที่ท่องเที่ยวขาดการบูรณะ และดูแลรักษา ทำให้ดูทรุดโทรม เนื่องจากงบประมาณในการพัฒนาไม่ต่อเนื่อง	4	8.51
ดูแล ปรับปรุงและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว ทั้งถนน และทางเดินภายในสถานที่ท่องเที่ยว	4	8.51
เพิ่มสถานที่จอดรถตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	4	8.51
ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ และหน่วยบริการดูแลนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	3	6.38
อนุรักษ์วิถีชีวิตท้องถิ่นให้คงเดิมมากที่สุดควบคู่ไปกับการพัฒนา	3	6.38
จัดระเบียบร้านค้าตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	1	2.13
เพิ่มจำนวนห้องน้ำตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	1	2.13

3. ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ดังรายละเอียดในตาราง 26-33

ตาราง 26 แสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของ “นักท่องเที่ยว” ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามลักษณะการเดินทาง

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะการท่องเที่ยว		
เที่ยวคนเดียว	7	11.67
เที่ยวกับครอบครัว	18	30.00
เที่ยวกับกลุ่มเพื่อน	33	55.00
เที่ยวกับบริษัททัวร์	1	1.67
อื่นๆ	1	1.67
รวม	60	100.00

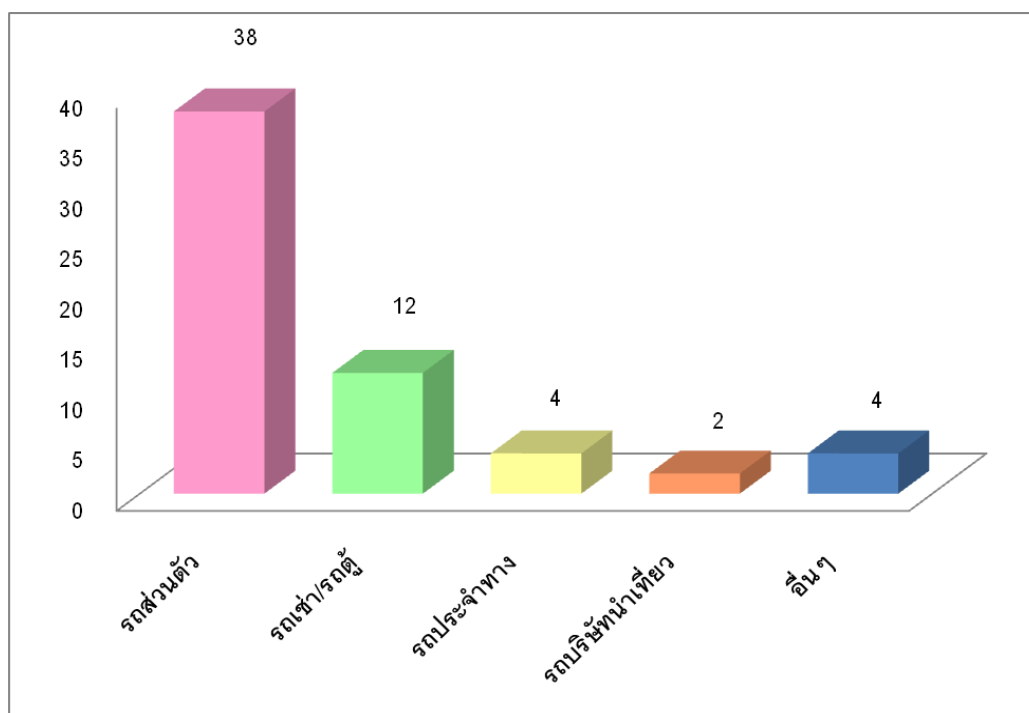

ภาพประกอบ 55 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามลักษณะการเดินทาง

จากตาราง 26 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 60 คน นิยมการเดินทางไปท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด มีจำนวน 33 คน รองลงมานิยมเดินทางไปท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัว จำนวน 18 คน ชอบเดินทางท่องเที่ยวคนเดียว จำนวน 7 คน และสุดท้ายเดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับบริษัททัวร์และมีลักษณะการเดินทางแบบอื่น มีจำนวนเท่ากันคือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 30.00 11.67 และ 1.67 ตามลำดับ

ตาราง 27 แสดงพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของ “นักท่องเที่ยว” ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พาหนะที่ใช้ในการการเดินทาง		
รถยนต์ส่วนตัว	38	63.33
รถเช่า / รถตู้	12	20.00
รถโดยสารประจำทาง	4	6.67
รถยนต์บริษัทนำเที่ยว	2	3.33
อื่นๆ	4	6.67
รวม	60	100.00

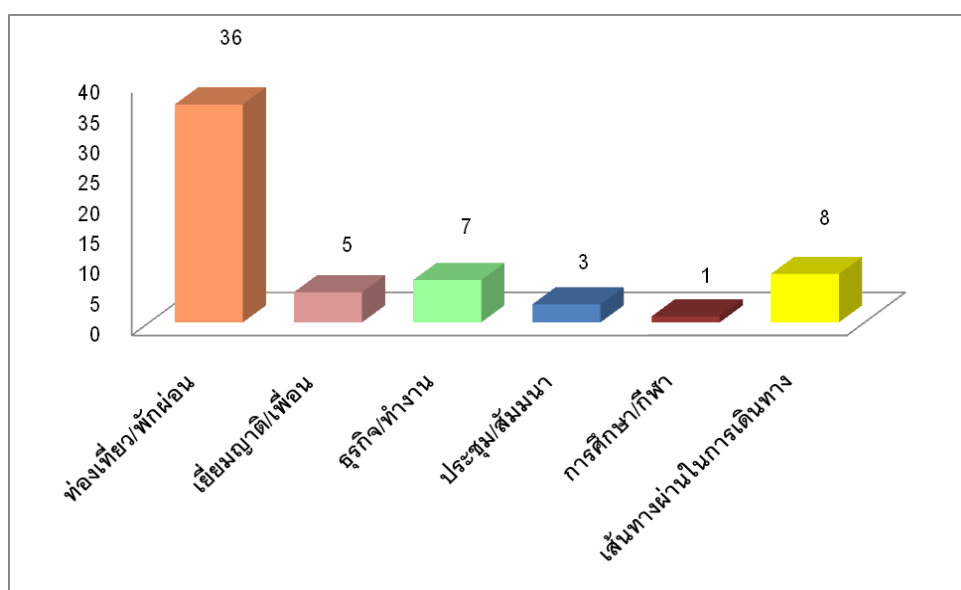

ภาพประกอบ 56 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

จากตาราง 27 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 60 คน นิยมเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด มีจำนวน 38 คน รองลงมาคือ ใช้รถเช่า/รถตู้ในการเดินทาง จำนวน 12 คน ใช้รถประจำทางและเดินทางโดยพาหนะอย่างอื่น จำนวนเท่ากันคือ 4 คนและสุดท้ายใช้รถของบริษัทนำเที่ยว จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 20.00 6.67 และ 3.33 ตามลำดับ

ตาราง 28 แสดงพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของ “นักท่องเที่ยว” ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามวัตถุประสงค์การเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว		
ต้องการท่องเที่ยว / พักผ่อน	36	60.00
ต้องการเยี่ยมญาติ / เพื่อน	5	8.33
ต้องการติดต่อธุรกิจ / ทำงาน	7	11.67
ต้องการประชุม / สัมมนา	3	5.00
ต้องการศึกษา / การกีฬา	1	1.67
เป็นทางผ่านในการเดินทาง	8	13.33
รวม	60	100.00

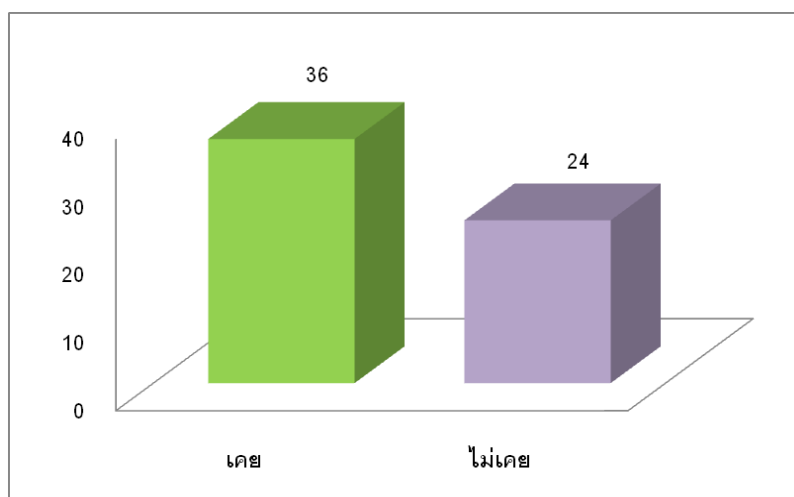

ภาพประกอบ 57 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามวัตถุประสงค์การเดินทางท่องเที่ยว

จากตาราง 28 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 60 คน มีวัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยมีความต้องการมาท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด จำนวน 36 คน รองลงมาคือ เป็นเส้นทางผ่านในการเดินทาง จำนวน 8 คน ทำธุรกิจและทำงานในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวน 7 คน เดินทางมาเยี่ยมเพื่อนและญาติ จำนวน 5 คน เดินทางมาประชุม/สัมมนา จำนวน 3 คน และสุดท้ายมาศึกษาต่อ/แข่งกีฬาที่จังหวัดตราด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 13.33 11.67 8.33 5.00 และ 1.67 ตามลำดับ

ตาราง 29 แสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของ “นักท่องเที่ยว” ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยจำแนกตามประสบการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดตราด

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์		
เคยมาท่องเที่ยว	36	60.00
ไม่เคยมาท่องเที่ยว	24	40.00
รวม	60	100.00

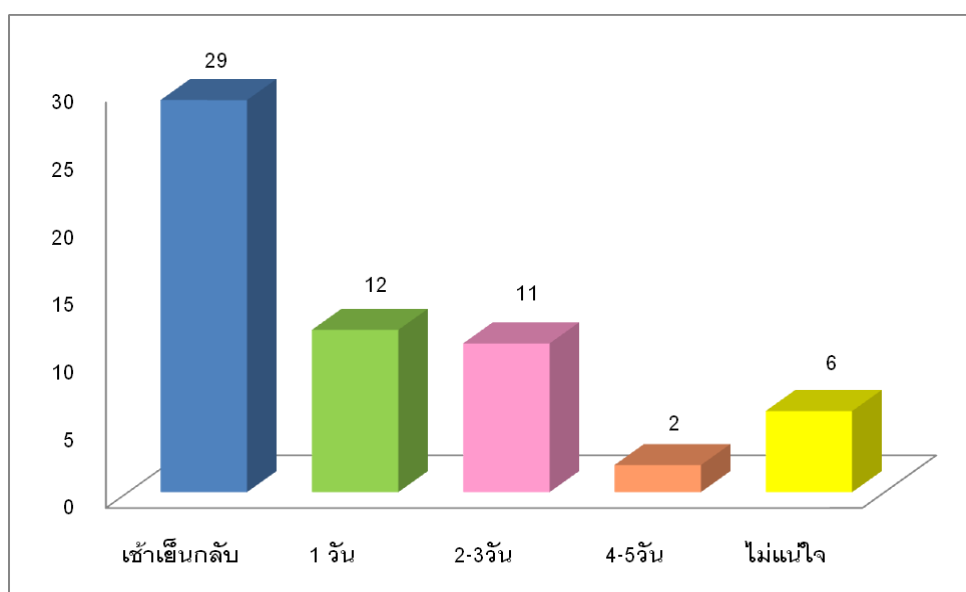

ภาพประกอบ 58 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามประสบการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดตราด

จากตาราง 29 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 60 คน เคยเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดตราด จำนวน 36 คน และไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดตราด จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และ 40.00 ตามลำดับ

ตาราง 30 แสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของ “นักท่องเที่ยว” ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลา		
ไปเช้า – เย็นกลับ	29	48.33
1 วัน	12	20.00
2 - 3 วัน	11	18.33
4 – 5 วัน	2	3.33
ไม่แน่ใจ	6	10.00
รวม	60	100.00

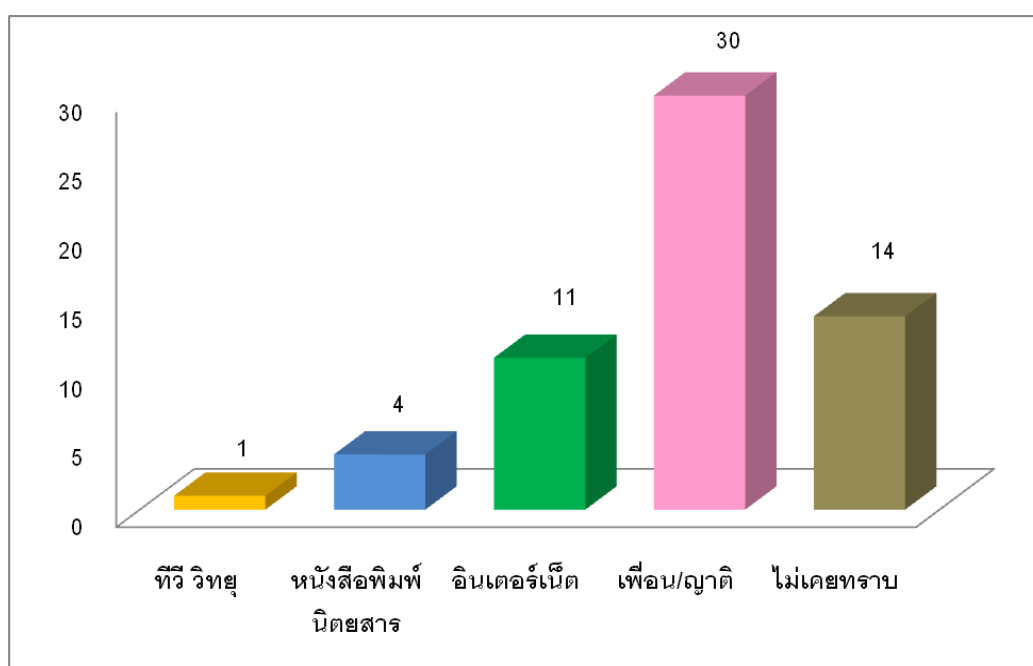

ภาพประกอบ 59 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว

จากตาราง 30 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 60 คน นิยมหรือสะดวกที่จะใช้เวลาในการท่องเที่ยวแบบเช้าไปเย็นกลับในอำเภอเมือง จังหวัดตราด มากที่สุด มีจำนวน 29 คน รองลงมาใช้เวลาโดยเฉลี่ย 1 วัน จำนวน 12 คน ใช้เวลาท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 2-3 วัน จำนวน 11 คน ไม่แน่ใจ จำนวน 6 คน และสุดท้ายใช้เวลา 4-5 วัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 48.33 20.00 18.33 10.00 และ 3.33 ตามลำดับ

ตาราง 31 แสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของ “นักท่องเที่ยว” ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง
จังหวัดตราด จำแนกตามสื่อและแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สื่อ/แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว		
โทรทัศน์ / วิทยุ	1	1.67
หนังสือพิมพ์ / นิตยสาร	4	6.67
อินเทอร์เน็ต	11	18.33
เพื่อน / ญาติ	30	50.00
ไม่เคยทราบ	14	23.33
รวม	60	100.00

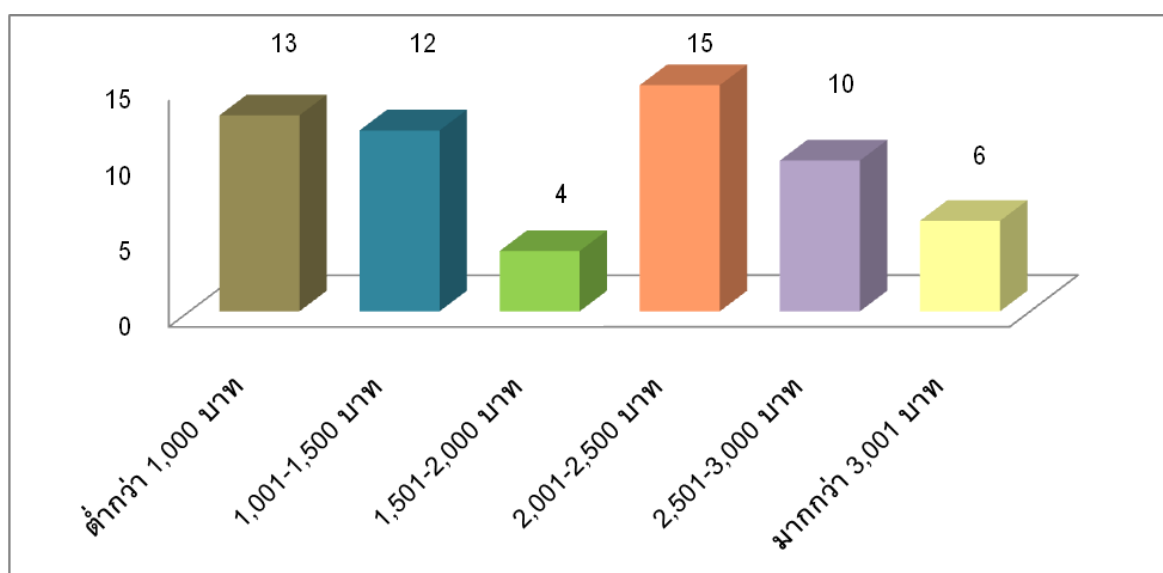

ภาพประกอบ 60 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามสื่อและแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว

จากตาราง 31 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 60 คน ทราบข่าวสารการท่องเที่ยวจาก เพื่อน/ญาติ มากที่สุด มีจำนวน 30 คน รองลงมาคือไม่ทราบข้อมูล มาก่อน จำนวน 14 คน อินเทอร์เน็ต จำนวน 11 คน หนังสือพิมพ์/นิตยสาร จำนวน 4 คน และสุดท้ายโทรทัศน์/วิทยุ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 23.33 18.33 6.67 และ 1.67 ตามลำดับ

ตาราง 32 แสดงพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของ “นักท่องเที่ยว” ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามโดยจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1,000 บาท	13	21.67
1,001 – 1,500 บาท	12	20.00
1,501 – 2,000 บาท	4	6.67
2,001 – 2,500 บาท	15	25.00
2,501 – 3,000 บาท	10	16.67
มากกว่า 3,001 บาท	6	10.00
รวม	60	100.00

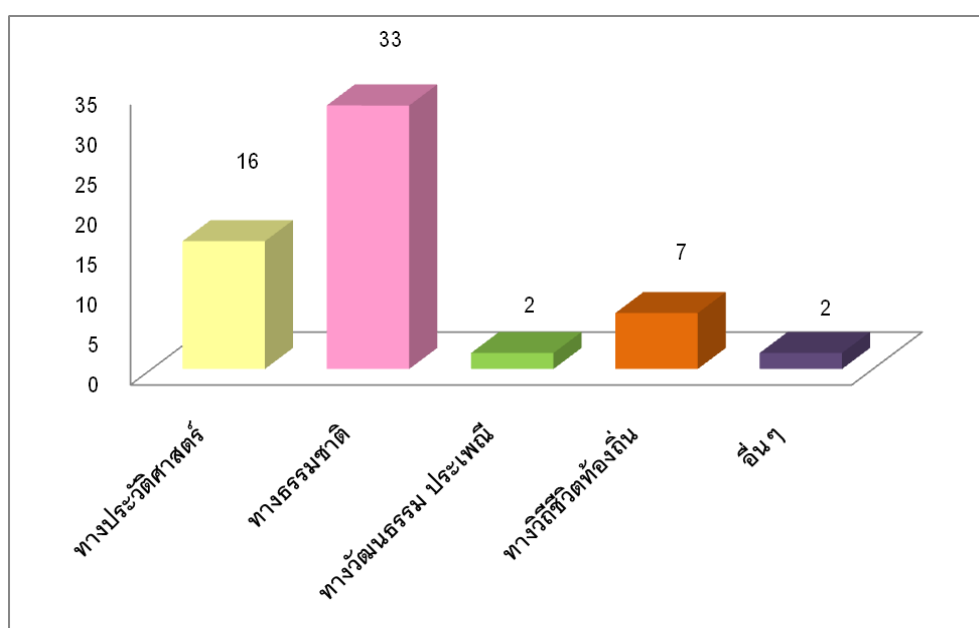

ภาพประกอบ 61 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

จากตาราง 32 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 60 คน จำแนกตามค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการท่องเที่ยวใน อำเภอเมือง จังหวัดตราด 2,001-2,500 บาท มากที่สุด จำนวน 15 คน รองลงมามีค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 1,000 บาท จำนวน 13 คน ค่าใช้จ่าย 1,001 -1,500 บาท จำนวน 12 คน ค่าใช้จ่าย 2,501-3,000 บาท จำนวน 10 คน และสุดท้ายมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 3,001 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 21.67 20.00 16.67 10.00 และ 6.67 ตามลำดับ

ตาราง 33 แสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของ “นักท่องเที่ยว” ตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำแนกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประเภทแหล่งท่องเที่ยว		
แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	16	26.67
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	33	55.00
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี	2	3.33
แหล่งท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น	7	11.67
อื่นๆ	2	3.33
รวม	60	100.00

ภาพประกอบ 62 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยว

จากตาราง 33 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 60 คน จำแนกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวชอบเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด จำนวน 33 คน รองลงมาชอบเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จำนวน 16 คน นักท่องเที่ยวชอบเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดูวิถีชีวิตท้องถิ่น จำนวน 7 คน และชอบเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ จำนวนเท่ากัน คือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 26.67 11.67 และ 3.33 ตามลำดับ

4. การนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

จากผลการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวแต่ละแห่งเข้าด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เป็นแนวทางในการท่องเที่ยว รวมถึงตอบสนองความต้องการ และความสนใจของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาประกอบในการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าว ขึ้น โดยเลือกเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพมาก และศักยภาพระดับปานกลาง ทาง การท่องเที่ยว และคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย รายได้ของนักท่องเที่ยว และสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวด้วยการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถทำได้หลายรูปแบบตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และแหล่งท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิต เป็นต้น

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผู้วิจัยได้นำเสนอนี้ นักท่องเที่ยวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตาม ความเหมาะสม และความสะดวกของตน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอชื่อสถานที่ และแผนที่ของแต่ละ เส้นทาง ดังนี้

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 ได้แก่ วัดบุปผาราม สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) และล่องแก่งคลองห้วยแร้ง ซึ่งวัดบุปผาราม โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์ และสถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) เปิดปิดเป็นเวลา ในส่วนของล่องแก่งคลองห้วยแร้งนั้นต้อง นัดหมายล่วงหน้าเท่านั้น ดังภาพประกอบ 63

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2 ได้แก่ วัดไผ่ล้อม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต และ วัดโยธานิมิต เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับผู้สนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภท ประวัติศาสตร์ และมีเวลาจำกัดในการท่องเที่ยว ดังภาพประกอบ 64

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3 ได้แก่ หาดลานทราย สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว และ ศูนย์ศึกษา ธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดไฉ ในส่วนของสวนผลไม้ไม่สามารถท่องเที่ยวได้ตามฤดูกาลเท่านั้น ดัง ภาพประกอบ 65

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4 ได้แก่ วัดบุปผาราม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ตลาดเก่าริมคลอง บางพระ สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยได้ รวบรวมแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภทไว้ในเส้นทางเดียวกัน ดังภาพประกอบ 66

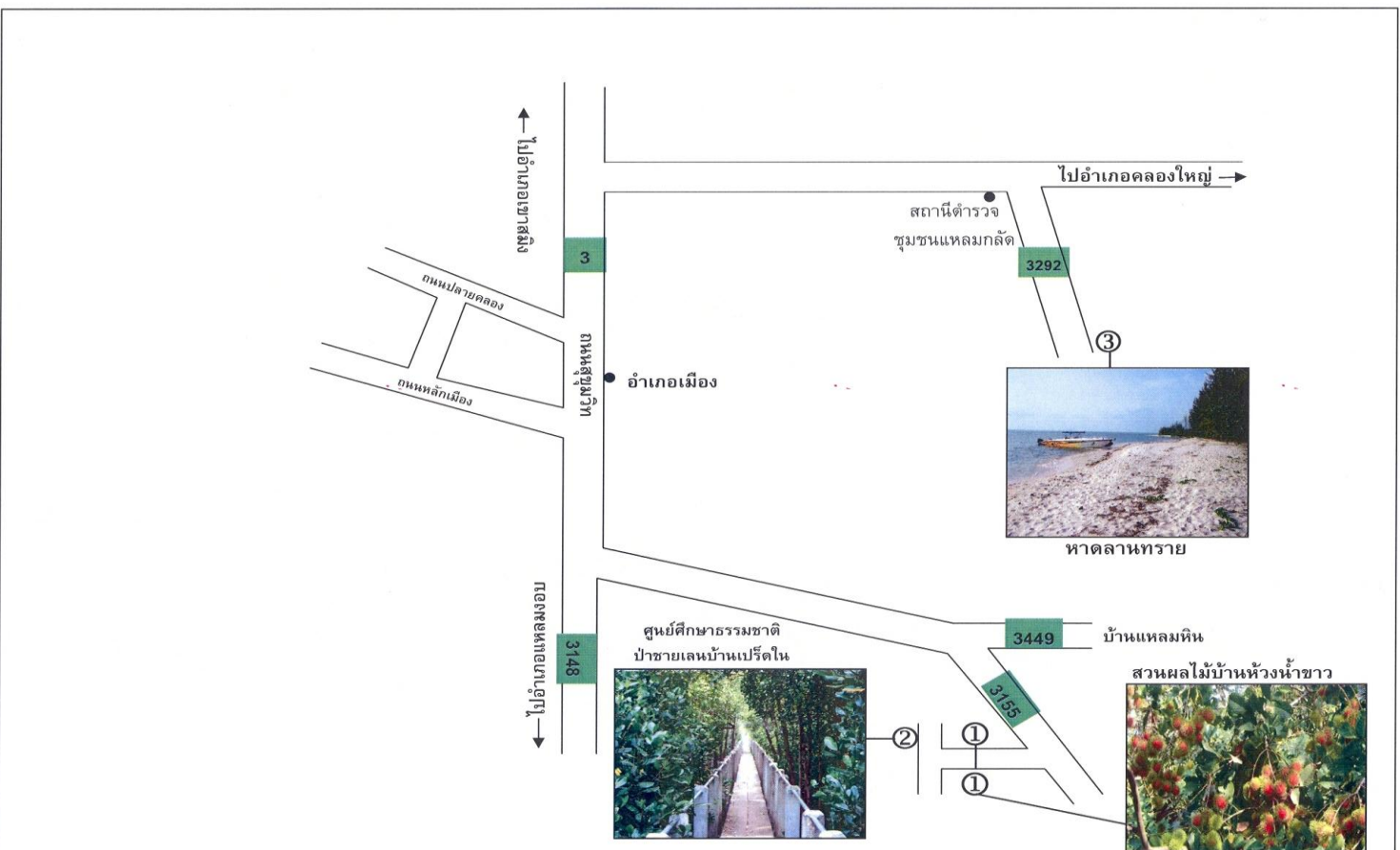

เส้นทางที่ 2

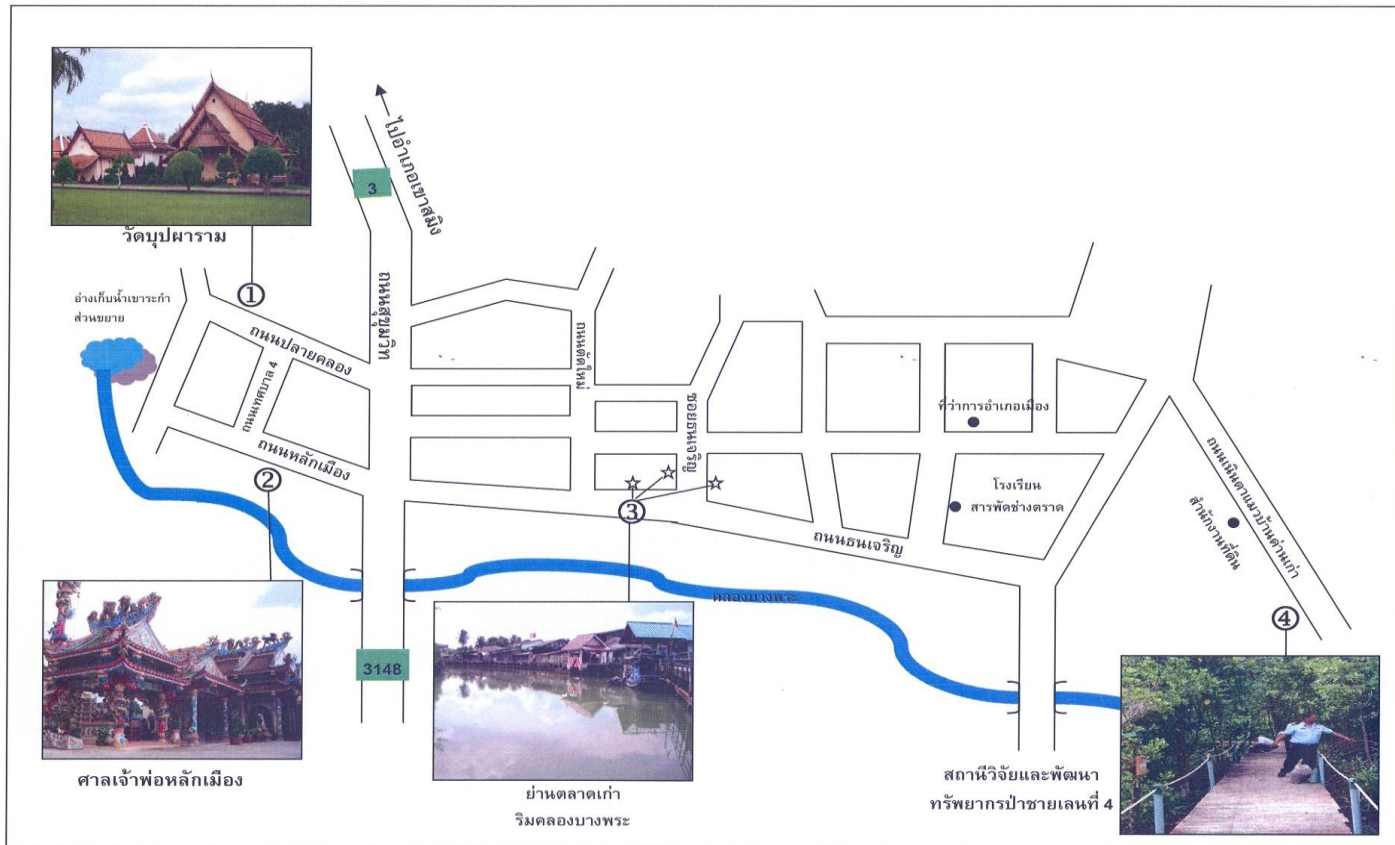
ภาพประกอบ 64 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2

เส้นทางที่ 3
ภาพประกอบ 65 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3

ภาพประกอบ 66 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4

เส้นทางที่ 4

5. ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

5.1 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเส้นทางที่ 1 แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ วัดบุปผาราม สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) และล่องแก่งคลองห้วยแร้ง ผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยมีรายละเอียดดังนี้

จุดแข็ง

เส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่มีความสะดวกในการเดินทาง ซึ่งเป็นถนนแบบ 2 เลน มีสภาพดี และปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ มีความโดดเด่นเฉพาะตัว ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังได้รับความรู้ และมีกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว และสามารถท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล

จุดอ่อน

แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งในเส้นทางนี้ค่อนข้างไกลกัน การเดินทางจึงเหมาะสำหรับผู้ที่มีรถยนต์ส่วนตัว นอกจากนี้ป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยวมีน้อย และมีลักษณะค่อนข้างเก่า ไม่ชัดเจน นักท่องเที่ยวต้องใช้เวลาสังเกต ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ถึงขยะมีไม่เพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวหากมีปริมาณมากได้ นอกจากนี้ในการเดินทางท่องเที่ยว ล่องแก่งนักท่องเที่ยวต้องติดต่อล่วงหน้า

โอกาส

แหล่งท่องเที่ยวสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้ เช่น วัดบุปผาราม สามารถเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ใกล้เคียงกันซึ่งอยู่ภายในเขตเทศบาล นอกจากนี้ยังดึงดูดให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในอำเภอนานขึ้น ตลอดจนพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย

อุปสรรค

ขาดการประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว

5.2 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเส้นทางที่ 2 แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ วัดไผ่ล้อม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง โบราณสถานจวนเรชิตังกำปอต และ วัดโยธานิมิต ผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยมีรายละเอียดดังนี้

จุดแข็ง

เส้นทางท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งมีความสะดวก ถนนมีสภาพดี และแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่ไกลกันมากนัก มีรถสาธารณะคอยให้บริการนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุดเป็นแหล่งที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ รวมถึงสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล และใช้เวลาในการท่องเที่ยวไม่มาก ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมา รวมถึงป้ายสื่อความหมายอื่นๆ

จุดอ่อน

แหล่งท่องเที่ยวบางจุด เช่น โบราณสถานจวนเรชชิงกัมปอต ถนนบางช่วงมีลักษณะแคบ และไม่มีที่จอดรถ ต้องจอดตรึงทางเท้าทำให้ไม่สะดวก และทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ นอกจากนี้ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวมีน้อย มีลักษณะเก่าขาดการดูแล แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งขาดเจ้าหน้าที่ดูแลให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

โอกาส

สามารถพัฒนาให้เป็นเส้นทาง ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตลอดจนสามารถนำเส้นทางมาใช้สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลาจำกัด นอกจากนี้เส้นทางท่องเที่ยวยังเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงแห่งอื่นได้

อุปสรรค

แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น ถนนที่แคบ รวมถึงขาดการดูแลแหล่งท่องเที่ยวจากเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตลอดจน ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง นอกจากนี้ในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารหรือคู่มือแนะนำ และแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เปิดและปิดเป็นเวลา

5 .3 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเส้นที่ 3 แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ หาดลานทราย สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว และ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน ผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยมีรายละเอียดดังนี้

จุดแข็ง

แหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางนี้นักท่องเที่ยวจะได้ชื่นชมและได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน รวมทั้งยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวมีอัธยาศัยดี มีมิตรไมตรี ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถพักในรูปแบบของโฮมสเตย์ได้ที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านห้วยน้ำขาว นอกจากนี้ระหว่างเส้นทางที่จะไปศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีนาทุ่งและต้นมะพร้าวปลูกตลอดสองข้าง

จุดอ่อน

แหล่งท่องเที่ยวคือ หาดลานทราย ระยะทางค่อนข้างไกล จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีรถยนต์ส่วนตัว เส้นทางหลักที่จะไปถึงแหล่งท่องเที่ยวมีป้ายบอก ทางน้อย และป้ายไม่ชัดเจน ถนนบางช่วงที่ไปศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีลักษณะแคบมาก นักท่องเที่ยวต้องใช้

ความระมัดระวังในการเดินทาง สำหรับสวนผลไม้ห้วยน้ำขาวไม่สามารถท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล ช่วงที่เหมาะสม คือเดือนมีนาคม ถึงเดือนมิถุนายน สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ มีไม่เพียงพอ

โอกาส

พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิต และสร้างกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย รวมถึงการสร้างศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้สนใจในการบริหารจัดการของชุมชน และศูนย์การเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ป่าชายเลน

อุปสรรค

สามารถท่องเที่ยวได้เป็นช่วงเท่านั้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านห้วยน้ำขาว เมื่อพ้นฤดูผลไม้แล้วแหล่งท่องเที่ยวจะไม่เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว

5.4 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเส้นทางที่ 4 แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ วัดบุปผาราม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ตลาดเก่าริมคลองบางพระ สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด)

จุดแข็ง

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก เนื่องจากมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมในการเดินทาง มีความเชื่อมโยงของเส้นทางท่องเที่ยว โดยที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่ไกลกัน ทำให้ประหยัดเวลาในการเดินทาง

จุดอ่อน

สาธารณูปโภคและสาธารณูปการยังมีไม่เพียงพอ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังขาดการจัดการทางด้านนี้ ทำให้ไม่เพียงพอสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวหากมีจำนวนมาก

โอกาส

พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิตของชุมชน เนื่องจาก ตลาดเก่าริมคลองบางพระ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการอนุรักษ์สิ่งก่อสร้างให้คงเดิมมากที่สุด นอกจากได้สัมผัสวิถีชีวิตแล้วของชุมชนแล้วยังได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งน่าจะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ในอนาคต ต. อีกทั้งสามารถพัฒนาให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราดได้

อุปสรรค

ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ และงบประมาณที่มีจำกัด ตลอดจนความล่าช้าทำให้เกิดการพัฒนาในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด สามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
3. เพื่อเสนอแนะเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และการเกษตร ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยใช้เกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ คือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเส้นทางสะดวก ใช้เวลาในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวไม่เกิน 1 ชั่วโมง อีกทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ซึ่งมีฐานข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารสิ่งพิมพ์ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และระบบข้อมูลรวมถึงฐานข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารสิ่งพิมพ์ ของจังหวัดตราด โดยเลือกแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงได้เลือกแหล่งท่องเที่ยวโดยวิธีเลือกแบบเจาะจงอันดับ 1 ถึง 12 แห่งแรก

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ภาครัฐ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
2. ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการบริการท่องเที่ยว โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร และร้านค้าขายของที่ระลึก
3. ประชาชนท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

4. นักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยได้เลือกไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตการณ์ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เทศกาล งานประเพณี กิจกรรม และการบริการด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

2. แบบประเมิน ได้แก่ การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยแบบประเมินนี้ได้ดัดแปลงมาจากงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎี โดยแบ่งแบบประเมินเป็น 2 ชุด โดยแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคมด้านศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติ เกษตร และด้านการบริหารจัดการ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3. นำเสนอเส้นทางท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว และข้อมูลจากการแบบประเมินศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยว มาจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความสะดวก ความปลอดภัย และความเหมาะสมของเวลา

4. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เพื่อที่ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ด้วยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัยในการลงสำรวจพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 12 แห่ง แล้วนำมาสรุปตามประเด็นเนื้อหาของการสังเกตการณ์ในภาพรวม และทำการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

2. ข้อมูลจากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการบรรยาย และใช้สถิติพรรณนาด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การวิเคราะห์ศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยวิธีการบรรยาย และใช้สถิติพรรณนาด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดค่าระดับคะแนน ใช้วิธีการให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ

3. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ และนำมาสรุปประเด็นเนื้อหาในเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ หาแนวทาง การส่งเสริมและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การตรวจสอบทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและจัดหมวดหมู่ ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการสำรวจข้อมูลดังกล่าว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด มีอยู่ 12 แห่งด้วยกัน และสามารถจำแนกได้ 3 ประเภท ดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ 1 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัดบุปผาราม วัดไผ่ล้อม วัดโยธานิมิต ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง โบราณสถานจวนเรชชิงกัมปอต และย่านตลาดเก่าริมคลองบางพระ

แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน น้ำตกสะพานหิน ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) และหาดลานทราย

แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ 3 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว

2. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 25-34 ปี มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุด อยู่ที่ระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท

3. ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

จากศึกษาข้อมูลนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวน 60 คน จำแนกตามลักษณะการเดินทาง ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง วัตถุประสงค์การเดินทาง ประสบการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดตราด ระยะเวลาในการท่องเที่ยว แหล่งข้อมูล ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว และการจัดเส้นทางท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัว และมีวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งนักท่องเที่ยว

กลุ่มดังกล่าวเคยมาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราดมาแล้ว และใช้เวลาในการท่องเที่ยว แบบไปเช้า – เย็นกลับมากที่สุด จากการศึกษาวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ รับประทานอาหารการท่องเที่ยวจากเพื่อนและญาติ โดยนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 2,001 – 2,500 บาท

จากการศึกษาวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ชื่นชอบการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มากที่สุด เป็นอันดับ 1 รองลงมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เป็นอันดับ 2 อันดับที่ 3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวิถีชีวิตท้องถิ่น อันดับที่ 4 คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี

4. การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง ” เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว อันดับที่ 1 คือ ด้านศิลปวัฒนธรรม อันดับที่ 2 ศักยภาพด้านธรรมชาติ อันดับที่ 3 ศักยภาพด้านลักษณะทางกายภาพ อันดับที่ 4 ศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสังคม อันดับที่ 5 ศักยภาพด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม อันดับที่ 6 ศักยภาพด้านการเกษตร และสุดท้ายอันดับที่ 7 ศักยภาพด้านการบริหารและการจัดการ ตามลำดับ

เมื่อแยกพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับ พบว่า

ลำดับที่ 1 ด้านศิลปวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ การมีความผูกพันต่อท้องถิ่น การมีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบทอดได้ แหล่งท่องเที่ยว มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม การเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ด้วยความยินดี ส่วนการที่แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ตามลำดับ

ลำดับที่ 2 ด้านธรรมชาติ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “ มาก” หากพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน ได้แก่ การที่แหล่งท่องเที่ยว มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ส่วนการที่แหล่งท่องเที่ยว มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และมีทัศนียภาพที่สวยงาม ตามลำดับ

ลำดับที่ 3 ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “ ปานกลาง ” หากพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้าน ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อศักยภาพด้าน ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับ “มาก” และด้าน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

ลำดับที่ 4 ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวม ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ “ปานกลาง” หากพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทุกด้าน ได้แก่ ด้านความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว และด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม ตามลำดับ

ลำดับที่ 5 ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวม ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ “ปานกลาง” หากพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการคุณภาพเสียง ด้านการจัดการขยะมูลฝอย และด้านการจัดการคุณภาพอากาศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าศักยภาพด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ด้านการจัดการคุณภาพอากาศ และด้านการจัดการคุณภาพเสียง ส่วนด้านการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับ “น้อย” ตามลำดับ

ลำดับที่ 6 ด้านการเกษตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มาก” คือ การเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ตามลำดับ

ลำดับที่ 7 ด้านการบริหารและการจัดการ โดยภาพรวม ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ “น้อย” หากพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน และด้านการให้ความรู้และจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ในด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน และด้านการให้ความรู้และจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็น ต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว 12 แห่ง ได้แก่ ลำดับที่ 1 ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง ลำดับที่ 2 สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) ลำดับที่ 3 ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน ลำดับที่ 4 สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว ลำดับที่ 5 วัดไผ่ล้อม ลำดับที่ 6 ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ลำดับที่ 7 ย่านตลาดเก่าริมคลองบางพระ ลำดับที่ 8 วัดบุปผาราม ลำดับที่ 9 วัดโยธานิมิต ลำดับที่ 10 โบราณสถานจวนเรชิตังกำปอด ลำดับที่ 11 หาดลานทราย และสุดท้ายลำดับที่ 12 น้ำตกสะพานหิน โดยการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวได้ ดังนี้

วัดบุปผาราม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดบุปผารามมีศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม มากที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ และอันดับที่ 3 คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามลำดับ

สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็น

รายชื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขามมีศักยภาพด้านธรรมชาติมากที่สุดเป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้านเกษตร และอันดับที่ 3 คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามลำดับ

วัดไผ่ล้อม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็น ต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดไผ่ล้อมมีศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมมากที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ และอันดับที่ 3 คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามลำดับ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็น ต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าศาลเจ้าพ่อหลักเมืองมีศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมมากที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ และอันดับที่ 3 คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามลำดับ

ตลาดเก่าริมคลองบางพระ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็น ต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “น้อย” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตลาดเก่าริมคลองบางพระมีศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมมากที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ และอันดับที่ 3 คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามลำดับ

โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็น ต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต มีศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม มากที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ และอันดับที่ 3 คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามลำดับ

วัดโยธานิมิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็น ต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าวัดโยธานิมิตมีศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมมากที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ และอันดับที่ 3 คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามลำดับ

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็น ต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.185 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน มีศักยภาพด้านธรรมชาติมากที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ และอันดับที่ 3 คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม ตามลำดับ

สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็น สถานีวิจัยและพัฒนา

ทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) มีศักยภาพด้านธรรมชาติมากที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ และอันดับที่ 3 คือ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

น้ำตกสะพานหิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าน้ำตกสะพานหินมีศักยภาพด้านด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมากที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้าน ธรรมชาติ และอันดับที่ 3 คือ ด้านกายภาพ ตามลำดับ

ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง มีศักยภาพด้านธรรมชาติ เป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้านด้านเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม และอันดับที่ 3 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ตามลำดับ

หาดลานทราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหาดลานทราย มีศักยภาพด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นอันดับ 1 อันดับที่ 2 คือ ด้านธรรมชาติและด้านเกษตร และอันดับที่ 3 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ตามลำดับ

5. นำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

จากผลการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ท่องเที่ยวทั้ง 12 แหล่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวแต่ละแห่งเข้าด้วยกัน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอชื่อสถานที่ และแผนที่ของแต่ละเส้นทาง ดังนี้

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 ได้แก่ วัดบุปผาราม สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) และล่องแก่งคลองห้วยแร้ง ซึ่งวัดบุปผาราม โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์ และสถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด)

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2 ได้แก่ วัดไผ่ล้อม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง โบราณสถานจวนเรชิตังกัมปอต และ วัดโยธานิมิต

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3 ได้แก่ หาดลานทราย สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว และ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4 ได้แก่ วัดบุปผาราม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ตลาดเก่าริมคลองบางพระ สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด)

6. ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด มีรายละเอียดโดยสรุปได้ ดังนี้

จุดแข็ง ของเส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 4 เส้นทาง คือ แหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกในการเข้าถึง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ มีความสมบูรณ์ของธรรมชาติและทรัพยากร อีกทั้งนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในเส้นทางท่องเที่ยวแต่ละเส้นทางมีแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความชื่นชอบการท่องเที่ยวแต่ละประเภท

จุดอ่อน สำหรับเส้นทางทั้ง 4 เส้นทาง มีจุดอ่อนที่สำคัญคือ แหล่งท่องเที่ยวมีป้ายบอกทาง แหล่งเที่ยวที่น้อย และค่อนข้างเก่า ป้ายไม่ชัดเจน รวมถึงขาดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สะดวก เช่น ห้องน้ำ ถึงขยะ และสถานที่จอดรถ มีไม่เพียงพอสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก

โอกาส สำหรับเส้นทางทั้ง 4 เส้นทาง โดยเส้นทางของแต่ละเส้นทางมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่นได้ ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ใช้เวลาภายในอำเภอเมืองนานขึ้น ตลอดจนสามารถพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้

อุปสรรค คือ ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีข้อจำกัดด้านเวลา ตลอดจนขาด บุคลากร ด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่า สถานที่ท่องเที่ยว ที่ดำเนินการสำรวจสามารถจัดประเภทของแหล่งท่องเที่ยวได้เพียง 3 ประเภทเท่านั้น คือ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น จากสถานที่ท่องเที่ยวหลักหรือมีชื่อเสียงในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวน 12 แห่ง ซึ่งสอดคล้องที่ ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2549 : 12-15) กล่าวว่า การจะประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องดำเนินการวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยว โดยทำการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ว่ามีทรัพยากรการท่องเที่ยวอะไรบ้าง เป็นทรัพยากรประเภทไหน เพื่อประโยชน์ของผู้วิจัยในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

การวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดย ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นว่า ในภาพรวมศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราดยังมีความพร้อมไม่มากพอในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจึงควรเข้ามาดูแล อนุรักษ์ และกำหนดทิศทางการฟื้นฟู พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดตราดให้ดีขึ้น เมื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว 3 อันดับแรกของผู้ตอบแบบสอบถามได้บ่งชี้ศักยภาพ คือ จังหวัดตราดมีศักยภาพการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติ และด้านลักษณะทางกายภาพ จะเห็นได้ว่าศักยภาพที่กล่าวมานั้นเป็นเรื่องของควมมีคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและองค์ประกอบด้านพื้นที่ กล่าวคือ การที่ทรัพยากรทางธรรมชาติมีลักษณะเฉพาะ มีความเป็นเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานมีความเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ความสะดวกในการเข้าถึง ตามที่ จารุจน์ กลิ่นดีปาลี (อ้างใน วิภา ศรีระทุ : 2551) กล่าวไว้ จะเห็นได้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด มีความเกี่ยวข้องและมีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ธีรพัฒน์ ตี๋ตัน (2546 : 28) กล่าวถึงธรรมชาติกับความเกี่ยวข้องของแหล่งท่องเที่ยว ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่นั้นๆ จะเห็นได้ว่าศักยภาพ 3 อันดับแรก เป็นศักยภาพที่มีอยู่แล้วทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ แต่มิใช่เป็นการดำเนินการ บริหารจัดการ หรือปลูกสร้างเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยว

ส่วนการบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอันดับอื่นๆ ได้แก่ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม และด้านการบริหารจัดการ จะเห็นได้ว่าศักยภาพดังกล่าวเป็นองค์ประกอบด้านการจัดการ ซึ่งเป็นส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน โดยที่ศักยภาพทั้ง 3 ด้าน เมื่อประเมินแล้วอยู่ในระดับ ปานกลางถึงน้อย ดังนั้นการประเมินดังกล่าวเป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นถึงเรื่องของการเร่งส่งเสริมการท่องเที่ยวในส่วนของการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นสิ่งที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน สามารถร่วมกันปรับปรุง พัฒนาร่วมกันได้ ตามที่ธีรพัฒน์ ตี๋ตัน (2546 : 28) เสนอว่าการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดท้องถิ่นก็จะมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ซึ่งท้องถิ่นคือ ชาวบ้าน ชุมชน จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนด้วย โดยที่การวางแผนเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยว นั้นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งคือความช่วยเหลือจากภาครัฐ

เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยอาศัยผลการประเมินศักยภาพของแหล่งเที่ยวนั้น เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยเห็นได้ว่าศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 12 แห่ง สามารถจำแนกได้สองส่วนใหญๆ คือ การบ่งชี้ศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยว และ

ศักยภาพในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ดังนั้นสิ่งที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและ ชุมชน ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการ กระตุ้น และ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัดตราดให้เกิดความยั่งยืน คือความร่วมมือในการหมั่นตรวจตรา และเป็นหูเป็นตา ทั้งนี้เพื่อช่วยดูแลรักษา และร่วมอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวให้คงความมีเอกลักษณ์ที่ทรงคุณค่าสืบไป ดังเช่นที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2550. ออนไลน์) กล่าวว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยว จะต้องดำเนินการตามหลักที่สำคัญในเรื่องของการ เร่งพัฒนา บุคลากร ฟื้นฟู อนุรักษ์ และสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งในเขตเมืองและนอกเมืองเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนั้นยังสามารถสร้างแหล่ง กระจายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่ง ท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจึงควร เร่ง ส่งเสริมให้ เกิดความ ร่วมมือกับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมและกระตุ้น การ ท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

จากการสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ทั้ง 12 แห่ง พบว่า แหล่ง ท่องเที่ยวยังไม่มี ความหลากหลายมากนัก ดังนั้น ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ควรร่วมมือกันวางแผนกลยุทธ์ในการสร้างหรือจัดหากิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพิ่มเติม เพื่อเป็นทางเลือกให้สำหรับนักท่องเที่ยวและเป็นการขยายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้มีความ หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2550: ออนไลน์) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวควรอาศัยกลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว รวมทั้งการ โฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นในรูปแบบที่หลากหลาย

จากการวิจัยครั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าจากศักยภาพแหล่ง ท่องเที่ยวทั้ง 12 แหล่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยขอเสนอเส้นทางท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวน 4 เส้นทางด้วยกัน ดังนี้

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ วัดบุปผาราม สถานีวิจัยและพัฒนา ทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) และล่องแก่งคลองห้วยแร้ง

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2 แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ วัดไผ่ล้อม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง โบราณสถานจวนเรชิตังกำปอต และ วัดโยธานิมิต

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3 แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ หาดลานทราย สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว และศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4 แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ วัดบุปผาราม ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ตลาด เก้าริมนคลองบางพระ สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด) เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่ ผู้วิจัยได้รวบรวมแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภทไว้ในเส้นทางเดียวกัน

การนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวดังกล่าว ผู้วิจัยอาศัยหลักของการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว โดยนำผลการวิจัยในครั้งนี้มาจัดเส้นทางท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบเน้นเฉพาะและแบบผสมผสาน โดยดำเนินการกำหนดเส้นทางและอาศัยข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว มาประกอบการจัดเส้นทาง โดยการจัดเส้นทางท่องเที่ยวตามที่ เดชา บุญค้ำ (2539 :1) เสนอไว้ว่า ควรจัดเส้นทางให้มีความแตกต่าง ขึ้นอยู่กับความสนใจของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ชื่นชอบการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มากที่สุดเป็นอันดับ 1 รองลงมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นอันดับ 2 อันดับที่ 3 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวิถีชีวิตท้องถิ่น โดยผู้วิจัยพยายามจัดสถานที่ท่องเที่ยวให้ครบตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภท โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลาในการท่องเที่ยวแบบไปเช้า – เย็นกลับ และใช้เวลา 1 วัน ดังนั้นเส้นทางที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวจึงไม่ไกลมากนัก อีกทั้งสถานที่ท่องเที่ยวก็มีจำนวนไม่มากจนเกินไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ลักษณะเฉพาะของกลุ่มนักท่องเที่ยวและประชาชนที่เป็นกลุ่มหลักคือ กลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มที่เพิ่งเริ่มจะทำงาน โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 10,001 – 20,000 บาท โดยลักษณะของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะพอใจการท่องเที่ยวที่สัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง ไม่สนใจกับความหรูหราและความสะดวกสบายในการท่องเที่ยวมากนัก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนควรนำผลการวิจัยนี้เพื่อหารูปแบบการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพิ่มเติมที่เหมาะสมเพื่อให้รองรับความต้องการ และรายได้ของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้

2. เมื่อพิจารณาประเภทนักท่องเที่ยว พบว่า เป็นนักท่องเที่ยวเป็นผู้ที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ แล้วนั้น ซึ่งส่วนใหญ่ น่าจะเป็นคนในท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียง และนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวกับกลุ่ม เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ต่างๆ สำหรับขยายจำนวนนักท่องเที่ยวต่างถิ่น

3. หน่วยงานภาครัฐควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปดำเนินการปรับปรุง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เช่น ถนนหรือเส้นทางที่ใช้ในการท่องเที่ยว และป้ายบอกทางต่างๆ รวมถึงการจัดทำเอกสารหรือคู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการนำเส้นทางท่องเที่ยว ทั้ง 4 เส้นทาง ที่ผู้วิจัยนำเสนอมาดำเนินการศึกษาวิจัยกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ เพื่อศึกษาถึงความพอใจของนักท่องเที่ยว และความ

เหมาะสมในด้านต่างๆ ในการจัดเส้นทางรถท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นเส้นทางรถท่องเที่ยวหลักของอำเภอเมือง จังหวัดตราดอย่างแท้จริง

2. ควรศึกษาวิจัย หรือดำเนินการสำรวจความนิยมและความสนใจของนักท่องเที่ยวหรือประชาชนทั่วไปที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อนำผลการวิจัยมากำหนดเส้นทางรถท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ อีกทั้งนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการรถท่องเที่ยวให้กับอำเภอเมือง จังหวัดตราด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2550). *มาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว*.

สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2550, จาก http://www.thailocaladmin.go.th:15030/e_book/eb1

กฤษฎกร วงศ์กรวุฒิ. (2550). *นายรอบรู้ นักเดินทาง : ทรายาด*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์สารคดี.

กัลยารัตน์ ศิริรัตน์. (2550). *การวางแผนเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดนครศรี*

ธรรมราช. ปริญญาโท วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*

แห่งชาติ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระ

เกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2546). *วัฒนธรรมพัฒนาการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์เอก*

ลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดตราด. กรุงเทพฯ: อรุณสภาราษฎร.

จังหวัดตราด. (2551). *ตราประจำจังหวัด*. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2551, จาก

<http://www.trat.go.th>

----- . (2551). *การคมนาคม*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2551, จาก

<http://www.thaitambon.com/trat/province>

----- . (2551ก). *ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น*. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2551, จาก

<http://www.trattaravelguide.com/thai/history/index.htm>

----- . (2551ข). *แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง*. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2551, จาก

<http://www.trattaravelguide.com/thai/places/trattown-01.htm>.

ฉันทสิทธิ์ บุญยสาระนัย. (2546). *การพัฒนาเส้นทางและรายการดูนก ณ อุทยานแห่งชาติดอย*

อินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว).

เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

ดวงพร โรจน์เจริญวัฒนา. (2543). *ทัศนคติของผู้มาท่องเที่ยวเยือนป่าสักชลสิทธิ์ต่อการบริหารจัดการ*

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศิลปศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

เดชา บุญค้ำ. (2539). *การวางแผนผังบริเวณ*. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทวีศักดิ์ ทิพย์มิ่ง. (2544). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทาง*

ไปท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (อุตสาหกรรม การ

ท่องเที่ยวและโรงแรม). ฉะเชิงเทรา: สถาบันราชภัฏราชชนินทร์. ถ่ายเอกสาร.

- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). *สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ธีรพัฒน์ ตี๋ตัน. (2546). *ความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การบริหารทรัพยากรป่าไม้). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นภดล ปราศราตี. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ศศ.บ. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นิฐริน ไล่พันธ์. (2544). *ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษ 21*. กรุงเทพฯ: บริษัท ดวงกมล จำกัด. มหาวิทยาลัยศิลปากร. (ม.ป.ป.). *โครงการรักษาเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2544). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2545). *เอกสารการสอนชุดการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว หน่วยที่ 1-8*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- ระพีพรรณ ทองหล่อ ;และคณะ. (2549). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ศักยภาพ และข้อจำกัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.
- วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง ;สุจินดา พาณิชกุล ;และปัทมา จันทรวิโรจน์. (ม.ป.ป.). *เส้นทางท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิญญา พิชกานต์. (2544). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยทางเท้าในเมืองเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางผังเมือง). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิทยาภรณ์ จรัสด้วง. (2544). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง*. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางผังเมือง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิภา ศรีระทุ. (2551). *ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์*. สารนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์. (2529). ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม.

จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 4 (ฉบับเดือนตุลาคม) : 31-38.

ไศรยา สิงขรวงศ์. (2546). วิวัฒนาการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะช้าง จังหวัดตราด.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ถ่ายเอกสาร.

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2545). เอกสารสรุปประกอบการเรียนการสอนรายวิชา ทอส 513 กลยุทธ์การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว.

กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

----- . (2549). เอกสารประกอบการสอนนิทานโยบาย และการปฏิบัติงานการท่องเที่ยว.

กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สฤษฎ์ แสงอรุณ. (2541). ศักยภาพและแนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิง

อนุรักษ์ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา. วท.ม. (สิ่งแวดล้อม).

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สาทิศ สุขผ่องศรี. (2543). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน

อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สถาปัตยกรรม). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สิริก เลิศลักษณ์ธาร. (2550). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำอย่าง

ยั่งยืน กรณีศึกษา แม่น้ำแควน้อย จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผน

และการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุดารัตน์ แสงจำนงค์. (2550). การศึกษาเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวพระตำหนักในสมัย

รัชกาลที่ 5 เขตพระราชวังดุสิต. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. ถ่ายเอกสาร.

สุพัตรา วิชยประเสริฐกุล. (2545). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางแผนเมือง). กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุวิมล ติรกานนท์. (2546). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). วาระแห่งชาติ. สืบค้น

เมื่อ 10 มกราคม 2552, จาก <http://www.nesdb.go.th>.

- สำนักงานปกรองจังหวัด. (2551). *จำนวนประชากร*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2551, จาก <http://www.trat.go.th/trat.poc/report/sar>
- (2552). *เขตการปกครอง*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2552, จาก <http://www.trat.go.th>
- อิทธิพล ไทยกมล. (2545). *ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนบางหญ้าแพรก จังหวัดสุทธาสคร. วิทยานิพนธ์ วท.บ. (การบริหารทรัพยากรป่าไม้)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อุดม เขยกิจวงศ์; และคณะ. (2548). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- Auntonio. (1971). *Environmental Management Planning for Traffic*. UK: Mcgraw Hill Book
- Ceballos-Lascurain. (1988). The Future of Ecotourism. *Mexico Journal*. 17(1): 13-14.
- Edward Inskeep. (1999). *Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Godfrey Kerry ;Clarke Jackie. (2000). *The Tourism Development Handbook: A Practical Approach to Planning and Marketing*. New York: Continuum.
- Harvey M. Rubstein. (1992). *Pedestrian Mall, Street Scap and Urban Scapes*. USA: John Wille & Son Ins.
- Janet Richardson. (1993). *Ecotourism & Nature based Holidays*. Syney: Australian Print Group.
- Mcfarland E. Dalton. (1979). *Management foundations and Practices*. New York : Macmillan.
- McIntosh R.W. ;Charles Goeldner. (1986). *Tourism Principles, Practices, Philosophers*. New York : John Willey & Son.
- Richard K. Unterman. (1984). *Accommodation The Pedestrian*. NY: Vannostrand reinhold.
- The Ecotourism Society. (1991). *The Ecotourism Society's definition*. The Ecotourism Society Newsletter.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการเงินท่องเที่ยว

แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว	ประเภท	ลักษณะเด่น

สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

หัวข้อ	สภาพและปัญหา
1. ป้ายบอกทางเข้าถึง	
2. สิ่งชี้บ่งบอกว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว	
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว	
4. ห้องสุขา	
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	
6. ร้านขายของที่ระลึก	
7. การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว	
8. การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง	
9. การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย	
10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น	
11. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทันสมัยและปรับเหมาะสมกับ ผู้ใหญ่และเด็ก	
12. มีการทำความสะอาดทุกวัน มีการดูแลรักษาซ่อมแซม	

สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

หัวข้อ	สภาพและปัญหา
13. นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความพอใจ	
14. มีข้อมูลจากง่ายไปหายากและละเอียดลึกซึ้งขึ้น	
15. นักท่องเที่ยวสามารถเดินย้อนกลับไปดูสิ่งที่ต้องการดูได้ตามความพอใจ	
16. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดี สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้	
17. นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก	
18. นักท่องเที่ยวบอกกันปากต่อปากว่าควรมาเที่ยวประเทศไทย	
19. แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเส้นทางคมนาคมถนนต่าง ๆ	
20. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ประทับใจนักท่องเที่ยวในอดีต และปัจจุบัน	

ภาคผนวก ข
แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
สำหรับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

- ☐ 1. ภาครัฐ
☐ 2. ภาคเอกชน
☐ 3. ประชาชน

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
เรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

- ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. อายุ

- ☐ 1. 18-24 ปี ☐ 2. 25-34 ปี ☐ 3. 35-44 ปี
☐ 4. 45-54 ปี ☐ 5. 55 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

- ☐ 1. โสด ☐ 2. สมรส

4. การศึกษา

- ☐ 1. มัธยมศึกษา ☐ 2. อนุปริญญาตรี
☐ 3. ปริญญาตรี ☐ 4. สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

- ☐ 1. เกษตรกร ☐ 2. รับจ้าง ☐ 3. ค้าขาย
☐ 4. พนักงานเอกชน ☐ 5. พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ 6. รับราชการ
☐ 7. นักเรียน/นักศึกษา ☐ 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. รายได้ต่อเดือน

- ☐ 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท ☐ 2. 5,001 – 10,000 บาท ☐ 3. 10,001 – 15,000 บาท
☐ 4. 15,001 – 20,000 บาท ☐ 5. 20,001 – 25,000 บาท ☐ 6. มากกว่า 25,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ลักษณะทางกายภาพ					
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
1.1 เหมาะสมทุกฤดูกาล					
1.2 ความปลอดภัยในการเดินทาง					
1.3 คุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี					
1.4 ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง					
2. ความสมบูรณ์และมีความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว					
2.1 ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม					
2.2 มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว					
2.3 มีคุณค่าเชิงวิชาการและการศึกษา					
2.4 ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม					
2.5 แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ					
การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม					
1. การจัดการคุณภาพเสียง					
1.1 ปราศจากเสียงรบกวน					
1.2 ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง					
2. การจัดการขยะมูลฝอย					
2.1 มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม					
2.2 มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่					
2.3 การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม					
3. การจัดการคุณภาพอากาศ					
3.1 อากาศปราศจากฝุ่นและควัน					
3.2 ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านเศรษฐกิจและสังคม					
1. ความคุ้มค่าของการเที่ยวชม					
1.1 ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว					
1.2 ความพอใจในบริการ					
1.3 ความพอใจในการบริหารจัดการ					
1.4 ความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย					
1.5 ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น					

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. การมีส่วนร่วม					
2.1 การได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของชุมชน					
2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ					
2.3 การเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกเข้ามามีบทบาทสนับสนุน					
3. ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม					
3.1 มีการจัดตั้งกลุ่ม / องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว					
3.2 มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3.3 การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ					
ด้านศิลปวัฒนธรรม (หากในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีด้านนี้ ข้ามไปหัวข้อต่อไป)					
1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน					
2. มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้					
3. มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม					
4. มีความผูกพันต่อท้องถิ่น					
5. เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ด้วยความยินดี					
ด้านธรรมชาติ (หากในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีด้านนี้ ข้ามไปหัวข้อต่อไป)					
1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน					
2. มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ					
3. มีทัศนียภาพที่สวยงาม					
ด้านการเกษตร					
1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน					
2. มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี					
3. เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน					
การบริหารและการจัดการ					
1. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก					
1.1 มีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว					
1.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ					
2. ให้ความสำคัญต่อชีวิตและทรัพย์สิน					
2.1 มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง					
2.2 การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม					
2.3 มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย					
2.4 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล					

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว					
3.1 มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว					
3.2 การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่					

ตอนที่3 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค
แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
สำหรับนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
เรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด
เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

☐ 1. ชาย

☐ 2. หญิง

2. อายุ

☐ 1. 18-24 ปี

☐ 2. 25-34 ปี

☐ 3. 35-44 ปี

☐ 4. 45-54 ปี

☐ 5. 55 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

☐ 1. โสด

☐ 2. สมรส

4. การศึกษา

☐ 1. มัธยมศึกษา

☐ 2. อนุปริญญาตรี

☐ 3. ปริญญาตรี

☐ 4. สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

☐ 1. เกษตรกร

☐ 2. รับจ้าง

☐ 3. ค้าขาย

☐ 4. พนักงานเอกชน

☐ 5. พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ 6. รับราชการ

☐ 7. นักเรียน/นักศึกษา

☐ 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. รายได้ต่อเดือน

☐ 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท

☐ 2. 5,001 – 10,000 บาท

☐ 3. 10,001 – 15,000 บาท

☐ 4. 15,001 – 20,000 บาท

☐ 5. 20,001 – 25,000 บาท

☐ 6. มากกว่า 25,000 บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ลักษณะการเดินทาง

☐ 1. คนเดียว	☐ 2. ครอบครัว	☐ 3. กลุ่มเพื่อน
☐ 4. บริษัททัวร์	☐ 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

2. ยานพาหนะในการเดินทาง

☐ 1. รถยนต์ส่วนตัว	☐ 2. รถเช่า / รถตู้	☐ 4. รถโดยสารประจำทาง
☐ 5. รถยนต์บริษัทนำเที่ยว	☐ 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

3. วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้

☐ 1. ท่องเที่ยว / พักผ่อน	☐ 2. เยี่ยมญาติ / เพื่อน	☐ 3. ติดต่อธุรกิจ / ทำงาน
☐ 4. ประชุม / สัมมนา	☐ 5. การศึกษา / การกีฬา	☐ 6. เป็นทางผ่านในการ

เดินทาง

- ☐ 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ท่านเคยเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเมืองตราดหรือไม่

☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย

5. ระยะเวลาที่มาท่องเที่ยวในอำเภอเมืองตราด

☐ 1. ไปเช้า-เย็นกลับ	☐ 2. 1 วัน	☐ 3. 2-3 วัน
☐ 4. 4-5 วัน	☐ 5. มากกว่า 5 วัน	☐ 6. ไม่แน่ใจ

6. ท่านเคยทราบข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด จากสื่อใดบ้าง

☐ 1. โทรทัศน์ / วิทยุ	☐ 2. หนังสือพิมพ์ / นิตยสาร	☐ 3. อินเทอร์เน็ต
☐ 4. แผ่นพับ	☐ 5. เพื่อน / ญาติ	☐ 6. ไม่เคยทราบ
☐ 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....		

7. ค่าใช้จ่ายในการมาท่องเที่ยวครั้งนี้

☐ 1. ต่ำกว่า 1,000 บาท	☐ 2. 1,001-1,500 บาท	☐ 3. 1,501 - 2,000 บาท
☐ 4. 2,001 - 2,500 บาท	☐ 5. 2,501 - 3,000 บาท	☐ 6. มากกว่า 3,001 บาท

8. หากมีการจัดเส้นทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวประเภทใดที่ท่านต้องการไปท่องเที่ยวมากที่สุด

☐ 1. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	☐ 2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
☐ 4. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี	☐ 5. แหล่งท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น
☐ 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ลักษณะทางกายภาพ					
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
1.1 เหมาะสมทุกฤดูกาล					
1.2 ความปลอดภัยในการเดินทาง					
1.3 คุณภาพของถนนและ/หรือ เส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี					
1.4 ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง					
2. ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว					
2.1 ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม					
2.2 มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว					
2.3 มีคุณค่าเชิงวิชาการและการศึกษา					
2.4 ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม					
2.5 แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ					
การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม					
1. การจัดการคุณภาพเสียง					
1.1 ปราศจากเสียงรบกวน					
1.2 ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง					
2. การจัดการขยะมูลฝอย					
2.1 มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม					
2.2 มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่					
2.3 การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม					
3. การจัดการคุณภาพอากาศ					
3.1 อากาศปราศจากฝุ่นและควัน					
3.2 ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านเศรษฐกิจและสังคม					
1. ความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว					
1.1 ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว					
1.2 ความพอใจในบริการ					
1.3 ความพอใจในการบริหารจัดการ					
1.4 ความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย					
1.5 ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น					

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว					
2.1 การได้ร่วมทำกิจกรรม เช่น การเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ดูวิถีชีวิตชุมชน ล่องแก่ง เล่นน้ำ ชมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น					
2.2 การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับแหล่งท่องเที่ยว					
2.3 การบอกต่อให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว					
3. ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม					
3.1 มีการจัดตั้งกลุ่ม / องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว					
3.2 มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3.3 การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ					
ด้านศิลปวัฒนธรรม (หากในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีด้านนี้ ข้ามไปหัวข้อต่อไป)					
1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน					
2. มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้					
3. มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม					
4. มีความผูกพันต่อท้องถิ่น					
5. เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ด้วยความยินดี					
ด้านธรรมชาติ (หากในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีด้านนี้ ข้ามไปหัวข้อต่อไป)					
1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน					
2. มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ					
3. มีทัศนียภาพที่สวยงาม					
ด้านการเกษตร					
1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน					
2. มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี					
3. เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน					
การบริหารและการจัดการ					
1. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก					
1.1 มีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว					
1.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ					
2. ให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน					
2.1 มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง					
2.2 การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม					
2.3 มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย					
2.4 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล					

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว					
3.1 มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว					
3.2 การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ
เรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อจัดทำเส้นทาง
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อใช้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค
 รวมถึงข้อเสนอแนะในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมืองจังหวัดตราด

ชื่อ.....สกุล.....

อายุ.....

ตำแหน่งงานในปัจจุบัน.....

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1: 1) วัดบุปผาราม 2) สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4
 (ตราด) 3) ล่องแก่งคลองห้วยแร้ง

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2: 1) วัดไผ่ล้อม 2) ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง 3) โบราณสถานจวนเรชิตังกัม
 ปอต 4) วัดโยธานิมิตร

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3: 1) หาดลานทราย 2) สวนผลไม้บ้านห้วยน้ำขาว 3) วัดไผ่ล้อม 4) ศูนย์
 ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนบ้านเปร็ดใน

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4: 1) วัดบุปผาราม 2) ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง 3) ตลาดเก่าริมคลองบางพระ
 4) สถานีวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (ตราด)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวศิริจรรยา ประพุดติกิจ
วันเดือนปีเกิด	26 มีนาคม 2521
สถานที่เกิด	จังหวัดตราด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	572 หมู่บ้านเสนาวิลล่า แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2
พ.ศ. 2541	นิเทศศาสตร์ (ประชาสัมพันธ์) จาก มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
พ.ศ. 2553	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ